

9. kongres Zveze sindikatov Slovenije

26. oktobra letos je zaključil delo 9. kongres Zveze sindikatov Slovenije in s tem sklenil daljše obdobje aktivnosti, ki so se začele že junija in so zajele tudi osnovne organizacije sindikata železarne Ravne. Primerjava 8. kongresa pred štirimi leti v Ce-

lju z letošnjim pokaže, da je slednji pravzaprav delovni dogovor kako povečati napore za uresničitev proklamiranega družbeno-ekonomskega položaja delavca. Ugotovljeno je namreč določeno neskladje med formalno pravnim in dejanskim položajem

delavca, ali drugače, koliko delavci resnično razpolagajo z rezultati svojega dela. Predsednik Vinko Hafner je o tem dejal:

»Takšno neskladje je namreč vsekoli poglavitni izvor zaostrovanja številnih družbenih nasprotij in konfliktov, ki slabijo družbenoekonomsko stabilnost in nikakor ne koristijo napredku. To potrjujejo med drugim tudi izkušnje iz protestnih prekinitev dela, ki so bile zlasti pogoste proti koncu lanskega leta in na začetku letošnjega, torej prav v času intenzivnega sprejemanja najpomembnejših samoupravnih aktov v OZD. Neposreden povod takih konfliktov je bilo največkrat nezadovoljstvo ali neobveščenost delavcev pri spremembah v delitvi osebnih dohodkov. Njihov pravi izvor pa je bil vendarle v odtuženosti delavcev od odločanja o njihovih življenjskih interesih, torej v neskladju med formalno razglašeni pravici in njihovim dejanskim mezdnim položajem. Zato so se tudi sindikalne organizacije znašle ob takšnih konfliktih v hudi razdvojenosti, komu dati prav: revoltiranim, pogosto tudi naščuvanim delavcem, ki so izbrali takšen način reševanja svojih problemov, ki je v bistvu tuž samoupravnemu sistemu in odnosom, ali pa odgovorni upravljalški sestavi, ki je največkrat s svojimi postopki zakrivila nezadovoljstvo delavcev, opravičujoč te postopke z nekakšnimi višjimi interesi delovne organizacije. Zato je bil tudi razplet konfliktov večinoma tak, da je bil »volk sit in koza cela«. Delavcu so večji del zahtev ugodili, odgovorne vodilne sestave pa niso potegnile iz tega nobenih resnih konsekvenc.

V zvezi s tem želim poudariti, da moramo tudi v sindikatih zaostri idejno-politično diferenciacijo glede odnosa posameznikov do samoupravljanja in odločne nastopiti proti nosilcem tehnobirokratskih in drugih pro-

tisamoupravnih teženj. Le-te se sicer pojavljajo v vseh družbenih slojih, vendar redkeje med proizvodnimi delavci, pogosteje pa med poslovodnimi in drugimi upravljalškimi sestavami. Očitno je namreč, da se tiste družbene sestave, ki so dolgo upravljale v imenu delavcev, le s težavo privajajo na upravljanje delavcev samih. Zato si tudi uresničevanje revolucionarnega gesla: »Delu čast in oblast« zamišljajo nekako takole: »Čast, to že, to, oblast pa le počasi.« Kot da sta čast in oblast dela dve ločeni sestavini delavčevega družbenega položaja.

Seveda pa je predsednik v svojem referatu obdelal vsa področja sindikalnega delovanja. Njegovo poročilo je kongres v celoti sprejel in vgradil v kongresne sklepe, ki so dragocena napotila za delo naših osnovnih organizacij. V pripravah za letošnje zборе osnovnih organizacij bomo o teh sklepih spregovorili in na tej podlagi začrtali delo sindikata v železarni Ravne, kajti stopamo v izredno pomembno obdobje samoupravne družbene preobrazbe, ki se mora pokazati v ustrezni idejnopolitični in akcijski usmeritvi sindikatov.

Mnogo nalog je pred nami, čaka nas veliko dela, vendar je osnovna naloga, to je krepitev osnovne organizacije sindikata, že opredeljena in menim, da smo dosegli že določen napredek. Izvršilni odbori niso več samo izvršilni, ampak vse bolj postajajo politično izvršilni organ, torej prevzemajo tudi politično odgovornost za sprejeta stališča.

O kongresu je mnogo vtisov, vendar sem prepričan, da je prispeval k utrjevanju vloge sindikatov kot celote, k utrjevanju položaja sindikata kot družbenopolitične organizacije vseh delavcev. Pretehtati velja misel, da je sindikat v OZD močan toliko kot njegova najšibkejša osnovna organizacija.

Edo Kričej

POZDRAV KONGRESU

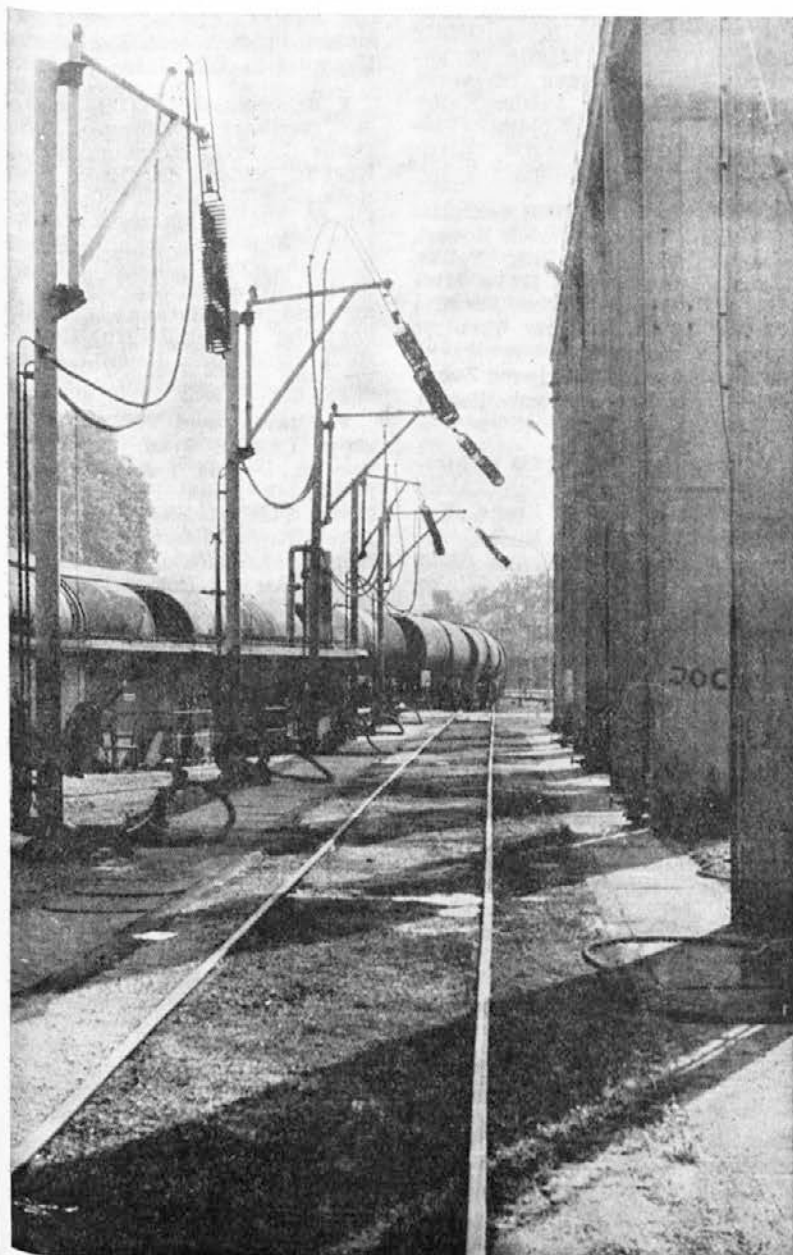
25. oktobra, na dan, ko se je v Mariboru začel 9. kongres Zveze sindikatov Slovenije, smo udeležencem poslali naslednjo brzojavko:

Tovarišice in tovariši delegati! Zbrali ste se na 9. kongresu, da bi s svojim delom utrdili vlogo sindikata v političnem sistemu, da bo sindikat resnično družbe-

nopolitična organizacija delavcev v najširšem pomenu besede in odsev resnične volje delovnih ljudi.

Sprejmite naše pozdrave in iskreno željo, da bi uspešno opravili delo v našo skupno korist in za naš skupni napredek.

Delavci železarne Ravne

Izvoljeni novi samoupravni organi

Po preteku prve mandatne dobe smo na volitvah 25. oktobra 1978 izvolili nove samoupravne organe temeljnih organizacij in delovnih skupnosti Železarne Ravne, in sicer delavske svete in komisije samoupravne delavske kontrole, razen v TOZD družbeni standard Ravne in TOZD Kovinarstvo Ljubno.

Po posameznih tozdih in delovnih skupnostih so bili v te organe izvoljeni:

V delavski svet TOZD je-klarna: Bahun Stane, Ban Vinko, Barič Mirko, Čebulj Mirko, Ferik Ivan, Gostenčnik Franc, Gregorc Slavko, Herga Anton, Hižak Ivan, Jevšnikar Metka, Jurak Jože, Kompan Stanislav, Kranjc Mirko, Krautberger Andjelko, Krevh Alojz, Lesjak Ivan, Lipovnik Stanislav, Lupša Marjan, Pogorevčnik Ivan, Prikeržnik Stanko, Repotočnik Ferdo, Sajevec Rupert, Skarlovnik Alojz, Segovc Janko, Šrot Ivan-Ljubo. **V komisijo samoupravne delavske kontrole:** Kac Jože, Kranjc Friderik, Lorenci Matevž, Založnik Adolf, Zorman Albert.

V delavski svet TOZD jeklo-livarna: Abraham Stanislav, Čuješ Maks, Fedler Ivan, Goltnik Pavel, Gracelj Srečko, Jambrošič Fanika, Jambrošič Ivan, Jelen Marijan, Kodrun Jože, Korinšek Evgen, Kotnik Franc, Krauberger Nada, Krenker Radovan, Krevzelj Ferdinand, Krevh Jože, Krivec Ivan, Lesičnik Franc, Leskovec Franc, Lužnik Hubert, Mežnarc Ivan, Mikic Alojz, Miklavc Jože, Mlakar Ivan, Paradiž Ludvik, Sadvonik Franc, Senica Maks, Šuler Alojzija, Trefalt Jože, Večko Miha, Vrečar Franc, Založnik Bogomir. **V komisijo samoupravne delavske kontrole:** Dvornik Horst, Hartman Ivan, Hovnik Bernard, Perovnik Franc, Pogorevčnik Milan.

V delavski svet TOZD valjarna: Dren Julka, Gerdej Jože, Gmajner Marjan, Golob Jože, Hrašan Alojz, Jamer Stanko, Jelen Jakob, Kac Jože, Kamnik Adolf, Krajnc Franc VII., Krauberger Gino, Krauberger Damijan, Merkač Franc, Miševski Lazar, Mori Vinko, Naglič Marija, Oder Anton, Pisar Marija, Plemen Dominik, Plesivčnik Marija, Prole Dušan, Ranc Jože, Škratek Jurij, Štinjek Ivan, Vališer Vlado. **V komisijo samoupravne delavske kontrole:** Kodrun Anton, Krof Franc, Marin Avgust, Naveršnik Vili, Stojčič Dušan.

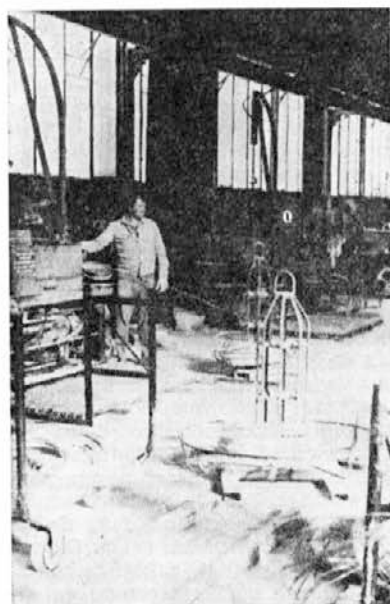
V delavski svet TOZD kovač-nica: Bohnec Ivan, Flis Adolf, Glasenčnik Franc, Hudrap Srečko, Janota Albin, Jazbec Martin, Kerbler Franc, Kocen Franjo, Koren Alojz, Kuštrin Vili, Mager Ferdo, Merkač Jože, Miklavc Ivan, Oder Franc, Oder Branko, Planinšek Jože, Planšak Marjan, Plemen Alojz, Plevnik Peter, Smagej Franc, Srebotnik Erhard, Šipek Rudolf, Štruc Zvonko. **V komisijo samoupravne delavske kontrole:** Črešnik Rajko, Ferik

Peter, Kočnik Stanko, Planšak Franc, Volmajer Alojz.

V delavski svet TOZD jeklo-vlek: Abraham Marjan, Čej Milan, Hanc Vlado, Jug Andrija, Klemenc Niko, Mikl Franc, Rutar Ivan, Srebotnik Franc, Zorčič Jože. **V komisijo samoupravne delavske kontrole:** Brežnik Milan, Jurinec Vinko, Kobovec Jakob, Krivec Martin, Slanič Ivan.

V delavski svet TOZD kalil-nica: Bastl Valentin, Černivnik Ivana, Hribernik Miha, Kamenik Ludvik, Krenker Stanko, Peter Bojan, Slapnik Stefan, Strmčnik Milan, Staudeker Pavel, Vožič Martin, Zadravec Jože. **V komisijo samoupravne delavske kontrole:** Lojen Jože, Matavž Stefan, Nagernik Filip, Paradiž Maks, Turjak Franc.

V delavski svet TOZD stroji in deli: Bajec Janko, Burjak Vili, Barl Stanislav, Baver Engelbert, Đura Anton, Fužir Slavka, Garb Miroslov, Gutman Franc, Grenko Janez, Gošar Franc, Garb Anton, Koletnik Drago, Kresnik Stefan,

Žičar

Kamnik Stefan, Komerički Ivan, Krivec Srečko, Kokučnik Franc, Kotnik Jakob, Kravtberger Barbara, Klemenc Drago, Klemenc Silvo, Luter Boštjan, Ošlak Stanislav, Razdevšek Ivan, Strmčnik Alojz, Šrot Ivan, Toplak Vili, Vrabčič Anton, Zdovec Damijan. **V komisijo samoupravne delavske kontrole:** Bobek Stanislav, Česnik Marjan, Kovačič Jože, Kolar Milan I., Srebot Ernest, Špalir Andrej, Stumberger Peter.

V delavski svet TOZD pnevmatični stroji: Brenčič Jože, Gorenšek Julija, Gorenšek Štefka, Gostenčnik Ivan IV., Kac Stanislav, Kašnik Dominik, Kordež Jožica, Kos Jože, Melanšek Marija, Ošlak Vesna, Pisar Anton, Primik Maks, Podmenišek Franc, Stradovnik Andrej, Strmšek Martin. **V komisijo samoupravne delavske kontrole:** Čebul

Adolf, Jelen Martin, Kamnik Albin, Lesnik Ivan, Paradiž Marija, Rudolf Marija, Skrivalknik Anton.

V delavski svet TOZD vzmetarna: Franc Srečko, Gostenčnik Jože, Kret Jože, Merkač Franc, Mihelič Ivan, Pepevnik Jože, Pesjak Olga, Pori Emil, Potočnik Alojz, Ravnjak Milan, Svetec Franc. **V komisijo samoupravne delavske kontrole:** Kapel Stanislav, Košutnik Vinko, Kvasnik Peter, Marks Vlado, Sovič Stanko.

V delavski svet TOZD industrijski noži: Gorenšek Ciril, Gradišnik Anton, Jablanšek Franc, Kotnik Feliks, Kramolc Štefka, Makan Emil, Mori Alojz, Pangerc Alojz, Plemen Pavla, Rataj Marija, Retko Janez, Srebotnik Leopold, Tratnik Ivan, Vidovič Ivan, Zatlir Vinko. **V komisijo samoupravne delavske kontrole:** Čegovnik Marjeta, Kolar Marjan, Metulj Peter, Praznik Milan, Špiler Jakob.

V delavski svet TOZD rezalno orodje: Ajd Ivan, Borovnik Kristina, Dretnik Albin, Forštner Mirko, Jehart Stanko, Kaker Branko, Krebs Vinko, Ledinek Katka, Marošek Martina, Novak Marija, Piko Mirko, Podlesnik Barbara, Polajner Jože, Poplaj Milan, Potočnik Matevž, Prepadnik Ivanka, Samec Amalija, Svetec Marija, Svetina Peter, Uršnik Marija, Vaserfal Marija. **V komisijo samoupravne delavske kontrole:** Černjak Ferdo, Keber Jože, Knez Sonja, Koletnik Vlado, Radijenovič Marija, Stern Alojz, Vertačnik Avgust.

V delavski svet TOZD energija: Grobelnik Jernej, Jamšek Robert, Janežič Alojz, Kočnik Feliks, Kotnik Ferdo, Lauko Maks, Mlakar Ivan, Pečnik Anton, Serafini Maks, Tamšek Ivan, Vesnec Ivan. **V komisijo samoupravne delavske kontrole:** Erjavec Zvonko, Krajnc Franc, Kreuh Stanko, Miklavc Silvo, Šafarič Stanko.

V delavski svet TOZD elektro-tehnične storitve: Čeh Alojz, Ginter Erik, Juvan Franc, Kastivnik Boris, Košuta Rudi, Lipuš Inge, Lužnik Oto, Mager Alojz, Miklavc Milan, Polajner Hinko, Rotovnik Andrej, Šavc Maks, Tomazin Milan, Verdinek Franc, Živič Marjan. **V komisijo samoupravne delavske kontrole:** Dvornik Roman, German Alojz, Kladnik Slavko, Kret Jože, Paradiž Davorin.

V delavski svet TOZD strojno gradbeno vzdrževanje: Ažnik Anton, Česnik Jože, Čreslovnik Ivanka, Hovnik Ivan, Gostenčnik Mihael, Gregor Vida, Ivančič Josip, Juh Otmar, Konečnik Franc, Kosmač Jože, Kragelnik Maks, Krauser Franc, Krajnc Vinko, Lasnik Ferdo, Nabernik Dominik, Mlinar Zoran, Ošlovnik Ludvik, Popič Marjan, Petrič Feliks, Pungartnik Ivan, Rataj Vid, Rožen Antonija, Rus Anton, Rihter Stanko, Rebol Ivan, Simunič Antun, Vrhovnik Ivan. **V komisijo samoupravne delavske kontrole:** Krivograd Jože, Kokalj Maks, Pungartnik Anton, Sudar Milan, Šipek Julijan, Taks Stanislav, Uršič Marjan.

V delavski svet TOZD transport: Dornik Jože, Gnamuš

Franc, Koletnik Jože, Krof Ivan, Ledinek Herman, Mežnarc Adolf, Planko Stanko, Sonjak Valentin, Steharnik Anton, Steharnik Stanko, Tomaž Peter. **V komisijo samoupravne delavske kontrole:** Buhvald Pavel, Funda Ivan, Kralj Drago, Trup Feliks, Žganec Ivan.

V delavski svet TOZD priprava proizvodnje: Ban Olga, Dobrovnik Peter, Gašper Anica, Haramija Franjo, Janota Rozalija, Johman Franc, Junger Branko, Kavtičnik Franc, Komerički Ivan, Korbar Alojz, Kovačič Margareta, Kotnik Jože VII., Krivograd Alojz, Mak Vlado II., Oblak Anton, Pandev Andrej, Pandev Marija I., Pečovnik Herman, Pušnik Bogomir, Ranc Ivan, Razgoršek Avgust, Ristič Aleksander, Smolar Feliks, Tasič Tomislav, Uršnik Franc III., Vastl Anton, Vrhovnik Stanko. **V komisijo samoupravne delavske kontrole:** Balažič Otmar, Koren Ivan, Novak Andrej, Ozimec Zmago, Planinšek Karel, Struč Edvard, Tomaž Franc.

V delavski svet TOZD kontrola kakovosti: Arnšek Darinka, Čepplak Marija, Franc Jože, Jurkovič Ivan, Kert Jožko, Legner Franc, Merkač Filip, Perman Eva, Šetina Anica, Škegro Zvonko, Zabel Ivan. **V komisijo samoupravne delavske kontrole:** Hercog Jožica, Kočnik Franc, Pahor Dušan, Prednik Jože, Rek Minka, Urnaut Oto, Zlof Jože.

V delavski svet TOZD razvoj in raziskave: Čibron Vinko, Franc Alojz, Herman Franc, Hrvatinič Jožica, Karničnik Ivan, Kolmančič Marica, Laznik Jožica, Lenasi Stane, Melanšek Gojko, Petrič Bernarda, Polanc Jožica, Radovič Olga, Rodič Alenka, Skrivarnik Alojz, Strah Janez. **V komisijo samoupravne delavske kontrole:** Horjak Drago, Hovnik Rudi, Jocič Boris, Letonja Anica, Marošek Ivan.

V delavski svet TOZD komerciala: Camlek Ivan, Čreslovnik Tončka, Dobnik Franc, Drezglič-Petelinšek Anka, Ferlin Franjo, Godec Vida, Kajzer Maks, Končič Jakob, Kovačec Darinka, Ladinek Marija, Ledinek Ivan, Pandel Zinka, Paradiž Roman, Pečovnik Majda, Petrič Hinko, Prateker Mara, Ravljan Avgust, Rudel Franc, Rus Marija, Šetina Peter, Žerdoner Marjan. **V komisijo samoupravne delavske kontrole:** Petek Anton, Petrič Vlado, Stefanovič Tomo, Zabel Franc, Zdovec Jerica.

V delavski svet delovne skupnosti za kadre in splošne zadeve: Adam Stanko, Cepec Terezija, Cigler Marijana, Fajmut Irma, Gorenšek Janez, Gruđen Jože II., Jakovleski Darinka, Kotnik Beno, Lenart Ivan, Leskošek Franc, Medvešek Nada, Pepevnik Franc, Pistošič Mirko, Rezar Olga, Štornik Alojzija, Veronik Franc, Vidovič Berta. **V komisijo samoupravne delavske kontrole:** Dretnik Ivan, Klančnik Ivan, Kogelnik Roman, Mičovič Alenka, Vališer Vlado.

V delavski svet delovne skupnosti za gospodarjenje: Čegovnik Majda, Dolinšek Anica, Juraja Angelca, Kac Metod, Kerbec Drago, Krivograd Terezija, Kriv-

nikar Janko. V komisijo samoupravne delavske kontrole: Dolinšek Alenka, Grögl Peter, Pangerc Elizabeta, Solar Jana, Vučko Anton.

V delavski svet delovne skupnosti za finance in računovodstvo: Fišer Anica, Gerdej Stefan, Igerc Marta, Kavtičnik Jerica, Korbar Nada, Kotnik Stanko, Lampeht

Dragica, Maklin Anton, Ovčar Hilda, Rožič Tatjana, Steharnik Silva, Tušek Branka, Velunšek Zora, Zavodnik Romana, Žagar Rozka. V komisijo samoupravne delavske kontrole: Blatnik Ernest, Čegovnik Silva, Rutar Anton, Smolak Kristina, Vehovar Gabrijela.

M. Planinšec

O čem razpravljajo ravnatelji

Od zadnjega poročanja o delu Poslovnih konferenc so se ravnatelji ponovno štirikrat sestali. Na 5. seji so obravnavali problematiko vzdrževanja. Ker gre za kompleksen problem, so na tej seji prišli samo do določenih ugotovitev, dogovorjeno pa je bilo, da bodo tej problematiki posvetili še posebno sejo. Iz poročila ravnateljstva TOZD elektrotehnične storitve je bilo med drugim razvidno, da je opazno malomarno ravnanje s stroji in napravami in da so tudi pojavi, ko delavec za napravo sploh ne zna pravilno ravnati, da pogosto ni jasno, kdo lahko kliče vzdrževalca, ali delovodja ali vsak delavec, da je problem prijavljanja strojelomov in vprašanje bremenitve vzdrževanja ob takih primerih, da so vprašanja glede izkoriščanja delovnega časa vzdrževalcev, da je pot naročanja materiala in rezervnih delov izredno dolga, poseben problem pa je uporaba sredstev investicijskega vzdrževanja, ki se pogosto uporabljajo tudi za druge namene, kot so predvidena. Ponekod ne ločijo rednega od investicijskega vzdrževanja, ni v celoti rešeno planiranje in lansiranje tega dela in ni razmejeno področje vzdrževanja med posameznimi vrstami vzdrževalcev. Zlasti je problematično vzdrževanje strojev NC in procesnega računalnika ipd.

Iz poročila TOZD strojno gradbeno vzdrževanje pa izhaja, da se ta tozda sooča s kadrovskimi in prostorskimi problemi, ki tudi vplivajo na delo in učinkovitost delavcev tega tozda. Poleg tega pa je bilo še opozorjeno, da ta tozda poleg rednega vzdrževanja opravljajo tudi druge usluge za proizvodne tozde, da se prepočasi izvajajo naročila materiala ter termična in mehanska obdelava za potrebe vzdrževanja, da v posameznih tozdih z osnovnimi sredstvi malomarno ravna. Problem strojelomov in realizacija sredstev iz naslova zavarovalnih premij ipd. Posebej pa je bilo predloženo in bo treba dokončno rešiti vprašanje časovnega razmaka pri opravljanju remontov na posameznih agregatih.

Kot že rečeno, gre za precej zahtevna vprašanja z različnimi vplivi, ki jih ni mogoče enostavno in takoj rešiti, zato bo poslovna konferenca o tem še razpravljala in po organizacijsko poslovni liniji sprejela določene ukrepe.

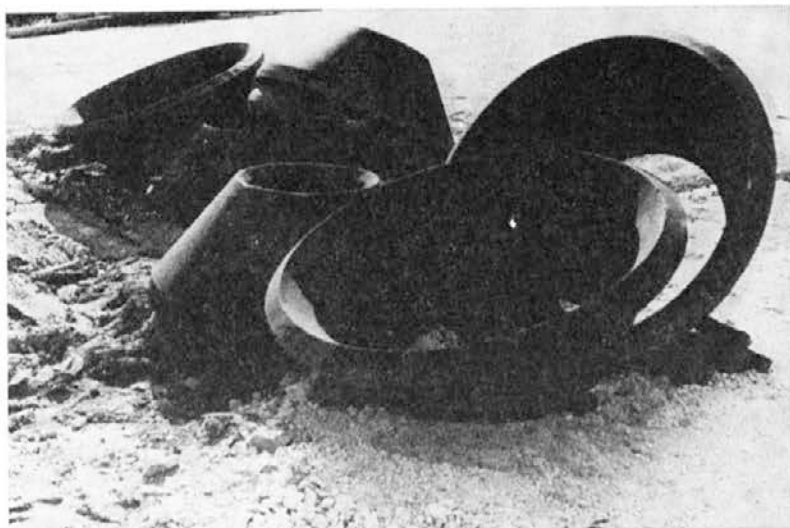
Na tej poslovni konferenci so obravnavali tudi samoupravni

sporazum o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka v delovni organizaciji, ki je bil nato samoupravno sprejet.

Šesto sejo so posvetili samo vprašanju kvalitete. Izhajali so iz osnovne ugotovitve, da je kvaliteta osnovni cilj naše železarnice. Na tej konferenci je bilo dogovorjeno, da se mora takoj urediti sortiranje odpadkov za potrebe TOZD jeklarne po kvaliteti, poostri nadzor nad uporabo, prevzemom in zalaganjem, prav tako pa se mora poostri vhodna kontrola, posebne naloge pa zadevajo nabavno službo, ki mora izločiti nesortiran in nekaliteten vložek. Zaradi zagotovitve kvalitetnih surovin je treba pospešiti predlog združevanja sredstev in sodelovanja s Surovino Maribor. Prav tako je potrebno zaradi boljše kvalitete poostri nadzor v livnih jamah ipd. Kot poseben problem za zagotovitev kvalitete je bila poudarjena potreba o izboljšanju kvalitetne strukture kadrov, kar še zlasti velja za tozde metalurške proizvodnje.

Na 7. seji so ravnatelji obravnavali zlasti osnutek ciljev in poslovne politike uresničevanja srednjeročnega plana v letu 1979. Izpostavili so nekatere dileme, ki so se nadaljevale tudi na 8. seji konference, ki je bila predvsem namenjena uskladitvi ciljev in politike za posamezne tozde, ki so jo izdelali ravnatelji. V celoti se ugotavlja pozitiven premik, da se prične enkrat dokončno planirati v samih tozdih, ne pa izključno dirigirati z nekega vrha. Določeno pomembno funkcijo tu planska služba sicer še vedno ima, vendar je kvaliteten premik v tem, da se k delu pritegnejo poslovne strukture in samoupravni organi tozdov, pri usklajevanju pa se ožji interesi tozdov soočajo s skupnimi interesi vseh tozdov v delovni organizaciji.

Kot že rečeno, so na 8. seji uskladili cilje in politiko pri vseh tozdih. Osnovni problem so predstavljale zahteve o povečanju števila zaposlenih praktično v vseh samoupravnih enotah. Slejkoprej pa se moramo držati resolucijskih razmerij in števila zaposlenih ne moremo povečati za več kot 3,5%, 4% pa je že gornja meja. Med pomembnimi vprašanji, ki jih je bilo potrebno uskladiti, so tudi predlogi za različno obravnavanje pospešene amortizacije. Glede na to, da potrebujemo ogromno sredstev za investicijska vlaganja in zamenjave,

»Sklede«

je prevladalo stališče, da se je treba držati stopnje, za katero smo se dogovorili s srednjeročnim planom.

Ta seja pa je tudi sprejela zahtevo za pospešeno reševanje problema ocenitev delovnih mest in uskladitev, torej pospešitev akcije, ki se vleče že mesece in kjer se določene strukture zelo neodgovorno obnašajo in poskušajo v dani situaciji izsiliti za sebe ali svoje sredine kar največ, s tem pa je tako strokovna služba kot posebna delegacija postavljena v »pat« pozicijo in ni rešitve. Kon-

ferenca je poudarila odgovornost poslovnih delavcev in sprejela odločitev, da je treba zadeve po hitrem postopku rešiti, s tem da imamo jasno pred očmi, da vseh zadev najbrž ne bomo mogli nikdar najbolj zadovoljivo in tako rešiti, da bi bil vsak popolnoma zadovoljen, ampak je treba nad sistemom in izvajanjem sistema OD stalno bedeti, ga dopolnjevati z dobršno mero realnosti, političnega poslušanja ter pri tem imeti vedno pred očmi, da se lahko deli samo toliko, kot se ustvari.

-deja

Gibanje proizvodnje v Slovenskih železarnah

Delavski svet Slovenskih železarn je na svoji seji 19. oktobra 1978 na Ravnah med drugim obravnaval 9-mesečno poslovanje in sprejel sklepe za pospešitev proizvodnje v zadnjem četrtletju letos. Pri tem je ugotovil, da slovenska javnost ni vedno objektivno seznanjena z rezultati dela delovnih organizacij tega tozda.

Poznano je, da so Slovenske železarnice po osvoboditvi v Jugoslaviji bile najpomembnejši proizvajalec jekla. Leta 1946 so za obnovo in industrializacijo porušene dežele izdelale 146.000 ton jekla ali 71% celotne jugoslovanske proizvodnje. V zadnjih treh desetletjih je proizvodnja jekla v drugih republikah sicer rastla hitreje, do leta 1975 pa je tudi proizvodnja železarn Jesenice, Ravne in Store porastla na 795.000 ton ali za 5,4-krat. To pa ne pomeni, da je v Jugoslaviji in Sloveniji odpravljena deficitarnost na področju jekla. Poraba je rastla hitreje in je leta 1977 znašala v SFRJ 240 kg, proizvodnja pa le 150 kg surovega jekla na prebivalca. Razumljivo je zato, da so jugoslovanski porabniki v veliki meri odvisni od uvoza, kar velja tudi za slovensko kovinsko predelovalno industrijo. Problemov pri oskrbovanju s tem reprodukcijskim materialom zato ni možno preveliti le na domače proizvajalce jekla, zlasti če se neobjektivno prikazujejo v javnosti.

Potrošnja nekaterih asortimantov v Sloveniji raste hitreje od načrtovanja, zato so npr. dinam pločevina in predvsem razni ulitki deficitarni. Poseben problem slovenske industrije so nodularni ulitki, ki pa ga ne morejo reševati samo Slovenske železarnice.

Delavci Slovenskih železarn so bili posebno nejevoljni na objave po sestanku, ki je bil 9. oktobra 1978 na republiškem odboru sindikata delavcev kovinske industrije. Po informacijah, ki jih je dobila slovenska javnost, so Slovenske železarnice glavni vzrok za oskrbovalno problematiko kovinske industrije in zlasti članice skupnosti izdelave in predelave jekla. Delavski svet je zato upravičeno zahteval, da je javnosti treba posredovati tudi podatke o dejanskem gibanju proizvodnje.

OBJEKTIVNA OCENA REZULTATOV

V devetih mesecih letos so Slovenske železarnice izdelale in posredovale tržišču 593.406 ton gotovega blaga, kar je 7% več kot v istem obdobju lani. Samo ta podatek pa še ne pokaže celotnega napredovanja, saj sočasno ne prestopa poteka tudi proces prestrukturiranja proizvodnje na večvredne izdelke. Ta se delno odraža v gibanju realizacije, ki je v prvih treh četrtletjih bilo

»Ujčka«

dosežene 7.767 milijonov din ali 26 % več kot v istem obdobju lani. Res je, da je del te povečane realizacije posledica inflacije, odraža pa tudi povečini obseg in spremembo strukture proizvodnje. Vedeti je dalje treba, da se je število zaposlenih v tem času dvignilo na 17.650 ali za 2 % in da je zato povečanje produktivnosti očitno.

Tudi primerjava s planirano dinamiko rasti blagovne proizvodnje, s katero so se Slovenske železarne obvezale v dogovoru o družbenem planu SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980, ne kaže velikega odstopanja. Leta 1975 je blagovna proizvodnja Slovenskih železarn znašala 741.000 ton, za letošnje leto pa se po oceni predvideva okrog 800.000 ton; srednjeročni plan za leto 1980 pa je predvideva 939.000 ton. Poznano je, da Slovenske železarne iz objektivnih razlogov pri uresničevanju razvojnih projektov zaostajajo, obstaja pa še vedno možnost, da bodo obveznost predvidene blagovne proizvodnje ob sklenitvi sedanjega srednjeročnega obdobja izvršile. To pa še vedno ne pomeni, da bo takrat slovenska industrija neodvisna od uvoza.

Ta informacija je bila na zahtevo delavskega sveta Slovenskih železarn dana v javnost. Delavci Slovenskih železarn upravičeno zahtevajo objektivno oceno poslovnih rezultatov, saj je delo v metalurgiji in proizvodnji jekla težko ter tehnološko zahtevno, družbeno pa premalo priznано. To se odraža tudi na poprečnih osebnih dohodkih ter v reprodukcijski sposobnosti železarstva. Vsi v slovenskem železarstvu zaposleni pa se vendar moramo zavestno, da tudi v naših delovnih organizacijah nismo izvršili vsega, kar proizvodne zmogljivosti nu-

dijo. Razlike v obvladanju tehnologije, notranje proizvodne ubranosti in discipline obstajajo tudi v delovnih organizacijah sozda. V tem je tudi razlog negodovanja na prikazovanje poprečja za celo sestavljeno organizacijo združene dela, iz katerega se ne vidi, kdo vleče naprej, kdo pa nazaj.

MOŽNO JE DOSEČI TUDI VEČ

Proizvodnja v devetih mesecih letos pokaže naslednjo podobo: surovega jekla je bilo izdelanega 589.139 ton, kar je le 5.511 ton več kot v istem obdobju lani. Pri tem povečanju so prispevale: Železarna Jesenice 1722 ton, Železarna Ravne 2781 ton in Železarna Store 1008 ton. V surovem jeklu je napredek relativno najmanjši v Železarni Jesenice, vedeti pa je treba, da z dosežkom 361.855 ton zaostaja za 19.000 ton celo za proizvodnjo leta 1975.

V blagovni proizvodnji Železarna Jesenice prednjači pred drugimi. Stagnacijo v proizvodnji jekla je kompenzirala z nakupi polizdelkov in z dosežkom 331.894 ton za 13 % prekoračila rezultat istega obdobja leta 1977. Železarna Store pa z blagovno proizvodnjo 131.600 ton za 2 % povečala proizvodnjo, doseženo v lanskem letu, dodatno pa s proizvodnjo 2870 vozil za trikrat povečala proizvodnjo traktorjev.

Predelovalne delovne organizacije so skupaj dosegle 26.900 ton blagovne proizvodnje, kar je le 113 ton več kot lani. Napredovali sta Veriga in Žična, Plamen in Tovil pa sta po fizičnih kazalcih izdelala manj kot v istem obdobju lani.

V izdelanem in prodanem blagu ali realizaciji so v promerjavi z lanskim dosežkom napredovale vse delovne organizacije SZ. Realizacije so dosegli:

	Milij. din	Indeks 78/77	Izvrš. načrt
Železarna Jesenice	3659	130	116
Železarna Ravne	2010	118	95
Železarna Store	1397	135	99
Plamen Kropa	136	107	100
Tovil Ljubljana	86	106	119
Veriga Lesce	345	120	88
Žična Celje	143	103	110
SOZD Slovenske železarne	7776	126	105

IZVOZ HIRA

Iz teh kazalcev se vidi, da so načrtovano realizacijo presegle Železarna Jesenice, Plamen, Tovil in Žična, dosegle je pa niso železarni Ravne in Store ter Veriga.

Zbirno so Slovenske železarne v treh četrtletjih na domačem tržišču iztržile 92,5 % sredstev od prodanega blaga, v izvozu pa okrog 30 milijonov dolarjev ali

7,5 % realizacije. V tem odnosu se kaže pretežna naravnost na domače tržišče. Vedeti je treba, da smo od prodaje na tuja tržišča leta 1976 dosegli 12,5 %, leta 1977 pa 9,3 % realizacije, in predvsem, da samoupravni sporazum o temeljnih srednjeročnega plana proizvodnje in razvoja za leto 1980 zahteva odnos 85 : 15. To je najtrši oreh v dogovoru o temeljnih družbenega plana SR Slovenije sprejetih obveznostih.

V izvozu niso vse delovne organizacije enako prizadevne. V devetih mesecih letos so ga v realizaciji dosegle:

	okrog
Železarna Jesenice	3,1 %
Železarna Ravne	12,5 %
Železarna Store	8,2 %
Plamen Kropa	28,5 %
Tovil Ljubljana	1,7 %
Veriga Lesce	17,5 %
Žična Celje	0,5 %

Relativno največji izvoznik je bil torej Plamen, med železarnami pa najboljša Železarna Ravne, ki je sama prispevala 43 % celotnega izvoza SZ.

Tendenca padanja izvoza je predvsem posledica visoko pregrete konjunktura doma. Ni naključje, da so delovne organizacije SZ leta 1976 dosegle ugoden rezultat v izvozu, takrat je namreč prodaja doma zastala. Relativno skromni izvozni dosežki v letošnjem letu še ne pomenijo, da dobro oskrbujejo svoje porabnike doma.

NALOGE DO KONCA LETA

Pritisek kupcev poteka v dveh smereh: najprej za sprejem obveznosti, a zatem za njihovo izvrševanje. Po urgencah lahko sklepamo, da zlasti železarne sprejemajo preveč obveznosti in da si za izvrševanje premalo prizadevajo. Za urejevanje poslovnih odnosov do naših porabnikov je delavski svet sozda na podlagi analize poslovanja v devetih mesecih letos sprejel naslednje sklepe:

1. DO Slovenske železarne morajo s široko akcijo v zadnjem četrtletju intenzivirati proizvodnjo in zaostanke dobav po sprejetih obveznostih do kupcev do 31. 12. znižati na najnižjo dosegljivo raven. Posebno pozornost je pri tem treba posvetiti obveznostim do DO znotraj sozda SZ in članic skupnosti za jeklo.

2. Pri sprejemanju obveznosti za leto 1979 je treba upoštevati realne možnosti o asortimanskih, kakovostnih in terminskih plasmajih, v načrtih proizvodnje tozdov in DO pa upoštevati izkoriščanje vseh proizvodnih potencialov, zlasti za deficitarne izdelke.

3. DO opozarja na zaostajanje pri izvrševanju investicijskih del po srednjeročnem planu, zato je treba pospešiti prizadevanja na razvojnih projektih.

Obračamo se na vse delovne organizacije sozda Slovenske železarne, da z učinkovito akcijo resno pristopijo k realizaciji teh sklepov.

Gregor Klančnik

S SEJE ODBORA ZA GOSPODARJENJE

Odbor za gospodarjenje je na 14. seji sprejel osnutek ciljev in poslovne politike ter tako predlagal v razpravo v tozde. K osnutku, ki ga je pripravila delovna skupnost za gospodarjenje, je imel zlasti vsebinsko pripombo, ki je sestavni del politike, da bomo cilje in celotno politiko celoviteje uresničevali le s povečanjem delovne in tehnološke discipline. O tem pomembnem pogoju za gospodarjenje je že bil velikokrat govor, vendar so premiki le slabo opazni, kajti delovna in tehnološka disciplina sta le končni odraz stopnje zavesti posameznika in vseh delavcev. Stopnja zavesti pa je pogojena z mnogimi dejavniki, sami ukrepi za izboljšanje takšne ali drugačne discipline pa stvari bistveno ne spremenijo.

Ko je odbor razpravljal o ciljih in poslovnih politikah, je med drugim ugotavljal, da odvajamo v železarni relativno visoka sredstva za osvajanje novih izdelkov — za drugo leto 13,5 milijonov din. Realizator je TOZD razvoj in raziskave. Odbor je menil, da bi moral ta tozdv vsaj dvakrat letno poročati ostalim tozdom o porabi in učinkih porabe sredstev, namenjenih za osvajanje novih proizvodov. Podobna zahteva je bila postavljena tudi na nekaterih samoupravnih organih temeljnih organizacij.

Odbor je na tej seji sprejel tudi osnutek pravilnika o inventuri. Pravilnik sprejema delavski svet železarne. V bistvu gre za akt, ki je vsebinsko sestavni del pravilnika o knjigovodstvu. Na

predlagani delovni osnutek, ki ga je predložila strokovna služba, odbor ni imel pripomb.

Hkrati s tem je odbor imenoval predsednika in člane centralne komisije za inventuro v letu 1978 ter razpravljaj o nekaterih vprašanjih v zvezi z realizacijo inventure. Med drugim je ugotavljal, da je vsako leto veliko težav pri popisu zlasti drobnega inventarja po pisarnah in drugih prostorih. Pri prenosu in odtujanju teh osnovnih sredstev je še veliko nereda. Če se že osnovno sredstvo zakonito prenese, pa se ne evidentira ustrezno in je zato na tem področju še precejšen nered. Razprava na seji je pokazala, da ni naloga popisnih komisij, da iščejo inventar in osnovna sredstva, temveč mora v vsakem prostoru biti izobešen spisek inventarja. Zato je sprejel sklep z zadolžitvijo posameznim ravnateljem, da prek vodij oddelkov in služb izdelajo seznam inventarja po posameznih prostorih, da bi lahko inventura nemoteno potekala. Na tej seji je odbor zavzel še stališče glede postopka obravnavanja periodičnega obračuna. Doslej je bilo v navadi, da je strokovna služba rezultate poslovanja ob trimesečju najprej posredovala odboru, nakar so bili kot osnutek posredovani v tozde. Odbor je menil, da je treba pot obrniti in rezultate posredovati najprej v tozde, odbor pa bi jih obravnaval pred razpravo in verifikacijo na delavskem svetu železarne.

-deja

MNMENJA DELAVCEV:

Komu javno pohvalo

Ze večkrat smo v naši delovni organizaciji kritično spregovorili o delovni disciplini, ki še danes ni taka, kot bi morala biti. Iz dneva v dan je več tistih, ki kljub žigosnim uram po vsej železarni predčasno zapuščajo delovna mesta ali zamujajo na delo. Zadnje čase pa se je povečalo še število nedelavcev — »plau-maherjev«. Z njimi imajo težave v novi topilnici, saj neopravičeni izostanki motijo normalno proizvodnjo.

Zelo resni so predlogi, da bi imena delavcev, ki kršijo delovne dolžnosti, objavljali v Informativnem fužinarju. Prav tako je bilo tudi omenjeno, da bi uvedli hkrati rubriko pohval. V njej naj bi se pojavljali tisti delavci, ki z vestnim delom pomagajo k boljšim uspehom dela.

A začuda precej natančno vemo, kakšni so ukrepi za posamezne kršitve, tudi disciplinske komisije imamo, nikjer pa ni določeno, kaj je izjemna prizadevnost, kaj požrtvovalnost, ki zasluži vsaj javno priznanje. Seveda tudi nimamo organa, ki bi opravljal to bolj prijetno dolžnost.

Da bi zvedeli, ali smo v železarni sposobni pridnega tudi javno pohvaliti, na kak način in po kakšnih kriterijih, smo vprašali za mnenje nekatere naše delavce. Takole so povedali:

Milan Zafošnik, vodja kadrovske službe:

»Zame ni nobene dileme, da je objavljanje imen kršilcev delovnih obveznosti lahko kar primereno pa še učinkovito povrh. Zakaj?

Milan Zafošnik

Odgovornost za delovne obveznosti je vzajemna, za njihovo neizpolnjevanje pa odgovarjamo drug drugemu in združenemu delu v najširšem smislu. Edino taka oblika odgovornosti je skladna z naravo medsebojnih razmerij v združenem delu; medsebojno razmerje pa ni nič dru-

gega kot splet medsebojnih pravic, obveznosti in odgovornosti. Če torej delavec ne izpolnjuje delovnih obveznosti, ki jih je ob sklenitvi delovnega razmerja zavestno prevzel (osebno je o tem podpisal izjavo), odgovarja svojim sodelavcem, delavcem drugih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, kot tudi družbi nasploh, saj vemo, da se medsebojno delovno razmerje oblikuje v pogojih družbene lastnine proizvodnih sredstev, ta pa so nam dana le v upravljanje in niso naša last. Zavoljo tega je osebna odgovornost tudi širši družbi. Razširjena odgovornost se kaže tudi v zakoniti pravici uvedbe disciplinskega postopka še od organov zunaj tozda; disciplinska komisija pa je tako obvezno sestavljena tudi iz članov, ki niso delavci tozda.

Vzajemna odgovornost za delovne obveznosti je zame več kot odgovornost komurkoli za katerekoli kršitev drugačne narave. Pa v praktičnem ravnanju vzajemne odgovornosti vsi tako občutimo? Mislim, da vedno ne, ker bi sicer disciplinski ukrepi za neizpolnitev delovnih obveznosti segli v človekovo notranjost, »izprašali« bi si tak delavec svojo vest, razmislil bi o lastnem ravnanju, sodelavci pa bi si do takega delavca prav tako izoblikovali svoj sicer tovariški, vendar kritični, selektivni odnos. Ne bi ga zavrgli, ne bi ga vneprej »odpisali«, pomagali bi mu v preoblikovanju njegovega pogleda na delovne obveznosti. Sam namreč globoko verjamem, da v vsakem človeku tiči tudi občutek odgovornosti za delo, za sodelavce in ne nazadnje za čimboljši delovni uspeh skupine, oddelka, tozda, delovne skupnosti in delovne organizacije.

Pa se tokrat, recimo, kar vsi po vrsti vprašamo, ali je zamujanje na delo, žigosanje prisotnosti na delu vsevpred, neupravičeno izostajanje z dela, izmišljanje delovnih obveznostim, pohajkovanje med delovnim časom, odhajanje k zdravniku brez potrebe, malomarno delo, nevestno ravnanje s strojem in delovnimi napravami, prav tako nemoralno ali celo kaj več kot razgrajanje, izzivanje, pretep, obrekovanje? Dejal bi, da ne. Kajti v nasprotnem primeru bi na zborskih delavcev, na delovnih skupinah in samoupravnih organih pogostejše izrekli kritiko svojim nediscipliniranim sodelavcem ter zahtevali zoper njih uvedbo disciplinskega postopka. Trdim, da nikoli doslej v naši zakonodaji ni bila bolj poudarjena odgovornost za neizpolnjevanje delovnih obveznosti kot prav v obstoječi, pa tudi pestro in številno paleto ukrepov prinaša.

Bodimo samokritični: poznamo te norme? So nam ukrepi znani? Poznamo načelo enakopravnosti? »Plavi, plavi, bolnišni, dopust«, so kroničen pojav. To je res. Neopravičena odsotnost z dela je žulj, ki povsod boli, povsod ima podobne posledice.

V TOZD jeklarna Ravne je morda žulj največji in najpogostejši. Toda ali tudi v drugih tozdih in delovnih skupnostih za enako kršitev enako ostro ukrepamo (enakopravnost?). Tam, kjer zaradi neopravičenega izostanka obstoji stroj, objektivno prav tako žuli in boli. Razmislimo, če morda le ni tudi svojevrstna potuha in »vzpodbujanje« nediscipline, kadar izostankarji z dela v tem ali onem tozdu različno (ne) odgovarjajo za enako kršitev delovnih obveznosti. V takem primeru prvi delavec občuti ukrep kot krivico, drugemu neukrepanje pomeni potuho, čeprav sta oba družno popivala ali sta sicer skupaj preizkušala zdravnikovo doslednost in policično etiko.

Drugi vidik delavčeve odgovornosti, ki se ugotavlja v disciplinskem postopku, je odgovornost za povzročeno škodo. Razlika med disciplinsko in odškodninsko odgovornostjo je v namenu. V prvem primeru odgovarja delavec za vsako obliko krivde, ki je dokazana, v drugem primeru pa »le«, če je kršitev, ki ima za posledico škodo, storil namenoma ali iz hude malomarnosti. Zame ni dvoma, da je neopravičen izostanek storjen namenoma. Ali tako mislijo tudi drugi? Rekel bi ne, saj ne poznam primera, da bi delavec v železarni Ravne odškodninsko odgovarjal za namenoma povzročeno škodo ali če je to povzročil iz hude malomarnosti.

Gotovo imamo v vsaki temeljni organizaciji in v delovni skupnosti posebej prizadevne in uspešne delavce, ki bi ob posebnih priložnostih lahko bili pohvaljeni. Pohval in priznanj je več vrst. Veliko delavcev pohvale in priznanja tudi prejme, škoda je le, da se o tem ne ve. Posebne komisije za ugotavljanje prizadevnosti oziroma požrtvovalnosti delavcev po naši presoji ne potrebujemo, saj imamo vrsto samoupravnih organov, ki bi jim lahko zaupali tako prijetno nalogo. Kdo naj bi bil samoupravnim organom predlagatelj? Vsakdo, ki ve za posebno uspešnost sodelavca. Tudi merila za oceno, kaj je posebej uspešno delo ali aktivnost, bi lahko razmeroma hitro izoblikovali. Pobuda je dana. Predlagam, da skupino, ki bi pripravila merila, oblikuje svet sindikata. Če je inovatorstvo več, kot od delavca zahtevamo, ter ga po merilih za to nagradimo, čemu ne bi mogli nagraditi tudi nekaj, kar ni inovatorstvo?

Milan Dobovišek, podpredsednik poslovnega sveta:

»Mislim, da je problem nivoja splošne discipline, katerega posledica je tudi nivo tehnološke discipline, v sedanjem času toliko akuten, da smo morali o tem že večkrat spregovoriti. Temu problemu smo posvetili precej časa na poslovnem svetu ter na koordinacijski konferenci z vsemi ravnatelji TOZD in DSSS. Gre namreč za uporabo proizvodnih zmogljivosti ter na splošno za efektivno prisotnost na delu. Seveda je potrebno problematiko obravnavati v celoti na vseh nivojih delovne organizacije, ne samo na delovnem mestu fizičnega delavca. Mislim namreč, da če bi se tu lahko naredil kakršen koli pozitiven pre-

Milan Dobovišek

mik, so to naše glavne rezerve produktivnosti, kvalitete in splošne ekonomike.

Na poslovnih konferencah je bil izkristaliziran splošen sklep, da morajo vsi delavci železarne, zlasti pa vodstveni in strokovni delavci v sodelovanju z družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi organi posvetiti več pozornosti delovni in tehnološki disciplini (izrazi delovnega časa, izmečku, kvaliteti izdelkov, rokom dobav, boljšemu izkoriščanju proizvodnih zmogljivosti in varovanju ter vzdrževanju vseh proizvodnih naprav itd.)

Splošna in tehnološka disciplina bi se morali nenehno obravnavati na vseh teh organih v vsaki TOZD in DS ter ju vključevati v vse vrste akcij na družbenoekonomskem področju. Samo tako lahko pričakujemo boljše rezultate dela ter splošnega nadaljnjega razvoja gospodarjenja in konkurenčne sposobnosti. Če nam samoupravna organiziranost daje osnovo za boljše gospodarjenje, za izboljšanje vloge in položaja delavca v TOZD in DSSS, ni razloga, da ne bi mogli poiskati tudi obveznosti, ki nam jo nalaga. Če teh obveznosti nismo našli, je naša krivda, predvsem vodstvenih kadrov, ki smo v prvi vrsti poklicani, da jih vklopimo v celoten proces gospodarjenja, tu pa je v prvi vrsti mišljena disciplina in kvaliteta dela na nivojih TOZD in DS ter poslovnih organov, kar pa bi imelo za posledico kvalitetnejše pogoje za krepitev celotne delovne organizacije. Vodstveni in poslovnih delavci moramo vedeti, da so TOZD med seboj tehnološko povezani, zahtevajo usklajevanje poslovnih in delovnih procesov, seveda tudi discipline, ki se mora obravnavati povsod z enakimi kriteriji. Tu pa odpade formalna avtoriteta »z vrha«, zamenjajo jo demokratične metode v skladu s sprejetimi samoupravnimi listinami.

Če spregovorimo o žigosnih urah in če mislimo, da nam bodo te rešile situacijo nediscipline, se motimo. Ure naj bi bile v obratih blizu delovnega mesta zato, da ljudje ne bi predčasno stali pred vrataricami, to pa je premalo. Neopravičeni, vodstveni kadri morajo skrbeti za to, da ne bomo ugotavljali samo formalne prisotnosti na delu, ampak dejanski delovni prispevek ter učin-

kovitost posameznega delavca v normalnem delovnem času. Delovna disciplina je med drugim tudi učinkovito vodenje in koordinacija proizvodnega procesa v TOZD in med TOZD.

Prav gotovo bodo nekatere službe v zvezi s prihodom in odhodom iz dela morale kontrolirati situacijo okoli bolniških ali lažnih bolniških izostankov, o neopravičenih, o prihodu in odhodu avtobusov itd. Ravno tako bo potrebno ugotoviti, kaj se da narediti za boljše nadzor v popoldanskem in nočnem izmenitnem obdobju in nedeljah. Verjetno bomo ugotovili bistveno večjo prisotnost dopoldne, veliko slabšo oz. prešibko pa v ostalih izmenah itd. Tudi ta problem bi morali nekako rešiti. Se vedno se v času malic ne obnašamo, kot smo se dogovorili. Če bi to spoštovali, bi prav gotovo ne imeli sprehajanja po cestah, tudi ne dolgih vrst pred menzami. To je tudi stvar discipline in vodstva TOZD oz. DSSS.

Nikjer nismo v samoupravnih aktih napisali niti sprejeli, da se lahko nedisciplinirano obnašamo. Torej spoštujemo samoupravne akte in dogovore!

Vprašanje se postavlja, ali naj nediscipliniranega delavca omejimo tudi v našem glasilu Fužinar. Osebo bi bil zato le v primeru, da je le neposredna okolica (delovna skupina) tista, ki se odloči za takšno objavo, nikakor pa ne posameznik, posebno ne vodstveni delavec, da ne bi prišlo do subjektivnih odločitev.

Tudi prizadevnije, poštenostne delavce ali take, ki vse leto niso bolni ali nimajo neopravičenih ali ki delajo ves delovni čas, ne pohajkujejo, si prizadevajo za uveljavljanje samoupravnosti, so inovacijsko intenzivni oziroma, ki so za splošno in tehnološko disciplino, bi morali nekje pohvaliti. Recimo, da bi bilo to v Fužinarju, najbrž pa prej tudi na DS TOZD oz. DSS. Tudi takšne naj bi izbrali neposredni delavci in to lahko spontano, brez nekih posebnih kriterijev, ki bi jih težko določili.

Če govorimo o organu, ki naj bi zbiral takšne podatke, ga lahko najdemo samo v TOZD ali DS tam, kjer se to dogaja. Mogoče je to predlog delovne skupine, ki se lahko potrdi ali na komisiji za gospodarjenje ali na DS TOZD, DSS. Bolje je, če bi to obravnavala komisija za gospodarjenje, se odločila za takšno pohvalo ter jo predlagala ustreznim službam.

Edo Kričej, predsednik sveta sindikatov:

»V programu dela Zveze sindikatov Slovenije smo zapisali, da je prizadevanje za boljše delovne rezultate sestavina vsakodnevne dela delavcev. Ob tem moramo razvijati oblike ne le materialnih, temveč tudi družbenih priznanj za dobro delo, da bi tako spodbujali delavce k večjemu strokovnemu in samoupravnemu znanju, k izpolnjevanju delovnih nalog in razvijanju delovnih navad ter krepili zavest, da je le z dobrim delom in večjo strokovno usposobljenostjo možen hitrejši razvoj in zvišanje življenjske ravni delavcev.

Toliko o tem v programu sindikatov in s tem tudi del odgo-

vora na zastavljeno vprašanje. Kar se pa tiče načina, po kakšnih kriterijih bi ocenjevali in o tem, ali smo pri nas sposobni pridnega javno pohvaliti, bi rekel tole.

V železarni Ravne smo delavci sposobni ločiti dobro in slabo — gre za to, da slabo odpravljamo, seveda vsak najprej pred svojim pragom in nato pred sosedovim. Ker verjamem, da je velika večina delavcev poštenih in marljivih, da je prav toliko takih, ki se zavzemajo za nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov ter s svojim vzornim delom prispevajo k večjemu dohodku vsake TOZD, ne vidim razloga zakaj ne bi nagrajevali posebno prizadevnih sodelavcev in jim izrekli priznanj. Tu mislim predvsem na moralno stimulacijo nagrajevanja, saj smo že včasih poznali udarnike dela in druge oblike priznanj, pa menim, da moramo te obuditi.

Ze sedaj osnovne organizacije sindikata železarne Ravne izbirajo in nagrajujejo sodelavce s priznanji za samoupravljalce. Ta priznanja so pa seveda povezana z določenimi denarnimi sredstvi, zavoljo tega je tudi manjše število nagrajencev, čeprav je izbor širok. Menim, da moramo to obliko nagrajevanja obdržati in ob njej razviti tudi druge.

Edo Kričej

Iz vsega povedanega sledi, da na tem področju sicer nekaj delamo, da rezultati sicer niso takšni, kot bi si vsi želeli ter da moramo uresničiti uvodoma navedeni program dela osnovnih organizacij sindikata v pokon-gresnem obdobju.

Na koncu bi še povedal nekaj o objavljanju disciplinskih ukrepov. Delo disciplinske komisije je, praviloma, kot delo drugih samoupravnih organov javno, zato so tudi ugotovitve in izreki disciplinske komisije javni ter jih kaže objavljati. Taka praksa je v Sloveniji, tudi v SOZD SZ, običajna in predlagam, da se je poslužimo.

Franc Tušek, predsednik delav-skega sveta železarne Ravne:

»O delovni in tehnološki disciplini oziroma o nedisciplini govorimo že dalj časa, predvsem pa se je o njej govorilo veliko v zadnjih dneh. Predmet obravnave je

bila na poslovnem svetu, poslovnih konferenci, delavski kontroli, odboru za gospodarjenje in še bi lahko našteval, kje vse so obravnavali našo nedisciplino. Glede na probleme, ki se pojavljajo v zvezi z njo, jo bo v novembru obravnaval tudi delavski svet železarne.

V pripravi so analize, na osnovi katerih bo tekla razprava v vseh TOZD in DS, DPO in samoupravnih organih. Brez posebnih analiz pa ugotavljamo, da se vzroki nediscipline odražajo na vseh področjih v proizvodnji, pri delu samoupravnih organov itd. Ugotavljamo tudi, da so povzročitelji nediscipline vedno eni in isti delavci v proizvodnji ali pri obdelavi podatkov v pisarnah. Prav je, da se spomnimo, na kaj vse vpliva nedisciplina in kaj lahko z njo povzročimo. Predvsem na povečanje izmečka, motnje v proizvodnji zaradi prekomernih odsotnosti z dela, povečano število strojelomov, slab izplen, obratne nesreče, nekurantne zaloge in reklamacije pri končnih izdelkih. Nedisciplina pa povzroča tudi veliko materialno škodo, povečane materialne stroške, neizvajanje dobavnih rokov in še bi se dalo o tem govoriti.

Kršenje delovnega časa je tudi ena od slabih točk v naši delovni organizaciji. Zamujanje na delo, predčasno zapuščanje delovnega mesta, prepogosti so izostanki, opravičeni ali neopravičeni. Neodgovorno se obnašamo pri žigosanju kart, saj to delo opravljajo nekateri za deset in še več drugih delavcev.

Glede na takšno stanje je prav, da se v železarni vsi resneje zamislimo in poskušamo stanje popraviti. Takšno, kot je sedaj, nam ne more biti v ponos. Vsak zaposleni mora izprašati svojo vest ter vplivati na svojega sodelavca, da bo tudi on spoznal napake, za katere mogoče sploh ne ve, da jih povzroča. Mislim, da bomo le

Franc Tušek

tako lahko uspešni pri odpravi teh neljubih težav. Seveda pa bodo pri teh nalogah morali sodelovati sodelavci v TOZD in DS, v prvi vrsti družbenopolitični delavci, samoupravni organi in poslovne strukture.

Kolikor se posamezni delavci v železarni, ki povzročajo vsa ta nesoglasja, ne bodo držali reda, ki je predpisan in samoupravno sprejet, je prav, da jih tudi objavimo v našem Informativnem fužinarju. Posebno pa bi bilo potrebno na osnovi izdelanih kriterijev objavljati tudi imena tistih delavcev, ki s svojim delom izstopajo, so pridni in prizadevni.

Ob koncu bi rad povedal samo še to, da je pred nami sprememba sporazuma o medsebojnih delovnih odnosih. V njem bo nujno treba predvideti posamezne točke, ki bodo omogočale javne kritike in pohvale delavcem.

Franc Rotar

DODATEK ZA ČETRTO IZMENO KONČNO SPREJET

Julija letos je bil v vseh tozdih in delovnih skupnostih železarne referendum za spremembe in dopolnitve splošnih aktov s področja delitve osebnih dohodkov za uvedbo dodatka za četrto izmeno. Dodatek za četrto izmeno so takrat sprejeli v vseh samoupravnih enotah, razen v tozdu elektrotehnične storitve.

V tem tozdu so nato šli v politično akcijo in po preteku zakonskega roka treh mesecev referendum z enakim predlogom ponovili. Dodatek za četrto izmeno so delavci tega tozda s potrebno večino glasov tokrat sprejeli. Za uvedbo dodatka v tem tozdu je glasovalo nekaj nad 60 % delavcev. Številka ni posebno visoka, sicer pa tudi rezultati prvega referenduma v nekaterih drugih tozdih niso bili najboljši. Vse to nam da misliti, da je najbrž sam predlog z vidika nagrajevanja po rezultatih dela vprašljiv in da je potrebno v splošnih aktih uvedti drugačen stimulans. Ta delni uspeh pa je bržkone le rezultat določene solidarnosti večine delavcev do tistih, ki delajo na štiri izmene.

Ob tem ko so v tozdu elektrotehnične storitve ponovno razpravljali o uvedbi tega dodatka, pa smo v vseh tozdih in delovnih skupnostih glasovali o sklenitvi samoupravnega sporazuma črne in barvaste metalurgije SR Slovenije o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in delitvi sredstev za osebno in skupno porabo ter o samoupravnem sporazumu o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka v delovni organizaciji železarni Ravne. Oba akta sta bila sprejeta v celotni delovni organizaciji in se že uveljavljata.

— deja

IZREKI

Vino pij iz majhne steklenice, učenost iz velike.

Kitajska

Vsak ima svoj okus, je rekel hudič in sedel v koprive.

Francija

Sestavine dobrega informiranja v železarni

O čem moramo obveščati

Zakon o združenem delu in naši temeljni samoupravni akti določajo, da je treba delavce v glavnem obveščati:

— o celotnem poslovanju TOZD, OZD in SOZD ter njihovem materialno-finančnem stanju,

— o pridobivanju in delitvi dohodka ter uporabi sredstev,

— o rezultatih, doseženih z združevanjem sredstev iz minulega dela v vseh oblikah združevanja dela in sredstev,

— o drugih vprašanih, ki so pomembna za upravljanje, odločanje in uresničevanje samoupravne delavske kontrole.

Za obveščanje je zadolžen (skoraj) vsak tretji delavec

Na prvi pogled osupljiva, morda celo neresna trditev, vendar je tako in nič drugače zapisano v naših samoupravnih aktih pri posameznih organih upravljanja. Center za razvoj samoupravljanja in informiranje je dolžan informacije oblikovati in posredovati, za obveščanje pa so zadolženi:

- predsednik poslovnega sveta,
- ravnatelj tozdov in DS,
- samoupravni organi tozdov in DS,
- vodje samoupravnih delovnih skupin,
- drugi delavci s posebnimi pooblastili in dolžnostmi,
- delegati delavskih svetov tozdov,
- člani temeljnih delegacij združenega dela obč. skupščine,
- člani posebnih delegacij za posamezne SIS.

Vzporedno vsaka sindikalna organizacija tozda in DS sodeluje pri obveščanju delavcev, vsak delavec pa je kot samoupravljelec dolžan, da se prek sredstev obveščanja seznanja z upravljanjem in poslovanjem DO, tozdov in delovnih skupnosti.

Kje nastajajo informacije

Osnovni viri informacij so notranji in zunanji. V železarni informacije nastajajo iz proizvodnih ciklov posameznih tozdov in delovnih skupnosti (npr. doseganje planskih obveznosti, gibanje zaposlenih itn.), od zunaj prihajajo k nam v obliki predpisov, resolucij, usmeritev itn. (večinoma) z republiške ravni, z občinske pa kot gradiva posameznih SIS in SO.

Iz stalno dotekajočega gradiva strokovne službe oblikujejo programe, plane, analize, poročila, osnutke in predloge samoupravnih aktov itn. za organe upravljanja oz. delegacije. Skupna značilnost teh gradiv je, da so večinoma strokovno pretehtana in dobra, vendar pisana v strokovnem jeziku.

Razmnoževanje in obdelava informacij

Nasploh so ta gradiva namenjena članom organov upravljanja, da o njih razpravljajo, dajo svoje pripombe in morebitne predloge, nakar jih potrdijo oz. sprejmejo. Delno pa so gradiva namenjena tudi vsem delavcem v železarni, kadar morajo o njih razpravljati vsi zaposleni. Zato jih je treba razmnožiti v večjem ali manjšem številu izvodov.

Zaradi objektivnih vzrokov, kot so npr. kratki roki, preobremenjenost kadrov, nerazčiščena načela o tem, kdaj sme kakšno ne do popolnosti obdelano gradivo v javnost kot predinformacija, za zdaj pri nas še prevladuje mehanično razmnoževanje strokovnih gradiv pred posredovanjem kratkih, poljudno pisanih povzetkov. — Res pa so poljudno pisani sklepi organov upravljanja, le da o njih ni več kaj razpravljati. Z njimi se je treba seznaniti in jih izvajati.

Sistem informiranja brez kratkih stikov

O sistemih oz. modelih informiranja so napisane učne knjige, o njih predavajo strokovnjaki na fakultetah in seminarjih. Zelo poenostavljeno rečeno je najboljši tisti sistem, ki najmanjkrat od-pove.

Sama od sebe se ponuja primerjava npr. s telefonskim omrežjem, z električnimi ali toplovodnimi instalacijami itn. Speljati jih je treba od strokovnih služb do centra za samoupravljanje, odtod z gradivi za samoupravne organe v vse tozde in DS, prek razglasne postaje, Informativnega fužinarja in Poročevalca ali obvestil delovne skupnosti pa do vseh delavcev, odkoder se vračajo v obliki povratnih informacij.

Ker torej vemo, o čem moramo koga informirati, pa tudi kako in kdaj, so načelno dani vsi pogoji za dobro informiranje v železarni. Seveda, če bodo naše informacijske instalacije v redu (s čim manj kratkimi stiki oz. kakršnimikoli okvarami) in če jih bomo res uporabljali.

Kako pridobiti občutek za informiranje

Preprost dvig telefonske slušalke, trije gibi s prstom in nekaj stavkov na pravi naslov so pogosto dovolj, da se informacija oblikuje in posreduje naprej. A žal vse prepogosto do teh gibov ne pride. »Surove« informacije gredo prevečkrat le v zapisnik, ostajajo v ožjih krogih, z njimi pa se seznanimo pogosto šele takrat, ko komajda še lahko storimo kaj več, kot dvignemo roko.

Ni namen tega zapisa raziskovati psihološke vzroke, zakaj je tako, ali gre za preobremenjenost ali preprosto za pomanjkanje ti-stega občutka, ki človeku reče:

»Po delu, ki ga opravljam, sem dolžan tudi informirati,« in to

seveda hitro, jedrnatno itn. Če se da tak občutek priučiti, ne vem. Brez njega je informiranje zelo oteženo.

»To pa še ni za objavo«

Ni tako nova resnica, da je norčevanje rado bumerang, bolj novo morda, da tisti, ki menijo, da je tudi 14-dnevnik nujno le kronika, ne pa informator, nimajo čisto prav. Če priznamo, da ima sistem samoupravnega odločanja vrsto samih odličnih lastnosti, je hkrati znana tudi resnica, da ni zelo hiter. Kolikor bi hoteli v železarni do kraja razčistiti pojme.

1. o pomenu predinformacij za samoupravno odločanje,

2. o tem, kdaj je kakšna snov že lahko predinformacija (skica, zasnova, oris, koncept, ne šele do kraja izdelan predlog ali osnutek), bi v času, ki ga prehodi neko gradivo po raznih strokovnih in drugih organih, tudi 14-dnevnik lahko dal več svežih obvestil, kot jih daje.

O teoriji, praksi in našem vsakdanu

Ko torej moramo v razmeroma kratkem roku med drugimi akti sprejeti tudi pravilnik o informiranju, je prav, da vsaj delno razmimo lepo teorijo od manj lepe realnosti oziroma sebi koristimo, če ostajamo na zemlji.

Informirati sodelavca pomeni nič več in nič manj kot povedati mu stvar tako, da jo bo razumel. To se pravi, da tisti, ki drugega informira (na začetku pa smo jih citirali), mora najprej sam poznati vsaj bistvene stvari npr. o dohodkovnih odnosih, čistem dohodku, delitvi OD, medsebojni menjavi dela itn., itn. — Presodimo, če je to v sedanjem obdobju v zapisanem obsegu teorija ali realnost.

Še bolje morajo seveda biti usposobljeni za tako informiranje vsi tisti, ki v svoji mandatni dobi vodijo sestanke katerikoli organov na katerikoli ravni. Ne samo da morajo obvladati snov, ki jo tolmačijo, ampak morajo za učinkovito podajanje poznati vsaj osnove psihologije, pedagogike in metodike, torej temelje učiteljskega poklica.

Da je vse na svetu priučljivo, je res. Večje vprašanje pa je, če imamo svi veselje za to.

Kdor je le enkrat poskusil, ve, da je večkrat lažje kakšno snov obdelati strokovno kot poljudno. Toda to vedo enako kot mi tudi na republiški ravni, zato poljudnost niti tam še ne prodira v prakso.

Imamo pogoje za dobro informiranje

Imamo strokovnjake za vsa področja in imamo sredstva informiranja, ki jih lahko še izpopolnimo. Imamo pismene ljudi in imamo razvit sistem samoupravljanja. S tem imamo dane vse pogoje, da naš sistem obveščanja pametno normiramo ter ga dožemo do tiste stopnje, s katero bomo zadovoljni.

Marjan Kolar

MODROSTI

Zakoni morajo biti enaki za vse, kadar ščitijo in kadar kaznujejo.

Deklaracija o človekovih pravicah

Zakoni naj bodo strogi, ljudje usmiljeni.

Vaevenargues

Sužnji zakonov smo, da bi lahko bili svobodni.

Cicero

Več so vredni dobri običaji kot dobri zakoni.

Tacit

Kakor veroizpoved ne dela ljudi, temveč ljudje veroizpoved, tako ustava ne ustvarja naroda, temveč narod ustavo.

Marr

Ker ljudi ni mogoče spremeniti, se spreminjajo zakoni.

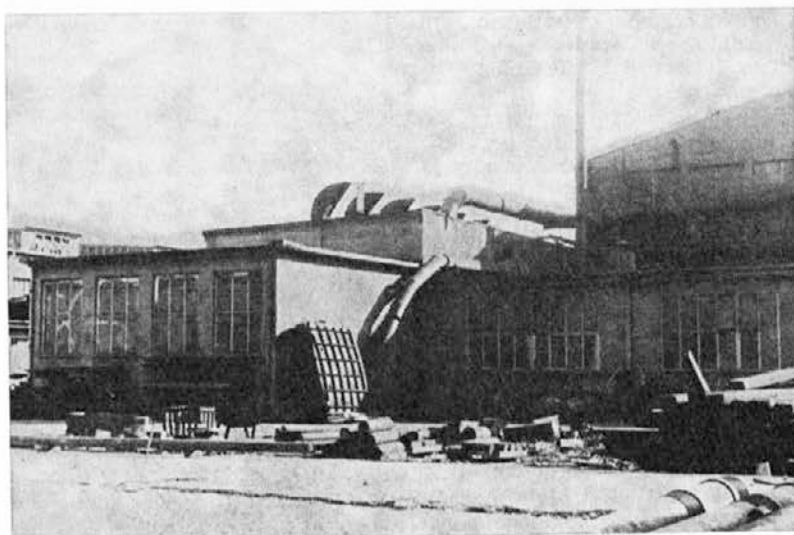
Blake

Najslabše države imajo največ zakonov.

Tacit

Ljudje bi bili veliki zločinci, če bi potrebovali vse zakone, ki so jih naredili.

Darling

Po megli

MIKA ŠPILJAK V ŽELEZARNI

V času, ko je bil v Mariboru 9. kongres sindikatov Slovenije, je železarno Ravne obiskal predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije Mika Špiljak. V njegovem spremstvu je bil tudi Hubert Gačnik od republiškega sveta ZSS.

Poseben poudarek je bil dan našemu načinu nagrajevanja. V ocenjevanju obstoječih pristopov k nagrajevanju delavcev je tov. Špiljak med drugim poudaril, da je delavec, ki dela na normo, še vedno v meznem odnosu, obso- dil pa je tudi limite, s katerimi

Prvi je zmeraj obisk proizvodnje

Tov. Mika Špiljak si je med zelo kratkim obiskom ogledal večji del proizvodnih temeljnih organizacij, eno uro pa se je pogovarjal s predstavniki sindikata železarn Ravne ter predstavniki drugih družbenopolitičnih organizacij železarn in občine. V razpravi se je zlasti zanimal za poslovne probleme delavcev, kot nagrajevanje po delu in stopnja razvoja družbenega standarda.

določamo razpore osebni dohodkov ter za sedaj nasploh zelo značilno kvalifikacijsko uravnilovko.

Tov. Mika Špiljak je predstavnikom družbenopolitičnih organizacij podal več resnih sugestij, ki bi jih bilo treba upoštevati pri nadaljnjem urejanju temeljnih vprašanj dejanskega položaja delavcev v združenem delu.

-deja

Že kilometri toplovoda

V času, ko postaja jesen vedno bolj hladna, smo radi v toplih stanovanjih in gledamo televizijo. Pri tem večinoma niti ne pomislimo na tiste, ki za to toploto skrbijo. Da bi zvedeli, kako delajo in s kakšnimi težavami se srečujejo, smo jih obiskali.

Že ob vstopu v kotlarno sem srečal **Franc Kranjca**, strojnika, ki to delo opravlja že 31 let. Takole je povedal:

»Res dolgo že opravljam to delo, ki je dokaj odgovorno. Ni kar tako skrbeti za toplovodne in parne kotle, saj so lahko precej nevarni, če z njimi ne znaš ravnati. Prejšnja leta so naši štirje kotli služili samo za potrebe železarn, zdaj pa dva že nekaj let ogrevata toplovodno omrežje. Trenutno obratujeta s polovično močjo, saj še ni hudega mraza. Res pa sta že precej dotrajana in so v načrtu novi kotli.«

Prijazni in ustrežljivi tovariš Kranjc je na vprašanje, kdaj pričnejo kotli delati, povedal:

»Naši kotli obratujejo noč in dan. Vendar pa jih močneje poženemo zjutraj ob 4. uri. Takrat tudi nekaj časa traja, da črpalke

potisnejo hladno vodo iz omrežja in jo nadomestijo z vročo, ki je ogreta na 100°C. Ta se sedaj, ko še ni tako mrzlo, shladi le za 20°C. V zimskih mesecih, ko je voda segreta na 120°C, pa se shladi za okrog 30°C. Mogoče naše delo na videz ni tako zahtevno, vendar je treba reči, da lahko že majh-

Franc Kranjc

na nepazljivost in nezbranost imata hude posledice. Vsi toplovodni in parni kotli so opremljeni z avtomatično napravo, ki uravnava temperaturo obratovanja. A kot povsod je tudi tu še zmeraj najbolj zanesljiv človek. Da je to res, dovolj zgovorno priča to, da nismo v zadnjih letih imeli nobene večje okvare in nesreče v kotlarni.

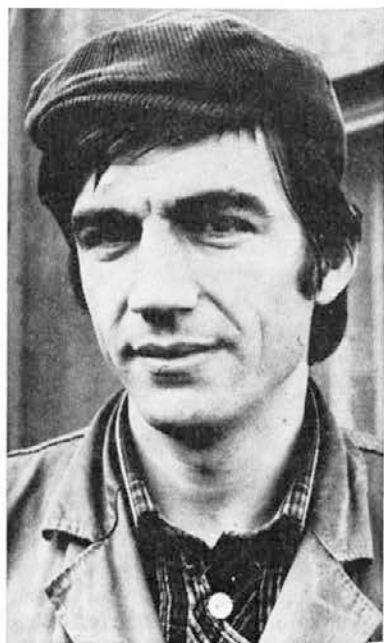
Visoki kotli obratujejo s pomočjo mazuta. Z njimi upravljata na vsaki izmeni dva delavca. Kako poteka delovni dan, smo še vprašali.

»Ze zaradi varnosti in obilice dela morata v kotlarni biti prisotna dva. Tako je eden ves teden strojnik, upravljalec s kotli, drugi pa skrbi za mehčanje vode in kontrolira kotle. Vsa voda, preden pride v kotle, se mora omehčati v ionskih omehčevalcih. Maso, ki je v njih, obnavljamo s soljo. Jeseni na 8 ur porabimo okrog 300 kilogramov soli, pozimi pa okrog 800 kg.«

Pridružil se nama je **Maks Serafini**, delovodja toplovoda in pare, ki se je pravkar vrnil z obhoda oziroma pregleda toplovodnega omrežja. O tem je povedal naslednje:

»Toplovod poteka iz železarn na tri strani, in sicer: do Dobje vasi — Janeč, Čečovja vključno z Navrškim vrhom in v spodnji del mesta Ravne — Javornik in Sance. Meri že več kilometrov. Za nas je najtežje, ko pričnemo kuriti. Takrat ni konca in kraja telefonskih klicev strank, ki sprašujejo, zakaj pri njih ni tople stanovanje, pri sosedovih pa je. V železarni se dobro zavedamo, da je prijetno bivati v toplih stanovanjih, vendar vsako delo zahteva svoj čas, tako tudi naše. Nikakor ni mogoče v enem začetnem dnevu kurjenja vsem potrošnikom ogreti stanovanj, zato je pri tem le potrebno malo potrpljenja.

Z ravnskim toplovodom upravljajo kar trije: železarna Ravne vzdržuje toplovod iz železarn do podpostaj, samouprava stanovanjska skupnost upravlja z internim delom omrežja, to je tisti, ki se veja iz podpostaj do vsakega stanovanja, vzdržuje tudi radiatorje, ventile in

Maks Serafini

cevi v kletih. SKIS pa je, kot je znano, glavni investitor. Prav zaradi tega se vsakič, ko nas kdo pokliče na pomoč oziroma naj popravimo radiator ali ventil, ki pušča, vprašamo, ali je tudi to naše opravilo. Čeprav vemo, da ni, ga opravljamo, saj ne moremo čakati, da bi voda naredila še več škode.«

Tovariša Serafinija smo nato še vprašali o vzdrževanju toplovoda in o okvarah.

»V železarni smo si že ob začetnem obratovanju toplovoda pred leti začrtali planski vsakoletni pregled toplovoda in podpostaj. Tako najčesteje posredujejo na klice porabnikov. Drugače pa dvakrat tedensko opravimo redni terenski obhod podpostaj. Ti obhodi zahtevajo od nas precej truda, saj ni kar tako pregledati okrog 70 podpostaj toplovoda. Kakšne napake se najraje pojavljajo? Najprej pride do okvare pri ventilih in radiatorjih. Da bi jih lahko kar se da hitro popravili, imamo svoj kombi, brez katerega ne bi mogli biti tako uspešni.«

F. Rotar

35 LET HOTULJSKEGA TABORA

Pred 35 leti so pod vaško lipo v en dan svobodnih Prežihovih Kotljah zbranim partizanom in domačinom spregovorili o osvobodilnem boju in o pomenu tabora: Eberle Poldaj-Jamski, Boris Čizmek-Bor, Olga Kastelic-Marjetka, Benedikt Grabner-Prešan in Pavle Zaucer-Matjaž.

V spomin na ta dan Hotuljci vsako zadnjo oktobrsko nedeljo praznujejo svoj krajevni praznik. Tudi tokrat so pripravili številne kulturne prireditve, med katerimi je treba omeniti odkritje spominskega obeležja na Janeči ridi domačinu Alojzu Štajnerju-Tesarju. O pomenu tega obeležja je spregovorila nekdanja Štajnerjeva soborka Olga Kastelic-Marjetka.

Osrednja slovesnost je bila pred gasilskim domom, kjer se je zbrala množica, da bi tako prispevala svoj delež k prireditvi. Tudi tokrat je zbranim spregovoril Pavle Zaucer-Matjaž, ki je med drugim poudaril pomen hotuljskega tabora, predvsem pa se je dotaknil boja koroških Slovencev onstran meje, ki se ponovno morajo boriti proti »rjavogvančnikom«, kateri jim nočejo priznati državljanskih pravic. Nato je spregovoril še Karel Prušnik-Gašper.

Za pester kulturni program je poskrbela mladina. Po končanem uradnem delu je sledilo tovariško srečanje in veliko ljudsko rajanje.

F. Rotar

Delovni in prosti dnevi za 1. 1979 ter predlog za spremembo ciklusa 4. izmene

Posebna delovna skupina strokovnih delavcev DO Slovenskih železarn je izdelala predlog enotnega koledarja delovnih in prostih dni za leto 1979 — za sistem prostih sobot. Za sistem 4. izmene je koledar za 1979 izdelan kot nadaljevanje ciklusa iz leta 1978, ki pa ga bi po predlogu spremeni-
nili.

PREDLOG ZA SISTEM PROSTIH SOBOT

- delovni dnevi ali ure 266 dni ali 2128 ur
- plačani prazniki 9 dni ali 72 ur
- proste sobote 38 dni
- nedelje 52 dni
- letni koledarski fond 365 dni

Predlog je prikazan v tabeli »razpored delovnih in prostih dni za leto 1979 za sistem prostih sobot«. V zvezi s tem predlogom je treba povedati naslednje:

— Število delovnih in prostih dni je po predlogu izenačeno za vse delovne organizacije SZ, enako so izenačeni tudi datumi prostih sobot oz. tudi drugih dni, razen 31. 12., za katerega je podana možnost izbire DO med 29. in 31. decembrom.

Posebnosti predloga

— Za 6. januar 1979 predlagamo solidarnostni dan, ki je predpisan po zakonu. Označimo ga kot prosto soboto, vendar je to delovna obveznost. Dovolj se, da uporabimo na ta dan dopust kot na vsako delovno soboto ali podamo izjavo, da se za ta dan odtegne OD.

— V sistemu 4. izmene je treba delavcem omogočiti, da bodo to obveznost lahko opravili poleg rednega dela, o čemer je treba voditi posebno evidenco.

Delavec, ki te obveznosti ne opravi, lahko prispeva svoj delež OD v obliki dopusta ali pa se mu »odtegne« enodnevni zaslužek, in sicer pri izplačilu OD za mesec julij, kot je to zakonsko določeno.

— Za 30. april predlagamo delovni dan zaradi zadnjega dne v mesecu, ko so obveznosti pri odpremi, obračunih itd. in ker so predtem že trije dnevi ob koncu meseca prosti.

— Za 31. december predlagamo v železarni Ravne prost dan, ki ga nadomestimo z delovno soboto 29. 12. 1979.

— Po izračunu je fond delovnih ur in ur z nadomestili OD za praznike skupno 2191 ur. V skladu s tolačenjem sekretariata za delo:

»Mnenja smo, da pripada delavcu za čas upravičene odsotnosti z dela na dan državnega praznika nadomestilo osebnega dohodka za toliko ur dnevno, kolikor traja njegova delovna obveznost za tisti dan, ko bi moral delati, če ne bi nastopila upravičena odsotnost z dela zaradi državnega praznika. To mnenje podkreplujemo tudi z določbo prvega odstavka 110.

člena cit. zakona, ki določa, da gre delavcu v TOZD nadomestilo osebnega dohodka za praznične dni,« predlagamo, da obračunavamo dneve nadomestila OD z 8 ur in ne s 7 ali za vseh 9 praznikov + 1 uro, tako da znaša število plačanih ur 2191 ur po izračunu + 9 ur dodatno ali skupno 2200 ur.

— V predlogu smo upoštevali za sobote, ki so na 14. ali 15. v mesecu kot delovne sobote zaradi izplačila OD.

— Za prve sobote v mesecu predlagamo delovne sobote.

Izhajajoč iz osnovnega izračuna delovnih dni urejamo število plačanih ur v februarju tako, da je v tem mesecu 176 plačanih ur (kot v letu 1978), v ostalih mesecih pa 184 plačanih ur. Zaradi enakomernosti izplačila OD (vsak mesec 184 ur) predlagamo samo za ta mesec (176 ur) enkratno povečanje vrednosti skupine sestavljenosti dela oz. enote sestavljenosti dela za ustrezni znesek.

Predlog spremembe ciklusa dela za sistem IV. izmene

1. Na željo in predloge delavcev, ki delajo v sistemu IV. izmene smo izdelali za železarno Ravne tudi predlog za spremembo ciklusa IV. izmene. Pri tem smo upoštevali ter ugotovili naslednje:

2. V železarni Ravne in železarni Štore uporabljamo v IV. izmeni ciklus 6 + 2, 6 + 2 itd., torej 6 delovnih dni + 2 prosta dneva itd.

V železarni Jesenice uporabljajo v IV. izmeni ciklus 4 + 2, 4 + 1, 4 + 1, ki se ponavlja 4 + 2, 4 + 1, 4 + 1 itd., torej 4 delovni dnevi + 2 prosta dni, 4 delovni dnevi + 1 prosti dan, 4 delovni dnevi + 1 prosti dan, nakar se ponovijo ciklusi.

Znan je tudi ciklus, da se dela 2 dni dopoldne, 2 dni popoldne, 2 dni ponoči, 2 dni prosto, nakar se ponovi. Ta ciklus se ni obnesel, ker je prehitra menjava izmen.

3. Preučili smo ciklus 4 + 2, 4 + 1, 4 + 1 itd., ki ga dajemo v razpravo in sprejem kot varianto 1. Za primerjavo dajemo v razpravo tudi ciklus 6 + 2, 6 + 2 kot varianto 2.

4. Iz medsebojne primerjave obeh ciklusov navajamo ciklusa IV. izmene po varianti 1 proti varianti 2, in sicer:

— Prva in glavna prednost variante 1 je, da je število delovnih dni v tem ciklusu krajše (4 dni proti 6 dnevom) in da odpade 5. in 6. šiht ponoči. Ta dva nočna dneva sta v sistemu IV. izmene najtežja.

— Psihološko je ugotovljeno, da je počutje delavcev na splošno v 4-dnevnem delovnem ciklusu boljše kot v 6-dnevnem.

— Smatra se, da je pri krajšem delovnem ciklusu varnost dela večja in tudi produktivnost dela je večja.

— V sistem IV. izmene po varianti 1 je zaradi prehoda z ene na drugo izmeno po vsakem 4. šihu 48 ur prostega časa, kljub temu, da je po koledarju po 4 dopoldanskih in 4 popoldanskih šihih 1 dan prosto in po 4 nočnih šihih 2 dni prosto.

— V sistemu IV. izmene po varianti 1 so delovni dnevi, prosti dnevi, proste sobote in delovne sobote bolj enakomerno porazdeljene v letu 1979 kot po varianti 2, kar vidimo iz tabel obeh rekapitulacij.

Rekapitulacija (4 + 2, 4 + 1, 4 + 1) — varianta 1

4. izmene					
	1	2	3	4	skupaj
Delovni dnevi	269	268	268	269	= 1074
Prosti dnevi	96	97	97	96	= 386
Skupaj	365	365	365	365	= 1460
Proste sobote	12	14	13	13	= 52
Proste nedelje	13	13	13	13	= 52
Skupaj	25	27	26	26	= 104

Rekapitulacija (6 + 2) — varianta 2

4. izmene					
	1	2	3	4	skupaj
Delovni dnevi	268	269	266	271	= 1074
Prosti dnevi	97	96	99	94	= 386
Skupaj	365	365	365	365	= 1460
Proste sobote	12	14	14	12	= 52
Proste nedelje	13	14	13	12	= 52
Skupaj	25	28	27	24	= 104

5. Za prehod s sistema IV. izmene 6 + 2, 6 + 2 na sistem 4 + 2, 4 + 1, 4 + 1 iz leta 1978 v leto 1979 smo izdelali veliko variant in izbrali tisto, ki je po naši presoji najboljša in ki jo predlagamo za sprejem:

— Izmene se menja tako kot do sedaj: dopoldne, popoldne, ponoči itd.

— Izmene so označene kot do sedaj: 1., 2., 3. in 4. izmena.

— 4. izmena zaključuje 1978. leto z nočnim šihom in prične 1979. leto po 4 prostih dnevih z dopoldanskim šihom. V zadnjem tednu 1978 in prvem tednu 1979 ima 5 dni prostih.

— 3. izmena zaključuje 1978. leto z dopoldanskim šihom in prične 1979. leto po 2 prostih dnevih z nočnim šihom. V zadnjem tednu 1978 in v prvem tednu 1979 ima 5 dni prostih.

— 2. izmena zaključuje 1978. leto s popoldanskim šihom in prične 1979. leto po 2 prostih dnevih s popoldanskim šihom. V zadnjem

tednu 1978 in prvem tednu 1979 ima 5 prostih dni.

1. izmena zaključuje 1978. leto s popoldanskim šihom in prične 1979. leto po 4 prostih dnevih z dopoldanskim šihom. V zadnjem tednu 1978 in prvem tednu 1979 ima 5 prostih dni.

— Po mesecih so delovni in prosti dnevi v sistemu po varianti 1 bolj izenačeni kot po varianti 2.

Dodatni predlogi

1. V sistemu četrte izmene so prosti dnevi 1. in 2. januar, 1. in 2. maj ter 1., 29. in 30. november, in sicer v tistih obratih in službah, kjer je to nujno zaradi proizvodnega procesa ali vezano na ta proces in možno zaradi ustavitve dela (jeklarna, valjarna, kovačnica, laboratoriji ipd.)

2. Za iste obrate in službe v sistemu četrte izmene so delovni dnevi 27. april ter 4. in 22. julij v smislu dela v podaljšanem delovnem času.

3. Za vse delavce se nadomestilo OD obračunava za vse praznike.

4. Delo na dan zveznih in republiških praznikov se vsem delavcem obračunava s 50 % dodatkom kot delo v podaljšanem delovnem času.

5. Dodatek za praznike se obračuna za delo na tisti dan, ki je uradno določen za praznik

(1. in 2. januar, 27. april, 1. in 2. maj, 4. in 22. julij ter 1., 29. in 30. november).

6. V sistemu deljenega delovnega časa opravijo delavci

	Ure
266 dni × 7 ur dopoldne	= 1862
102 dni × 3 ure popoldne	= 306
plačani prazniki	= 72
skupno	= 2240

Za razliko od 2240 — 2200 ur = 40 ur so lahko delavci v sistemu deljenega delovnega časa 13-krat popoldne prosti.

Predlog razporeda delovnih in prostih dni za leto 1979 za sistem prostih sobot je potrdil delavski svet SOZD SZ na zadnji redni seji v oktobru 1978.

RAZPORED DELOVNIH IN PROSTIH DNI ZA LETO 1979 ZA SISTEM PROSTIH SOBOT

Mesec	Koledar. dnevi	Prazniki z nadom.	Nedelje	Proste sobote	Delovne sobote	Prosti dnevi	Delovni dnevi	Plačani dnevi	Plačane ure	Proste sobote
I.	31	2	4	4	6. 1. — sol. d.	10	21	23	184	6., 13., 20., 27.
II.	28	—	4	2	2	6	22	22	176	10., 24.
III.	31	—	4	4	1	8	23	23	184	10., 17., 24., 31.
IV.	30	1	5	2	2	8	22	23	184	21., 28.
V.	31	2	4	4	—	10	21	23	184	5., 12., 19., 26.
VI.	30	—	4	3	2	7	23	23	184	9., 16., 23.
VII.	31	1	5	3	1	9	22	23	184	7., 21., 28.
VIII.	31	—	4	4	—	8	23	23	184	4., 11., 18., 25.
IX.	30	—	5	2	3	7	23	23	184	8., 22.
X.	31	—	4	4	—	8	23	23	184	6., 13., 20., 27.
XI.	30	3	4	3	1	10	20	23	184	10., 17., 24.
XII.	31	—	5	3	3	8	23	23	184	1., 22., 31.
Skupno	365	9	52	38	15	99	266	275	2200	

Opomba: nadomestilo OD obračunavamo z 8 ur.

Filip Rožanc,
vodja službe za sistem OD

TOZD kot izhodišče združenega dela

Smo tik pred potekom roka, ki ga zakon o združenem delu postavlja za urejanje odnosov v združenem delu. Potekel je čas za iskanje najboljših rešitev in razmerja v združenem delu morajo biti urejena. Ker se bliža tudi zaključek poslovnega leta, bomo ob tej priložnosti razpravljali o uspehih temeljnih organizacij, združenih v železarno Ravne, pri tem pa se bomo tudi srečevali z vprašanji, ki so pogojena z vsebino delovanja tozdov.

V pričujočem sestavku podajam nekaj misli in splošnih ugotovitev o organiziranju združenega dela in nekaj značilnosti, ki se pojavljajo pri oblikovanju organizacijskih oblik združenega dela.

1. Splošno o temeljni organizaciji združenega dela

TOZD kot osnovno organizacijsko obliko združevanja dela s sredstvi družbene lastnine je določal XXI. ustavni amandma k zvečni ustavi, ki je v 2. točki določal, da je TOZD temeljna oblika združenega dela, v kateri delavci na podlagi svojega dela neposredno in enakopravno urejajo medsebojna razmerja pri delu, upravljajo zadeve in sredstva družbene reprodukcije, odločajo o dohodku in drugih vprašanih svojega družbeno-ekonomskega položaja. Ta ustav-

na določila prvič v naši družbi definirajo tozd in vsebino te samoupravne organizacije. Določila so vnesena v zvezno ustavo leta 1974. Izhajajoč iz gornjih določb ustave ugotovimo, da je tozd specifična oblika z lastnostmi in značilnostmi, ki izhajajo iz njene vsebine in vloge v samoupravnem družbenem sistemu — tako družbenoekonomskem kakor tudi družbenopolitičnem sistemu. Iz tega tudi sledi, da TOZD ni le osnovna organizacijska oblika združenega dela, ampak tudi temeljna celica celotnega družbenega sistema, saj predstavlja vitalne niti družbe kot celote.

Ob vlogi, ki jo ima TOZD v združenem delu in samoupravni družbi, je nujno potrebno, da se kot organizacijska oblika združenega dela organizira tako, da ima svojo pravno ekonomsko in samoupravno subjektiviteto.

2. Nekateri organizacijski in ekonomski vidiki za organiziranje TOZD

Že pri ugotavljanju pogojev za organiziranje TOZD je nujno ugotoviti, ali so v delu delovne organizacije (lahko tudi delu TOZD), kjer delavci nameravajo organizirati TOZD, prisotni taki pogoji, ki zagotavljajo organiziranje in delovanje organizacijsko pravnega, ekonomskega in samoupravnega subjekta v zdru-

ženem delu in družbi. Le delovna enota s takimi lastnostmi je sposobna za svoj materialni obstoj in nadaljnji razvoj in le v taki delovni enoti lahko delavci enakopravno urejajo notranje odnose, ki se nanašajo predvsem na določanje pogojev dela in odločanje o rezultatih svojega dela.

Osnovno izhodišče za oblikovanje TOZD kot samostojnega subjekta je delo delavca, ki združuje svoje delo z delom drugih delavcev in sredstvi družbene lastnine. V takem skupnem »združenem« delu delavci ustvarjajo dobrine materialne narave ali opravljajo storitve, ki jih družba priznava kot vrednost. S pridobivanjem dobrin in storitev — vrednosti — delavci ustvarjajo dohodek. V TOZD kot dohodkovni enoti delavci nastopajo kot subjekt, ki skupaj z drugimi subjekti tvorijo integracijsko celoto, v kateri ustvarjajo pogoje za obstoj in razvoj družbe in razrešujejo razmerja v tej družbi.

TOZD kot osnovna celica združenega dela in družbe ima naslednje širše karakteristike:

a) TOZD je osnovna celica združevanja dela s sredstvi družbene lastnine. Delavec kot posameznik združuje svoje delo z delom drugih delavcev z namenom, da zadovoljuje svoje osebne potrebe, neposredno pa — zaradi

narave dela — ko združuje svoje delo z delom drugih delavcev in ustvarja, uresničuje skupne interese in potrebe. V procesu dela ima delavec pravico upravljati s sredstvi, s katerimi dela, in razpolagati z rezultati dela. Tako delavec skupaj z drugimi delavci na enakopravni podlagi uresničuje svoje osebne interese in skupne družbene interese. Zato je TOZD tista osnovna celica, kjer se z delom v procesu združenega dela uresničujejo posamični in skupni interesi in kjer delavci pri samoupravnem razreševanju razmerij uresničujejo svoje neodtujljive pravice;

b) TOZD je osnovna samoupravna skupnost delavcev v združenem delu, v kateri delavci ustvarjajo pogoje za uresničevanje družbenoekonomskih in samoupravnih pravic. V TOZD delavci upravljajo z delom, določajo pogoje dela in odločajo o rezultatih dela. Ko odločajo o rezultatih dela — dohodku — se vključijo na področje ustvarjanja pogojev za delovanje samoupravnih interesnih skupnosti, krajevne skupnosti in družbenopolitičnih skupnosti. S samoupravnim povezovanjem in razreševanjem razmerij v teh skupnostih se delavci TOZD vključijo v razreševanje funkcij v družbi kot celoti.

c) gledano z vidika nadaljnje združevanja dela in sredstev je TOZD osnova za združevanje v delovno organizacijo, sestavljeno organizacijo združenega dela in druge oblike združevanja. V samoupravnem sistemu združevanja dela in sredstev je TOZD temelj, brez katerega ni drugih oblik in vse druge oblike nastajajo in funkcionirajo kot samoupravno organizirani odnosi med temeljnimi organizacijami.

ORGANIZIRANJE ZDRUŽENEGA DELA

Zakon o združenem delu je materialni in procesni predpis. ki enotno za SFRJ ureja področje organiziranja združenega dela.

3. Pogoji za organiziranje TOZD

320. člen zakona o združenem delu določa, da imajo delavci pravico in dolžnost organizirati temeljno organizacijo, pri tem pa morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

— če je tak del delovna celota, — če se da rezultat skupnega dela delavca v delovni celoti, ki se organizira kot temeljna organizacija, samostojno izraziti kot vrednost v delovni organizaciji ali na trgu,

— če lahko delavci kot temeljna samoupravna skupnost delavcev v tej delovni celoti uresničujejo svoje družbenoekonomske in druge samoupravne pravice.

Tako ustavna določila kakor tudi zakon o konstituiranju organizacij združenega dela in njihovem vpisu v sodni register niso konkretizirali, kaj je delovna celota. V praksi so se delavci ravnali po določenih merilih, običajno pa so ugotavljali, ali del delovne organizacije deluje kot funkcionalno tehnološka celota in pri tem upoštevali lokalno te delovne celote. Nadalje so ugotavljali, ali del delovne celote predstavlja tudi ekonomsko obračunsko celoto, v kateri

se da ugotavljati dohodek ter upoštevali še druga merila. Pri tem so izhajali predvsem iz funkcije, ki naj jo ima temeljna organizacija v združenem delu. Zakon o združenem delu postavlja jasen kriterij, saj določa, da je delovna celota »del proizvodnje oziroma drugega družbenega dela v delovni organizaciji, v katerem so delavci neposredno povezani z enotnim delovnim procesom in s tem pri delu med seboj odvisni in v katerem dosega z delom s sredstvi skupnega dela skupen rezultat dela«. S tako normo je odpadel vsak dvom o ugotavljanju delovne celote.

Drugi pogoj, ki ga postavlja zakon, je ekonomske narave in se odraža v dohodku. Delavci TOZD morajo biti sposobni ustvarjati dohodek, saj jim le dohodek zagotavlja ekonomski obstoj in razvoj. Pri tem pogoju je zakon strog in ne zadostuje, da rezultat skupnega dela delavcev predstavlja določeno vrednost, ampak je potrebno to vrednost tudi samostojno izraziti. Vrednost dela se mora v TOZD samostojno izraziti kot uspeh dela. To pomeni, da mora imeti možnost ustvarjeni dohodek samostojno izraziti kot vrednost dela vseh delavcev v TOZD. Praktično vrednost predstavlja premoženjska masa, ki je izražena v denarni obliki kot samostojna ekonomska in vrednostna celota. Pogoj, da se rezultat dela potrdi in izrazi kot vrednost, pomeni možnost uspeh dela TOZD izraziti kot dohodek, ki je odvisen od dohodka delovne organizacije kot celote in drugih temeljnih organizacij združenega dela. Torej za TOZD ne zadostuje, da se lahko njen proizvod ali storitev potrdi kot vrednost na trgu zunaj delovne organizacije ali v njej, temveč se mora dohodek samostojno ugotavljati in tudi izraziti. Zagotoviti ta dva pogoja ne bo težko, če se je TOZD organizirala ne samo kot delovno tehnološka celota, temveč tudi kot samostojni ekonomski organizem. Zato moramo pri organiziranju TOZD posvetiti ustrezno pozornost tudi drugim kriterijem, zlasti pa zaokroženosti delovnega procesa in ekonomičnosti ter rentabilnosti poslovanja TOZD kot samostojnega dela delovne organizacije. Če se dohodek vseh delov delovne organizacije ne bi mogel razmejiti, tako da se lahko uspeh dela vsakega dela delovne organizacije izkaže kot samostojna vrednost, potem ni pogojev za organiziranje TOZD. Ta pogoj preprečuje, da bi delovno organizacijo drobili na dele, ki ne bi mogli ekonomsko samostojno zaživeti, hkrati pa omogoča uvajanje čistih ekonomskih odnosov med posameznimi deli delovne organizacije, kar lahko ugodno vpliva na sinhronizirano poslovanje več temeljnih organizacij združenega dela v okviru delovne organizacije. Samostojno ugotavljanje dohodka, zlasti pa pravica odločati o porabi le-tega, onemogoča razne kombinacije pri prelivanju sredstev iz enega dela delovne organizacije v drugega. Dohodek kot vrednost dela TOZD mora biti izraz dejanske vrednosti njenega dela, popolnoma jasno ločen od drugih delov delovne organizacije.

Pri ugotavljanju dohodka TOZD morajo biti izključeni vsi zunanji vplivi, bodisi da prihajajo od zunaj bodisi da so iz drugih TOZD, ker je le tako mogoče ugotoviti poslovanje ene TOZD.

Od dejavnosti, ki jo opravlja TOZD, je odvisen vir pridobivanja dohodka. Po 60. členu zakona o združenem delu delavci pridobivajo dohodek temeljne organizacije iz celotnega prihodka, ki ga ta ustvari:

1. s prodajo proizvodov in storitev na domačem in zunanjem trgu oziroma v okviru organizacije združenega dela;
2. z udeležbo pri skupaj ustvarjenem dohodku na podlagi združevanja dela in sredstev;
3. s svobodno menjavo dela;
4. s kompenzacijo, regresom, premijo, dotacijo ali na kakšni drugi podlagi, določeni z zakonom ali samoupravnim sporazumom oziroma s pogodbo v skladu z zakonom.

Razumljivo je, da ima TOZD svoja sredstva na žiro računu pri službi družbenega knjigovodstva. Za to poslovanje veljajo splošni predpisi, ki veljajo za delovno organizacijo.

Po določbi 323. člena zakona o združenem delu se šteje, da delavci lahko uresničujejo svoje družbenoekonomske in druge samoupravne pravice, »če jih lahko uresničujejo neposredno in če lahko v temeljni organizaciji skupaj in enakopravno odločajo o delu in poslovanju temeljne organizacije ter delovne organizacije, v kateri sestavi je, združujejo delo in sredstva z drugimi delavci in odločajo o dohodku, ki ga ustvarijo v različnih oblikah združevanja dela in sredstev, ter o zadevah in sredstvih v celoti odnosov družbene reprodukcije, urejajo delovno razmerje in sodelujejo pri uresničevanju funkcij samoupravnih interesnih skupnosti, krajevnih skupnosti in družbenopolitičnih skupnosti«. Tudi s to določbo je jasno povedano, da mora TOZD biti samostojna samoupravna celota, ki lahko deluje pri razreševanju notranjih razmerij, obenem pa mora biti sposobna nastopati v družbi kot samoupravni objekt.

4. Postopek organiziranja temeljne organizacije združenega dela

Ustavna pravica in dolžnost delavcev je, da se organizirajo v TOZD. Postopek lahko razdelimo v več faz, kot: priprave, sklepanje o organiziranju TOZD, referendumsko odločanje, sklenitev samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev v TOZD in dokončno organiziranje TOZD.

Omenjam le nekaj značilnosti v posameznih fazah. Priprave za organiziranje se običajno pričnejo z iniciativo in ugotavljanjem pogojev. Delavci sami ugotavljajo, ali so dani vsi pogoji za organiziranje TOZD, tako kot to določa zakon. Gre za ugotavljanje vseh pogojev, ki zagotavljajo oblikovanje tako pomembne in specifične organizacijske oblike združevanja dela s sredstvi družbene lastnine, kot je to že navedeno v II. poglavju. Ob dejstvu in ugotovitvi, da obstajajo pogoji v delu delovne organizacije, je dolžnost delavcev, da

Skupna pot

se organizirajo v TOZD. O tem delavci sprejmejo sklep in referendumsko odločajo, da se organizirajo v TOZD. Ob pravno veljavnem sklepu (po 30 dneh, če drugi delavci iz drugih delov delovne organizacije ne ugovarjajo) delavci dobijo pravico, da sklenejo samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v TOZD. Tudi ta sporazum se sklene z referendumom. Sporazum je edini temeljni splošni samoupravni akt, ki ga delavci TOZD sklenejo med seboj. S tem sporazumom postavljajo osnove za nadaljnje organiziranje in delovanje. Ker je sporazum konstitutivni akt, delavci s sklenitvijo tega sporazuma pridobijo svojo samostojnost in s tem vse pravice, ki jim gredo po ustavi in zakonu.

5. Delovna organizacija

Definicijo delovne organizacije določa 346. člen — 1. odstavek — zakona o združenem delu, ki je v celoti prevzet po 1. odstavku 35. člena zvezne ustave. Po teh določbah je »delovna organizacija samostojna samoupravna organizacija delavcev, povezanih s skupnimi interesi pri delu in organiziranih v TOZD v njeni sestavi ali neposredno povezanih z enotnim delovnim procesom«. Delovna organizacija je obvezna oblika združevanja dela in sredstev, saj združujejo tako delavce, ki so povezani v TOZD, ali delavce, ki so neposredno povezani z delom. Ker je TOZD organizacijska oblika, ki sama ne more obstajati, je delovna organizacija tista organizacijska oblika, ki združuje TOZD, vendar morajo pri tem obstajati določeni skupni interesi. Iz tega tudi sledi, da delovna organizacija ne more obstajati, če preneha skupni interes v enotnem procesu dela. Lahko ugotovimo, da je delovna organizacija (razen enovitih) takšna organizacijska oblika, ki združuje temeljne organizacije (najmanj dve). Delovna organizacija je samostojni ekonomski in samoupravni subjekt, vendar s to posebnostjo, da deluje v razmerjih samoupravnega delovanja prek delavcev TOZD. V okviru delovne organizacije delavci ne uresničujejo svojih neodtujljivih pravic; uresničujejo le svoje skupne interese, ki nastopajo v procesu združenega dela. Zato delovna organizacija povezuje svoje interese predvsem na področjih tehnološkega in poslovnega delovanja, ki ima svoj

odraz v proizvodnji in poslovni povezanosti, ki iz tega sledi. Če je TOZD osnovna celica dela in samoupravljanja, potem je delovna organizacija tista organizacijska oblika združenega dela, ki delavce TOZD povezuje na področjih proizvodnje in ustvarjanja dohodka. Delavci TOZD pa morajo biti medsebojno povezani, saj v TOZD praviloma opravljajo le eno glavno dejavnost, skupaj z drugimi delavci TOZD pa v proizvodnji tvorijo celoto, v kateri so v medsebojni odvisnosti. Le povezanost temeljnih organizacij in njihovo koordinirano delovanje zagotavlja uresničevanje skupnih interesov pri doseganju optimalnih rezultatov dela.

Delavci TOZD se povežejo v delovno organizacijo s samoupravnim sporazumom o združitvi dela in sredstev v delovno organizacijo. Sporazum referendumsko sklenejo delavci TOZD, obvezno upoštevajoč določbe 372. člena zakona o združenem delu. Pri oblikovanju TOZD in delovne organizacije soočimo v postopku bistvene razlike. Praktično gledano se TOZD organizira v primerih, ko delavci že delajo in združujejo svoje delo s sredstvi družbene lastnine. Pri ustanavljanju delovne organizacije pa gre za proces izgradnje, to je angažiranja novih sredstev in dela delavcev (razen v primerih statusnih sprememb delovne organizacije).

Glavna pomembnost za delovno organizacijo je vsekakor ta, da je delovna organizacija obvezna organizacijska oblika združenega dela, ki združuje delavce že organizirane v temeljnih organizacijah, zaradi uresničevanja skupnih interesov. Ob tem, da je TOZD, kot že omenjeno, osnovna organizacijska oblika združenega dela in kot organizacijski ekonomski in samoupravni subjekt samostojen v družbi, le-ta lahko deluje le v okviru delovne organizacije. Se-le povezani v delovno organizacijo lahko delavci TOZD uresničujejo vlogo, ki jo imajo v združenem delu in družbi.

6. Sestavljena organizacija združenega dela

Sestavljena organizacija združenega dela nastane z združevanjem delovnih organizacij. Konstitutivni akt združevanja je samoupravni sporazum o združitvi v sestavljeno organizacijo, ki ga sprejmejo delavci z referendu-

mom. Kot že povedano, je neobvezna oblika združevanja dela in sredstev, o kateri odločajo delavci delovnih organizacij prek svojih temeljnih organizacij. Z združevanjem v sestavljeno organizacijo delavci zagotavljajo uresničevanje določenih skupnih interesov in ciljev. Zakon o združenem delu v 382. členu določa naslednje osnove združevanja:

— združitev delovnih organizacij, ki so med seboj povezane s proizvodnjo surovin, s preskrbovanjem z energijo, reprodukcijem materialom, polizdelki oziroma deli obdelave gotovih proizvodov ter s prometom blaga in storitev,

— združitev delovnih organizacij, ki delajo in proizvajajo v osnovi enake vrste proizvodov, ki opravljajo enake vrste storitev, če zagotavlja njihova združitev uvedbo bolj razvite tehnično tehnološke osnove dela v združenih organizacijah ter takšno delitev dela, ki omogoča njihovo specializacijo, s tem pa tudi večjo produktivnost družbenega dela,

— združitev delovnih organizacij, ki proizvajajo različne proizvode ali opravljajo različne storitve, da bi ustvarile skupen dohodek in druge določene skupne interese.

V praksi se delovne organizacije združujejo v sestavljene organizacije združenega dela ali po vertikalni ali horizontalni liniji. Pri enem ali drugem povezovanju zasledujejo skupne interese skladno z osnovami, ki jih postavlja zakon. Ker je sestavljena organizacija neobvezna oblika združevanja, zakon dovoljuje, da

se delovna organizacija lahko združi v dveh ali več sestavljenih organizacij združenega dela. Pri tem gre pripomniti, da delovna organizacija ne združuje svojih dejavnosti, ampak le tiste dejavnosti, ki so skupnega pomena.

ZAKLJUČEK

Iz povedanega nedvomno izhaja, da je najpomembnejša oblika združevanja dela s sredstvi družbene lastnine temeljna organizacija združenega dela. Ta ugotovitev izhaja iz dejstva, da delavec v tozdu uresničuje svoj materialni interes, ko z delom skupaj z drugimi delavci ustvarja dohodek za zadovoljevanje svojih osebnih in skupnih potreb. Delavec v združenem delu v tozdu uresničuje svojo pravico samoupravljanja, in sicer tako, da upravlja skupaj z drugimi delavci temeljno organizacijo in samoupravno odloča o razmerjih v njej, prek nje pa tudi v drugih organizacijskih oblikah združenega dela in drugih samoupravnih interesnih skupnostih, krajevnih skupnosti in družbenopolitičnih skupnostih.

Često se v praksi pojavljajo dileme, da tozdu v ekonomskem smislu ne bo imel pogojev za nadaljnji razvoj. Ob izpolnjenih pogojih za organiziranje tozda ta bojazen odpade, saj se delavci tozdu nadalje združujejo v delovno organizacijo in druge organizacijske oblike združenega dela; z nadaljnjim združevanjem dela in sredstev ter drugih interesov pa delavci zagotavljajo nadaljnjo rast ekonomske baze, ki zagotavlja razvoj samoupravne družbe kot celote.

R. L.

24. posvetovanje strokovnjakov iz črne metalurgije, barvne metalurgije in livarstva Slovenije

5. in 6. oktobra je bilo organizirano vsakoletno posvetovanje strokovnjakov iz delovnih organizacij slovenske metalurgije. Osnovno vodilo posvetovanja je bilo: Avtomatizacija v metalurgiji in ocena kvalitete pri predelavi jekla in kovin v končne izdelke. Udeležba je bila zelo številna, saj je bilo 121 prijavljenec iz 47 različnih delovnih organizacij ter ustanov. S področja metalurške proizvodnje je bilo 52 udeležencev. Iz drugih republik je bilo 16 udeležencev, 7 je bilo inozemcev. Od preostalih je bila približno polovica predstavnikov predelave kovin, drugi so bili iz dejavnosti, vezanih na metalurgijo, ustanov za vzgojo kadrov, raziskovalne skupnosti Slovenije, gospodarske zbornice itd.

Med udeleženci iz delovnih organizacij metalurške proizvodnje niso bili samo metalurški, temveč tudi vse druge stroke, ki imajo opraviti z raziskavami na področju avtomatizacije v metalurgiji. Nekdanja stanovska tovariška srečanja so se torej sprevrgla v strokovna posvetovanja predvsem delovnega značaja. Široka udeležba je potrdila dobro izbrano program in da so prireditelji uspeli zainteresirati širši krog strokovnjakov, zaposlenih v metalurgiji ter tudi predelovalcev kovin.

Delovni program je bil zelo natrpan, tako da je zmanjkovalo časa ne samo za razprave, temveč tudi za predavanja. Ta so bila vsa izvedena, vendar s terminskimi spremembami in nekateri pod vtisom pomanjkanja časa. Referati so bili kvalitetni, nekateri na izjemno visoki ravni in vredni za podajanje na vsakem mednarodnem strokovnem posvetovanju. Kakovost podanih referatov je neposreden do-

kaz vrednosti rezultatov raziskovalnega dela in znanja raziskovalcev kot tudi dosežkov v tehnološkem ter kakovostnem razvoju slovenske metalurgije. Rezultati našega raziskovalnega dela v metalurgiji so razvidni tudi v tem, da na tehnoloških napravah, kakršne imamo, prav nič ne zaostajamo za dosežki in znanjem v svetu. V mnogocem se lahko hvalimo, da smo med vodilnimi in najboljšimi, je rekel eden naših najbolj priznanih strokovnjakov med razpravo.

Nekoliko v drugem smislu je dal svoja priporočila in napotila za delo v svojem uvodnem pozdravu predsednik KPO Slovenske železarnice tov. Klančnik. Število zbranih strokovnjakov na posvetovanju je že zadostno zagotovilo, da razpolagamo z velikim raziskovalnim potencialom. Doseženi rezultati raziskovalnega dela govore o usposobljenosti in znanju naših strokovnjakov. Za potrebe jugoslovanskega tržišča pa še vedno uvažamo nad milijon ton jeklarskih izdelkov in v tem je še vse preveč plemenitih jekel. Posebna skrb raziskovalcev mora biti skrb za kvaliteto naših proizvodov in nenehen tehnološki napredek v razvoju. Raziskovalno delo je doseglo pomembne uspehe in napredek, pred nami je pa še ogromno dela in nalog.

Enako kot vsa prejšnja leta, je tudi letošnje posvetovanje pripravil Metalurški inštitut Ljubljana. Direktor inštituta tov. Prešern je v uvodnem predavanju obravnaval vprašanje organiziranosti raziskovalnega dela v slovenski metalurgiji. Nakazal je tudi pot za čim hitrejši in učinkovitejši prenos rezultatov raziskovalnega dela v proizvodne obrate. V zgoščenem pregledu potreb in nalog raziskoval-

nega področja kot osnove za razvoj slovenske metalurgije in livarstva je podal pregled vrste predlogov raziskovalnih projektov, katere bo treba reševati v neposredni prihodnosti. Podani program potrebuje le malo dodelave, pa bo pripravljen srednjeročni program raziskovalnega dela za obdobje 1980–1985.

V okviru posvetovanja je bila opravljena tudi obširna javna razprava o programu raziskovalnih nalog za prihodnje, 1979. leto, pri katerih naj bi bila z zbranimi sredstvi sodelujejo na raziskovalna skupnost Slovenije. O posameznih nalogah so v temeljnih organizacijah že razpravljali samoupravni organi na predlog in skupno s strokovnimi službami. Za črno metalurgijo je program obravnaval tudi strokovni odbor za znanstveno-raziskovalno delo pri Slovenskih železarnah in je bila razprava na posvetovanju že tretje preverjanje upravičenosti. Razprava je pa potrebna, da tudi uporabniki potrdijo, da so predlagane naloge po svoji vsebini pravilno izbrane in usklajene s programi drugih področij. Javna obravnava je potrdila 83 nalog, doseženih v 17 projektih, katere naj bi sofinancirala raziskovalna skupnost Slovenije v letu 1979.

Kot že več let nazaj, je bil tudi del letošnjega posvetovanja namenjen vsem jugoslovanskim jeklarjem. Izbrana tema je bila usklajena z osnovnim vodilom o uvajanju avtomatizacije v metalurgiji, torej o uvajanju avtomatizacije v jeklarne. V tem delu posvetovanja so sodelovali tudi ino-

zemski strokovnjaki firm: Process Corporation iz ZDA in INTECO iz Avstrije. Dve zanimivi predavanji sta obravnavali razvojne smeri proizvodnje plemenitih jekel in dosedanje stanje avtomatizacije procesov za proizvodnjo jekla. Nadaljnji štiri referati so govorili o pripravah in izkušnjah pri uvedbi dela s procesnim računalnikom za jeklarne Železarnice Ravne. Zaradi pravočasne usmeritve raziskovalnega dela v pripravi za uvedbo procesnega računalnika in pravočasne priprave kadrov so bile dane dobre osnove za možnost uspešnega krmljenja posameznih faz tehnološkega procesa proizvodnje jekla. Dosedanje izkušnje in nadaljnje raziskave bodo služile pri izpolnjevanju avtomatizacije vodenja procesa proizvodnje jekla ne samo v jeklarni Železarnice Ravne, temveč tudi v vseh tistih jugoslovanskih jeklarnah, kjer že uvajajo procesne računalnike ali jih imajo namen kupiti.

Letošnje strokovno posvetovanje je bilo torej zelo delovno in po kvaliteti predavanj kot tudi po udeležbi uspešno. Naslednje leto bo 25. posvetovanje in bi bilo vredno seznaniti tudi širšo javnost malo več z dosežki raziskovalnega dela v slovenski metalurgiji v minulemu četrtstoletju. Treba pa bo predvsem seznaniti delavce v tozdi metalurgije, da znanstveno-raziskovalno delo služi znanosti, predvsem pa koristim proizvodnje v delovnih organizacijah.

Milan Marolt, dipl. inž.

O čem smo odločali

V zadnjih dveh letih smo na posreden ali neposreden način sprejeli veliko število najrazličnejših samoupravnih sporazumov, pravilnikov in drugih splošnih aktov. O nekaterih smo na široko razpravljali, se z njimi podrobno seznanili in nam je nekaj od tega tudi ostalo. Ob tem pa

je precejšnje število aktov, ki sploh niso bili predmet široke razprave. Sprejemali so jih delavski sveti, delavci pa so bili o njih le delno seznanjeni glede na aktivnost posameznega delegata. Pri vsej tej množici aktov ni čudno, da pogosto pozabljamo celo naslove, o tem, da bi se spomnili, o čem je v njih govor, pa sploh ni več moč govoriti. Nekateri splošni akti so po svoji zgradbi in zasnovi tudi zelo zahtevni, kar je spet vzrok več, da si njihova določila ponovno priključimo v spomin.

Zaradi vsega navedenega smo se odločili, da na poljuden in razumljiv način v bodoče predstavljamo samoupravne splošne akte, zlasti tiste, ki jih vsak delavec ob sprejemanju ni sprejel. Mogoče bi bilo prav, da bi vsi tisti, ki jih določena vprašanja, urejena s splošnimi akti, zanimajo, naslovili na uredniški odbor vprašanje ali pobudo, da predstavimo neki akt, ki je po njihovem zelo pomemben ali aktualen, pa smo z njim premalo seznanjeni, ali pa želi podrobno strokovno obrazložitev posameznega določila. Upamo, da bomo s tem dosegli neki premik pri informiranju na tem pomembnem področju.

Pravilnik o ravnanju z obiskovalci in drugih protokolarnih vprašanjih v železarni Ravne je na predlog odbora za kadre in splošne zadeve sprejel delavski svet železarnice. Široke javne razprave ta pravilnik ni bil deležen, ureja pa vprašanja okrog sprejemanja, evidentiranja in ravnanja z vsemi kategorijami obiskovalcev ter nekatera druga vprašanja.

Obiskovalce smo razdelili na štiri kategorije: neposlovne obiske, običajne poslovne obiske, pomembnejše poslovne in druge visoke obiske ter obiske predstavnikov tiska in drugih sredstev javnega obveščanja.

Pravilnik točno določa pot, po kateri se morajo gibati strokovne

Delegat

in druge ekskurzije ter nadzor nad vsemi kategorijami obiskovalcev. Novost pri tem je, da bo poslej vsak obiskovalec pri vходу prejel kovinsko razpoznavno značko, ki jo bo dolžan ves čas gibanja v železarni nositi pripeto na vidnem mestu na obleki. Novost je tudi, da bomo v perspektivi vse obiskovalce, tu so mišljene zlasti večje skupine in ekskurzije, najprej, pred obhodom po železarni, v veliki sejni dvorani uprave seznanili z našo OZD na ta način, da jim bomo predvajali propagandni film, ki bo celovito prikazal tehnično-tehnološki proces železarne. Seveda bo to možno uresničiti šele, ko bo tak film izdelan, kar bo verjetno v prihodnjem letu. Pomembno določilo tega pravilnika, ki velja za vse obiskovalce, je, da smo se dolžni pri stiku in komuniciranju z gosti in drugimi obiskovalci držati načela socialistične poslovne morale in čuvati poslovne in druge skrivnosti ter se držati običajnih norm kulturnega obnašanja. Prav tako vsebuje pravilnik določilo, da smo dolžni pri razgovorih, razen, kadar gre za tujce, uporabljati izključno socialistični naziv »tovariš« in »tovarišica«, kar je v skladu s sprejetimi stališči SZDL.

Pravilnik tudi posebej določa, da so se dolžni vsi obiskovalci, enako kot delavci železarne, ravnati po določenih splošnega akta o varstvu pri delu. V zvezi s pomembnejšimi poslovnimi in dru-

gimi visokimi obiski, kamor štejemo obiske predstavnikov širših gospodarskih združenj, JLA, družbenopolitičnih organizacij in družbenopolitičnih skupnosti republiškega in zveznega značaja ter drugih pomembnih obiskov, kot so kulturne in druge delegacije ter delegacije iz zamejstva in tujine, je v tem aktu podrobno določen protokol. Med drugim vsebuje pomembno določilo, da se morajo uradni razgovori zabeležiti ali posneti na magnetofonski trak in o tem obveščati delavce delovne skupnosti. Protokolarni zapisnik mora obvezno voditi delavec železarne, da se ne bi zgodilo, kot pred leti, ko je beležko o poslovnih razgovorih vodil tujec, ipd.

Pravilnik določa tudi ravnanje s predstavniki tiska in drugih sredstev javnega obveščanja. Ni namen, da bi predstavnike tiska onemogočili ali jih na kakršenkoli način cenzurirali, vendar se morajo tudi oni držati nekih dogovorjenih načinov glede pristopa in virov informacij, da ne bi s samovoljnim in nepravilnim ter enostranskim pristopom škodili našim interesom.

Ta splošni akt je takšne narave, da dovoljuje precej svobodno opredelitev hišnega reda in je tako tudi zastavljen. V železarni Ravne pa smo med rednimi organizacijami, ki je tak hišni red tudi samoupravno uvedla.

-deja

da nikakor ne vsiljiv in v stilu: »treba je narediti to in to!«

Stil pisanja komentarja je lahko resen, akademski, analitičen, lahko pa se piše tudi drugače: živo, neposredno, z duhoviti pripombami, primerjalno, torej reportersko.

Novo v komentarju ni informacija, novost se izraža v argumentu, razlagi, predvsem pa v zaključku — sporčilu. Usmerjenost misli v komentarju ne sme biti vsiljiva, ker bo rodila spontan upor. Komentar ne sme gledati ozko, osebno, lokalistično ali kakor bi njegovemu interesu ustrezalo. Novinar mora biti zmeraj na strani naprednega, humanega, boriti se mora za resnico, za novo, sodobno, za tisto, kar označuje napredek. Biti mora nasprotnik konservativnega, ki vleče nazaj.

Primer komentarja:

Jože Horvat

KNJIGA ALI RAZPRODAJA

»V ponedeljek slovesno odprti vsedravnji »Mesec knjige« v Zrenjaninu se je v Ljubljani lepo, čeprav verjetno po naključju, ujel s sicer že malce prej potekajočim ugodnim prodajanjem knjig, ki so nekatere izšle celo pred desetletjem. Prodajajo jih v knjigarni Državne založbe, cene pa so jim znižali tudi do 60 odstotkov. S stališča ciljev »Mesece knjige« zanimiva akcija ...«

To je uvod, če pa se spomnite, kaj smo rekli za vest, boste ugotovili, da je to tipična »suha« vest, ki pa je povod za komentiranje. Poglejmo torej, kako je avtor to napravil v nadaljevanju teksta:

»Menda se mnogi kupci knjig (kupcev pa je malo) ničesar tako ne veselijo kot kakšne »radikalne« razprodaje knjižnega blaga: za malo denarja pridejo do kar zajetnih zavojev literature domačih in tujih piscev, literature, ki je, ko je bila še docela v oblasti trga, terjala bogato mošnjo in prevzetno radodarnost knjižnega ljubitelja. Razprodaja pa nepričakovano naredi konec tej denarni pogoltnosti.

Verjetno te reči vnovič potrjujejo znano misel, da visoka cena knjige igra nemajhno vlogo pri odtujevanju »najboljših človekovih prijateljev«. Toda dejstvo je tudi, da cena ne izraža vrednosti knjižnega blaga, saj se z avtorjevo stvaritvijo na razprodaji ne zgodi nič katastrofalnega. Je pa res, da je knjiga ostala svojevrsten invalid, ker se ni mogla takoj povsem soočiti z bralci ter se jim izročiti v uporabo. Nemara velja to predvsem za sodobno knjižno pro-

dukcijo, ki ji je usojeno, da gre vstric s sodobnostjo.

To ne govori v prid temu, da bi razprodaje »ukinili«, če v prid čemu, potem okoliščini, da bi kazalo cene vsaj novitetam nastaviti bistveno nižje. To je seveda podobno kakšni pravilni želji, saj strokovnjaki pravijo, da se bo založniška problematika le »postopoma« uredila, kakor bodo pač dovoljevale gospodarske razmere vse družbe.

Pravi »mesec knjige«, ki se je začel te dni, bo torej lahko napočil šele čez mnogo mesecev.

Kakšne teme pa bi izbrali za komentarje v Fužinarju? To je seveda odvisno od dogajanj v tovarni in kraju, od sposobnosti in znanja, ne nazadnje pa tudi od poguma tistega, ki bi pisal. Teme gotovo so.

Pa je komentar za nami. Prihodnjič bomo obravnavali intervju.

Pripravila Zlatka Strgar

(Uporabljena literatura:

Dušan Slavkovič, Osnovi novinarstva i informisanja, »Delo«, 18. okt. 1978)

MODROSTI

Slabi zakoni so najhujša vrsta tiranije.

Burke

Za kolektivne zločine nihče ne odgovarja.

Clemenceau

Nauči se v svojem jeziku reči: tega ne vem!

Judovski izrek

Od vseh dobrin na svetu je znanje najboljša: ne moreš ga ne vzeti ne dati, ne kupiti ne prodati. Za zmeraj je tvoje, ko ga pridobiš.

Hitopadesha

Čim več je šol, tem manj je sužnje, čim več je znanja, tem manj je premoženja.

Radić

Vsako znanje nastane iz dvoma in se konča z verovanjem.

Ebner — Eschenbach

Zvit človek znanje prezira, preprosti ga občuduje, pametni ga uporablja.

Bacon

ZA NAŠE DOPISNIKE:

Kako napišemo komentar

Televizija, radio in tisk danes ne žive več samo od vesti in poročil. Poslušalec, bralec ali gledalec ne le da želi biti pravočasno obveščen o dogodkih, marveč želi natančna pojasnila, osvetlitve pojavov z vseh strani, resno obravnavo vzrokov in predvidenih posledic. Dimitrije Tucovič je še 1912 leta zapisal: »Samo v našem buržoaznem novinarstvu ne moremo danes najti niti ene jasne ocene situacije, niti ene resničnosti pravega stanja, niti enega pogleda vneprej«.

»Tisk in radio sta jutranja, televizija večerna molitev modernega človeka,« je bilo nekje rečeno in v tem je mnogo resnice. Sredstva množičnega obveščanja so predvsem sredstva informiranja, vendar tudi sredstva, ki pojasnjujejo, dajejo barvo in ton dogodkom in ravno v tem je močan propagandni učinek, ki ljudi vzgaja ali prevzgaja, vpliva na to, da so boljši ali slabši. Tisku ne pravijo zastoj »sedma sila«. To je zares sila, ki lahko naredi mnogo dobrega, a tudi mnogo zla. V zgodovini ni težko najti dokazov za eno ali drugo.

Kaj upoštevamo pri komentarju

Komentar mora vsebovati:

- širše pojasnilo zastavljene teze; prikazati problem tak, kot je v tem trenutku,
- dejstva, ki se nanašajo na bistvo obravnavanega predmeta,
- vzroke in nastanek pojava,
- pojasnilo in razlago dialektičnih vezi pojava s celotnim družbenim razvojem,

— predvidene posledice,

— točno in kategorično stališče avtorja oz. marksistični pogled na pojav, ki se komentira.

Da pa bi vsi ti elementi našli svoje mesto v komentarju, obstaja določen način obdelave, tehnika dela, konstrukcijska nit, ki sestoji iz treh delov:

- a) uvod ali ekspozicija
- b) telo ali trup in
- c) zaključek ali poanta.

Uvod je tisti del komentarja, ki govori o dogodku, pojavu, izjavi, skratka to je povod (brez katerega komentarja ni), ki mora biti aktualen, družbeno značilen, v središču pozornosti družbene skupnosti ali grupe.

V srednjem delu komentarja so zapisana dejstva v prid ene ali druge teze z namero, da ta dejstva napovedo zaključek, ki sledi. V tem delu zapisa mora novinar pokazati poznavanje snovi, kulturo inkvizitivnosti, ki mu pomaga, da iz množice podatkov izbere samo tiste prepričljive, ki spadajo v njegov koncept. V tej vrsti dela je potrebna racionalna analiza in sinteza, pa prav nikakršna čustvenost.

Zaključek ali poanta je zadnji del komentarja in v njem dobi komentar svojo borbenost, upravičenost in cilj nastanka. To se pogosto doseže z eno samo besedo ali odstavkom, ki vsebuje osnovno sporočilo, ta pa pomeni kategorično stališče, oceno, napad ali obrambo, zahtevo po družbeni akciji.

Zato mora biti zaključek briden, jasen, kategoričen, nedvoumen, to-

Jesensko opravilo

Poročilo o delu pri odpravi posledic potresov v Posočju za leto 1977

UVOD

Potresa v maju in septembru 1976 sta v Posočju povzročila veliko materialno škodo. Na posameznih objektih znaša:

	v mio din
— privatni sektor (stanovanjski in gospodarski objekti)	1697
— sektor družbenih stanovanj	183
— sakralni sektor	39
— družbene dejavnosti	571
— škoda na spomeniškem sektorju	28
S k u p n o	2830

Škoda na področju infrastrukturnih objektov znaša po izračunih iz spomladi 1977. leta 387 mio din. Predvidoma pa se bo znesek ob sanaciji objektov, ki so bili poškodovani od potresov (vodovod, kanalizacija) še povečal.

Medobčinski odbor za odpravo posledic potresov je že spomladi 1977 sprejel osnovna izhodišča za odpravo škode v Posočju, katere so občinski odbori razčlenili in izdelali programe sanacij.

Osnovna izhodišča so:

- Do konca leta 1977 je potrebno zaključiti sanacijo stanovanjskega fonda;
- v srednjeročnem obdobju 1976 do 1980 moramo posebno skrb posvetiti povečanemu družbeno-ekonomskemu razvoju celotnega Posočja;
- v srednjeročnem obdobju 1976 do 1980 je potrebno sanirati delovne organizacije s področja gospodarstva, objekte družbenega značaja, obrti in kmetijska poslopja.

Uresničevanje takega pristopa je omogočil tudi sprejem pravilnikov, ki so oblikovali kriterije in način sanacije stanovanjskega fonda kmetijske in uslužbovalne obrti. Ti pravilniki so bili verificirani v republiških organih. Na osnovi izračunane škode po potresih so bile izdelane globalne bilance potrebnih nepovratnih sredstev in kreditnih sredstev.

Na osnovi izračuna potrebnih sredstev, ki so jih posredovali občinski odbori, je priložen naslednji pregled potrebnih finančnih sredstev:

Vrsta sredstev	Tolmin	Nova Gorica	Idrija	Skupaj
NEPOVRATNA SREDSTVA				
1. Planirane potrebe (junij 1977)	805.484	132.000	38.000	975.484
2. Dotok sredstev v januarju 1978	295.271	73.817	—	36.903
3. Prispela sredstva na žiro računih odborov do 31. decembra 1977	559.351	150.317	34.055	743.723
Nezagotovljena sredstva	—	—	(— 3.945)	—
POTROŠNIŠKI KREDITI				
1. Planiranje potrebe (junij 1977)	248.000	149.000	56.000	453.000
2. Zagotovljena sredstva	—	—	—	456.481
3. Prejeti zahtevki do dne 31. 12. 1977	260.089	160.798	64.786	485.673
Nezagotovljena sredstva	—	—	—	— 29.192
KVALITETNI KREDITI				
1. Planirane potrebe (junij 1977)	398.000	196.000	64.000	658.000
2. Zagotovljena sredstva	120.000	25.254	4.746	150.000
3. Predvidena sredstva SR Slovenije (1978—80)	—	—	—	150.000
4. Nezagotovljena sredstva	—	—	—	— 358.000

NEPOVRATNA SREDSTVA

Nepovratna sredstva so zagotovljena iz vseh oblik solidarnosti, predvsem pa iz sredstev, ki se zbirajo iz sredstev po zakonu o 1% BOD za Kozjansko in Posočje. Zakon je bil v letu 1977 podaljšan z veljavnostjo do 1. julija 1978. Planira se, da bomo v letu 1978 do junija zagotovili še 270.000 din sredstev za občino Tolmin.

Z nepovratnimi sredstvi v višini 1044 mio din bomo pokrili stroške odborov, in sicer:

- nepovratna sredstva po pravilniku za stanovanjski fond občanov,
- potrebna sredstva za rušenje objektov v III. kategoriji,
- plačilo projektov,
- komunalna oprema novih zazidalnih območij,
- stroški, kot: prehrana, prezimitev, prevozi, materialni stroški odborov, bančni stroški in drugo,

— najnujnejše sanacije na družbenih objektih (šole, zdravstveni domovi, športni objekti, komunalne naprave, kulturni objekti itd.).

V letu 1977 so morali občinski odbori del sredstev v višini 171.723.000 din nameniti kot premostitvena sredstva za kvalitetne kredite občanov, da ni bila ogrožena gradnja in sanacija stanovanjskih objektov v lasti občanov.

Premostitve, ki so jih odbori namenili za najnujnejša sanacijska dela na družbenih stavbah šolstva, kulture, krajevnih skupnosti, infrastrukture objektov (cest, podpornih zidov, vodovodov, električnih napeljav itd.) so znašale 78.161.111 din. Zato so bistveno zaostala dela, ki jih odbori po sklepih, sprejetih nalogah in pravilnikih morajo izvajati pri ureditvi komunalnih objektov in drugih področij.

Prihodek nepovratnih sredstev za potrebe odborov je v letu 1976/77 znašal skupno 744.723.146 din. Več kot 348

mio din ali 47% sredstev pa je bilo angažiranih kot premostitve raznim kreditom in bodo odborom vrnjene šele v letu 1978, če se bo zagotovilo namenska kvalitetna sredstva za kreditne občanom.

KVALITETNI KREDITI

Medobčinski odbor ugotavlja, da so bila sredstva za potrebe kvalitetnih kreditov od začetka sistemske odprave posledic potresov vprašljiva. Edini zagotovljeni vir za ta sredstva so bila združena kreditna sredstva samoupravnih stanovanjskih skupnosti Slovenije, ki jih bodo po sporazumu do julija 1978 zbrale v višini 150.000.000 din.

Na pobudo medobčinskega odbora in vseh odgovornih republiških organov so se samoupravne stanovanjske skupnosti Slovenije zavedale pomembnosti solidarnostne akcije in so z akcijo, ki jo je zastavila zveza samoupravnih stanovanjskih skupnosti Slovenije pripravile samoupravni sporazum za združevanje 150 mio din sredstev, ki naj bi se uporabile kot kreditna sredstva (kvalitetni krediti) pri odpravi posledic potresa na stanovanjskem fondu v Posočju.

Udeležence podpisa sporazuma bi zbirale navedena sredstva do 30. junija 1980. leta. Kreditna sredstva bi uporabniki — občani vračali v 20 letih po obrestni meri 4%.

Ta sredstva pa so odločno premajhna, saj bi bilo potrebno zagotoviti še 358.000.000 din sredstev za kvalitetne kredite, ki so nujno potrebni pri sanaciji in novogradnji stanovanjskih objektov v lasti občanov in družbeni lasti.

Z zagotovitvijo teh sredstev bi se trenutno sprostila angažirana premostitvena sredstva (nepovratna) občinskih odborov v višini 171 mio din in vrnilo premostitvena sredstva Ljubljanske banke v višini 150,2 mio din, ki so dana kot kratkoročni kredit občinskimi odborom za potrebe občanov po pravilnikih.

POTROŠNIŠKI KREDITI

Potrošniške kredite se zagotavlja prek sredstev iz emisije 236 mio din in združenih bančnih sredstev (v letu 1977) v višini 220 mio din — skupno 456 mio din.

Po planskih predvidevanjih iz spomladi 1977 se je predvidevalo, da bodo ta sredstva v celoti zagotovila, vendar se je ob bilanci potreb na osnovi vloženih zahtevkov občanov izkazal primanjkljaj v višini 29.192.000 din, ki jih je nujno potrebno zagotoviti.

IZGOTOVITVE MEDOBČINSKEGA ODBORA ZA ODPRAVO POSLEDIC POTRESA V POSOČJU OB AKCIJI OBNOVE V LETU 1977

1. Za nami sta pomembni obdobji odprave posledic potresov v Posočju, in sicer sanacija in novogradnja stanovanjskih objektov v družbeni lasti in lasti občanov ter uspešno opravljen naloge iz leta 1976 — prezimitev občanov. Z gotovostjo lahko trdimo, da je zadana družbenopolitična akcija v letu 1977 — izgradnja stanovanjskega fonda v celoti uspeša, saj je bila večina vseh stanovanjskih stavb saniranih ali na novo zgrajenih.

S temi uspehi lahko dokažemo veliko učinkovitost našega družbenega sistema, ki je omogočil hitrejšo odpravo posledic potresa, kot so to dosegli v Furlaniji.

2. Medobčinski odbor ugotavlja, da je Klub tako visokemu odstotku opravljenih del na stanovanjskem fondu ostal zelo pereč problem zaključitve že začetih gradbenih del na 2031 stanovanjskih objektih, ko občani zaradi opravičljivih vzrokov niso pričeli s sanacijo ali novogradnjo.

Finančne komisije občinskih odborov so odobrile sredstva, vendar zaradi nezagotovljenih kreditnih sredstev temeljna banka Nova Gorica od 31. 12. 1977 ne odobrava kreditov.

Medobčinski odbor je v svojem poročilu skupščini SR Slovenije (junij 1977) obrazložil kritično stanje, ki se kaže pri kvalitetnih kreditih za sanacijo in novogradnjo stanovanjskega fonda in opozoril, da sredstva za kvalitetne kredite niso bila nikoli zagotovljena. Tako stanje se kaže tudi ob sprejetju planske bilance finančnih sredstev za odpravo posledic potresov v Posočju v aprilu 1977.

Zaradi nezagotavljanja kreditnih sredstev za potrebe občanov na stanovanjskem fondu se je kažejo večja nezadovoljstva med občani. Dogodi se lahko, da bo v primeru preopazne razrešitve tega problema nastala zelo težka politična situacija na celotnem potresnem območju.

Občani ne morejo biti različno obravnavani pri dodeljevanju kreditov in pomoči, ki sloni na določilih pravilnikov, sprejetih v skupščinah ob-

čin: Tolmin, Nova Gorica, Idrija. Vsi pravilniki so bili predhodno verificirani v pristojnih republiških organih.

3. Ljubljanska banka podružnica Nova Gorica je v letu 1977 opravila zahtevno in odgovorno nalogo, ko je s finančnimi sredstvi obvladovala likvidnost banke in istočasno zagotavljala nemoteno izplačevanje kreditov občanom, ki so utrpeli škodo pri potresu.

4. Občinski odbori so v letu 1977 37% nepovratnih sredstev, ki so dotekala na žiro račune občinskih odborov, uporabljali kot premostitvena kreditna sredstva za zagotavljanje kvalitetnih — dolgoročnih kreditov občanom.

Pri tem so druga planirana dela (izgradnja komunalne opreme na novih zazidalnih območjih, rušenje, izdelava projektov itd.) v celoti zaostala. Ta dela se bodo opravila šele v prihodnjih letih in bodo zato tudi bistveno dražja. V primeru, da pa sredstev ne bo na razpolago, bo potrebno poiskati dodatna sredstva za kritje podražitev.

5. Sanacija na šolskih zgradbah je v letu 1977 potekala počasneje, kot je bilo predvideno po terminskih planih. Vzrok takemu stanju so bili preopazna realizacija medrepubliškega dogovora o medrepubliški solidarnosti za izgradnjo porušenišol v Posočju. Zaradi vseh navedenih težav prihaja na območju občin Tolmin in Idrija do bistvene razlike med planirano ceno gradnje šolskih objektov, šolskimi normativi in podražitvami gradbenih del na objektih, ki so z izgradnjo v zaostanku. Odgovorne službe v občini Tolmin so tako postavile pred dejstvo, da zagotovijo dodatna sredstva za nemoteno izgradnjo šolskih zgradb, ki so po skupnem dogovoru planirana v programu celotne odprave posledic potresa.

6. Medobčinski odbor je v svojih sklepih zavzel stališče, da je vrstni red porabe sredstev pri odpravi posledic potresa naslednji: potrošniški krediti, kvalitetni — dolgoročni krediti ter nepovratna sredstva. V letu 1978 bodo predvsem angažirana sredstva kvalitetnih — dolgoročnih kreditov, ker so doslej bila porabljena vsa razpoložljiva sredstva — potrošniški krediti. Zaradi tega je toliko bolj upravičljivo, da z vsro resnostjo zagotovimo 358 mio din sredstev za kvalitetne — dolgoročne kredite.

7. Medobčinski odbor ugotavlja, da so zelo veliko uvidenost pri odpravi posledic potresa pokazale ravno samoupravne stanovanjske skupnosti Slovenije ob organiziranju pomoči Posočju, ko z nesebično akcijo pripravljajo dodatno združevanje 150 mio din sredstev za potrebe kvalitetnih — dolgoročnih kreditov. Skupno samoupravne stanovanjske skupnosti Slovenije združujejo 300 mio din sredstev za potrebe kvalitetnih — dolgoročnih kreditov, kar je bistveno pripomoglo že k dosežani in bodoči odpravi posledic potresov.

SKLEPI

Zaradi zaključitve obnovitvenih del v Posočju je potrebno, da se program sanacije uresničuje po sprejetih terminskih planih. Zato je potrebno:

— Vsa dela, ki so v teku na sanaciji in novogradnji poškodovanih stanovanjskih zgradb v lasti občanov in družbeni lasti, se morajo čimprej zaključiti. Da pa bomo v celoti realizirali zadano nalogo je potrebno:

a) Dati pobudo vsem odgovornim vodstvom družbenopolitičnih organizacij Slovenije, občinskim konferencam SZDL, Zvezi samoupravnih stanovanjskih skupnosti in samoupravnim stanovanjskim skupnostim občin v SR Sloveniji, da uresničijo sprejem samoupravnega sporazuma o združevanju 150 mio din sredstev za kvalitetne — dolgoročne kredite.

b) Zagotoviti 358 mio din sredstev za dolgoročne kredite. Sredstva za te kredite bi lahko zagotovili iz sredstev iz leta 1977, ki so se zbirala na osnovi družbenega dogovora o solidarnosti sredstvih. Razliko manjkajočih sredstev do 358 mio din pa predlagamo, da bi se zagotavljalo s podaljšanjem zakona o 1% prispevku od bruto OD delavcev v SR Sloveniji.

c) Združeni banki — Ljubljanska banka medobčinski odbor daje pobudo, da z dodatnimi sredstvi temeljnih bank Slovenije zagotovi 30 mio din sredstev za potrošniške kredite.

— Republiški štab za odpravo posledic potresa in izvršni svet SR Slovenije naj pregledata izvajanje sklepov 117. seje izvršnega sveta SRS, ki je bila dne 14. aprila 1977 pod točko 8.9 in 10 sprejetih stališč in spodbujata odgovorne samoupravne interesne skupnosti, da aktivneje zastavijo delo pri realizaciji sprejetih ukrepov.

— S potresom prizadete gospodarske organizacije so močno zainteresirane za izvedbo programov obnove gospodarskih objektov.

Potrebno je, da se uresniči družbeni dogovor o financiranju gospodarstva po sprejetih dogovorih. Zato je tudi potrebno, da temeljna banka po predvidenem planu združuje finančna sredstva za odpravo posledic potresov na stavbah v gospodarstvu. Delovne organizacije morajo zato pospešeno pristopiti k izdelavi investicijskih programov, sanacije, novogradnje, ki mora biti realizirana v sedanjem srednjeročnem planskem obdobju.

Odprava posledic potresov na stanovanjskem fondu občanov se zaključuje v letu 1978. Zato je nujno potrebno, da odgovorni organi skupščin občin Tolmin, Nova Gorica in Idrija skupno z odbori za odpravo

potresov skrbno pregledajo morebitne pritožbe in zaostale prošnje ter ustrezno rešijo vsa vprašanja občanov s področja sanacije ali novogradnje stanovanjskih objektov do septembra 1978. leta.

S koncem leta 1977 so prenehale delovati tehnične službe pri občinskem odboru Tolmin za odpravo posledic potresa. Te naloge bodo prevzele odgovorne službe pri skupščini občine. V občini Tolmin predvidevajo, da bo potrebno za nemoteno nadaljevanje tehničnih nalog odprave posledic potresov zagotoviti 3,5 mio din sredstev za leto 1978, da se bo sanacija nemoteno nadaljevala. Zato je potrebno, da se poveča proračun-

ska dotacija za leto 1978 občine Tolmin v navedenem znesku.

Medobčinski odbor je vse odgovorne republiške organe opozoril na večino opisanih stališč in sklepov že v poročilu, posredovanem skupščini SR Slovenije v juniju 1977. Pri tem je potrebno ponovno poudariti, da Posočje ne zahteva dodatnih sredstev, temveč je treba sistemsko zagotoviti po predvidenih planskih zasnovah že sprejete finančne programe.

V primeru, da zadanih programov odprave posledic potresov v Posočju ne bomo uresničili, lahko pričakujemo tudi resne težave, ki se bodo odražale tudi na družbenopolitičnem področju.

REALIZACIJA DOHODKOV IN IZDATKOV SREDSTEV ZA ODPRAVO POSLEDIC POTRESOV V SO TOLMIN, NOVA GORICA IN IDRİJA, STANJE 31. 12. 1977

Specifikacija dohodkov	Skupaj	Tolmin	N. Gorica	Idrija
DD za Kozjansko in Posočje	512.441.494,40	409.953.195,55	102.488.298,85	—
RK SRS Ljubljana	173.460.199,20	101.227.143,70	38.771.729,80	33.461.325,70
sredstva solidarnosti SRS iz l. 75	22.512.637,90	21.241.631,00	975.773,15	295.233,75
dohodek po zakonu iz l. 75, 76	5.760.052,80	—	—	—
solidarnostna pomoč del. in drugih organizacij DOS in občanov	28.738.957,05	803.074,65	4.276.142,30	680.835,85
dohodek od obresti a/v	307.844,35	25.921.844,40	2.503.355,20	313.757,45
solid. sred. obrtnikov, kmetov, upokojenecv in obresti a/v	1.108.654,90	203.879,15	—	103.965,20
prenos sredstev iz l. 75	193.305,60	—	1.108.654,90	—
			193.305,60	—
skupaj	744.523.146,20	559.350.768,45	150.317.259,80	34.855.117,95
premostitveni kredit LB	150.200.000,00	140.000.000,00	—	10.200.000,00
skupaj dohodki	894.723.146,20	699.350.768,45	150.317.259,80	45.055.117,95
skupaj izdatki	766.787.799,95	598.145.903,15	128.344.622,25	40.297.274,55
razpoložljiva sredstva 31.12. 1977	127.935.346,25	101.204.865,30	21.972.637,55	4.757.843,40

	Skupaj	Tolmin	N. Gorica	Idrija
1. Sredstva za stanovanjsko izgradnjo				
— druž. sektor 1.800.000,00		—	—	1.800.000,00
— priv. sektor 319.754.879,90	321.554.879,90	280.555.977,20	36.809.568,05	2.389.334,65
2. Komunalni objekti	1.820.000,00	—	—	1.820.000,00
3. Ostali družbeni objekti	9.871.720,65	—	9.345.950,00	525.770,65
4. Nepovratna sredstva šolstvu	26.780.076,90	11.794.457,90	8.385.619,00	6.100.000,00
5. Nepovratna sredstva kulturi	8.339.056,00	4.200.000,00	4.039.056,00	100.000,00
6. Nepovratna sredstva socialnemu skrbstvu	200.000,00	—	200.000,00	—
7. Nepovratna sredstva zdravstvenemu varstvu	700.000,00	—	700.000,00	—
8. Nepovratna sredstva športni objekti	200.000,00	—	200.000,00	—
9. Rušenje	38.984.901,40	—	—	—
10. Izdatki delovanja odborov (načrti, analize, sanacijska dela, bančni stroški)	108.453.907,30	36.682.296,00	1.847.129,10	455.476,30
		85.152.059,75	22.830.300,10	471.547,95
11. Premostitveni krediti*	78.161.112,30	57.761.112,30	10.200.000,00	10.200.000,00
12. Nepovratna sredstva LB**	171.722.145,00	122.000.000,00	33.287.000,00	16.435.145,00
	766.787.799,95	598.145.903,15	128.344.622,25	40.297.274,55

* Premostitveni krediti: nujna sanacijska dela na: šolskih zgradbah, kulturnih, zdravstvenih, objektih za infrastrukturo, cestni sklad.

** Premostitveni krediti LB: za potrebe kvalitetnih kreditov

Realizacija programa gradenj domov za učence in študente v SR Sloveniji za obdobje 1. 1. 1976 – 31. 7. 1977

Kritično stanje in nezadostne zmogljivosti domov za učence in študente so glede na število v usmerjeno izobraževanje vključenih učencev in študentov že nekaj let ovirali pri možnostih izobraževanja mladih na srednji in visoki stopnji, saj je za učence v domovih na razpolago le 12.500 ležišč, za študente pa 4.000, od tega v Mariboru le 670. Takšno stanje je vzpodbudilo družbenopolitične in strokovne dejavnike v SR Sloveniji k načrtnemu reševanju te pereče problematike. Z vključevanjem in sodelovanjem najširših družbenopolitičnih dejavnikov, SIS ter drugih neposredno zainteresiranih se izraža predvsem skrb in potreba po organiziranem reševanju nastanitvenih kapacitet za učence in študente.

Program sanacije in izgradnje domov za učence in študente je nastajal v letih 1974 in 1975. Po številnih razpravah in usklajevanjih ga je sprejela skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije 26. 12. 1975. Program ni opredeljen po letih, temveč predstavlja prihodnji red gradenj, to pa pomeni, da bodo v skladu z vsakoletnimi materialnimi možnostmi gradnje potekale zaporedno. S programom predvidene novogradnje povečujejo zmogljivosti študentskih domov za 1.500 ležišč, domov za učence za 3.140 ležišč, nadomeščeno pa bo 2.860 dotrajanih zmogljivosti. Število ležišč za učence se bo tako povečalo na 16.070, za študente pa na 5.500.

Začetki organiziranega pristopa za združevanje sredstev za gradnjo do-

mov za učence in študente segajo v leto 1975, ko so se začele predpriprave za sklenitev samoupravnih sporazumov za zbiranje sredstev za gradnjo najpotrebnejših domskih kapacitet. S politično akcijo ZK, SZDL, ZSS, ZSMS, Gospodarske zbornice, samoupravnih interesnih skupnosti za vzgojo in izobraževanje ter drugih dejavnikov se je začelo sporazumevanje v posameznih regijah za konkretni dom. Ker s samoupravnimi sporazumi v ljubljanski, mariborski, obalno-kraški in nekaterih drugih regijah ni bilo zbranih dovolj sredstev, da bi lahko začeli z gradnjo najnujnejših prvih treh domov, je skupščina SR Slovenije sprejela interventni zakon o zagotovitvi dela sredstev za gradnjo domov za učence in študente v letu 1976,

Forma viva

s katerim so se zagotovila manjkajoča sredstva za izgradnjo domov v Kopru, Mariboru in Ljubljani.

Da bi družbeno dogovarjanje in samoupravno sporazumevanje neovirano steklo, je skupščina SR Slovenije sprejela zakon o dopolnitvi zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj, s katerim so domovi opredeljeni kot stanovanjski prostor.

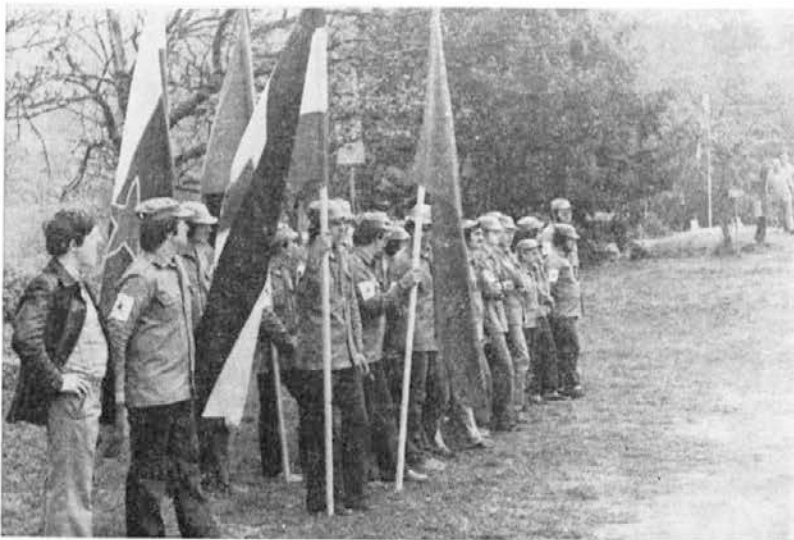
Dogovor o temeljih plana SR Slovenije in družbeni plan SR Slovenije za obdobje 1976–1980 opredeljujeta izgradnjo domov za učence in študente kot prednostno nalogo.

Sprejeti dokumenti so bili osnova za sklenitev družbenega dogovora, ki ureja izgradnjo domov v celotnem srednjeročnem obdobju. Podpisniki družbenega dogovora — le-teh je 12, so v skladu z določili dogovora imenovali odbor, katerega naloga je predvsem uresničevanje z dogovorom sprejetih obveznosti, s tem pa tudi skrb za realizacijo programa gradenj domov za učence in študente. Družbeni dogovor natančno opredeljuje obveznosti posameznih podpisnikov tako glede združevanja sredstev, usmeritve združenih sredstev, spoštovanja sprejetih normativov in nenehno spremljanje izvajanja sprejetega programa gradenj. Tako opredeljuje obveznosti in odgovorno izpolnjevanje nalog vseh podpisnikov so porok, da bo široko zastavljena družbena akcija za izgradnjo domov uspešno potekala vse do izpolnitve začrtanega programa.

Družbeni dogovor v 2. členu natančno opredeljuje vire sredstev, ki zagotavljajo uresničitev sprejetega programa:

1. Iz sredstev najmanj 0,345 % od bruto stanovanjskega sklada v letih 1976–1980.
2. Anuitete odpravljenega republiškega stanovanjskega sklada v letih 1976–1980.
3. Iz 0,3 % od bruto osebnih dohodkov v letu 1976 (družbeni dogovor o razporejanju dohodka).
4. Na podlagi zakona v letu 1976.
5. Iz samoupravnih sporazumov v letu 1975.

Navedeni viri sredstev predstavljajo del sredstev, ki jih delavci v TOZD in drugih organizacijah združenega dela namenjajo za stanovanjsko izgradnjo, zbirajo pa se pri občinskih izobraževalnih skupnostih. Akcijo sporazumevanja v TOZD so vodile samoupravne stanovanjske skupnosti. S samoupravnimi sporazumi o usmeritvi teh sredstev, sklenjenim med občinskimi izobraževalnimi skupnostmi in izobraževalno skupnostjo Slovenije pa se ta sredstva združujejo za konkreten dom, ki se gradi skladno s programom.

Mladinska delovna brigada

Zadovoljivo združevanje sredstev omogoča nemoteno uresničevanje sprejetega programa gradnje domov.

V letu 1976 so se pričeli graditi naslednji domovi:

- dijaški dom Koper s kapaciteto 480 postelj;
- dom šole za srednje medicinske sestre Maribor s kapaciteto 480 postelj;
- dom šole za srednje medicinske sestre Ljubljana s kapaciteto 240 postelj.

Ti domovi bodo predani svojemu namenu ob pričetku šolskega leta 1977/78.

V prvi polovici leta 1977 so se pričeli graditi domovi:

- dom RSC Velenje s kapaciteto 480 ležišč, investitor sam pa investira dodatnih 240 ležišč. V končni fazi bo imel dom 720 ležišč,
- študentski dom I v Mariboru s 307 ležišč,
- dijaški dom Murska Sobota z 240 ležišč,
- dijaški dom Novo mesto s 480 ležišč.

Od navedenih domov bo še v letu 1977 predan svojemu namenu dom RSC, ostali pa v letu 1978.

V drugi polovici leta 1977 bodo pričeli z gradnjo:

- študentski dom I v Ljubljani s kapaciteto 250 ležišč,
- dijaški dom v Tolminu s kapaciteto 240 ležišč.

Oba domova bosta dograjena v letu 1978.

Da bi bili investitorji domov pravočasno pripravljani na pričetek gradnje, je skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije v juliju 1977 sprejela sklep o nadaljnji usmeritvi sredstev za pridobitev projektno-tehnične dokumentacije za naslednje domove:

- dom mladine v trgovini in gostinstvu Ljubljana s kapaciteto 480 ležišč,
- dijaški dom Celje s kapaciteto 480 ležišč,
- dijaški dom Kranj s kapaciteto 240 ležišč,
- dom šolskih centrov Nova Gorica s kapaciteto 240 ležišč,
- dijaški dom Ptuj s kapaciteto 240 ležišč,
- študentski dom II Maribor s kapaciteto 250 ležišč,
- študentski dom II Ljubljana s kapaciteto 240 ležišč,
- dom šolskega centra Ljubljana s kapaciteto 480 ležišč,
- dom šolskega centra Maribor s kapaciteto 480 ležišč.

Ugodna realizacija združevanja sredstev v drugem polletju 1977 in pripravljenost investitorjev na pričetek gradnje bi omogočila še v letu 1977 pričetek gradnje enega ali dveh navedenih domov.

Iz vsega povedanega lahko zaključimo, da temeljito pripravljena družbena akcija za ureditev te tako pereče problematike že kaže uspehe. Rezultati potrebujejo prizadevanja in odgovorno sodelovanje vseh strokovnih in družbenopolitičnih dejavnikov, ki so bila nujna za spoznanje, da je problematika domov za učence in študente pereča in zato neodložljiva. Obenem spodbujajo in zagotavljajo, da bo program izgradnje domov v načrtovanem srednjeročnem obdobju v celoti uresničen. Ob ugotavljanju rezultatov ne moremo mimo dejstva, da so vsi objekti zgrajeni v skladu s spre-

jetimi normativi, še pomembneje pa je, da so dograjeni v dovoljenem obsegu normiranih cen in zato ni v nobenem primeru prišlo do podražitev.

Nedvomno so za tako uspešno realizacijo celotne investicije veliko prispevali sami investitorji, ki so si ob sodelovanju in pomoči svojih grad-

benih odborov prizadevali za čimbolj racionalno trošenje strogo odmerjenih finančnih sredstev. Žal pa lahko ugotovimo tudi izjeme.

Poročilo bi ne bilo popolno, če bi zanemarili težave, ki jih imajo investitorji zlasti v Ljubljani. Problem predstavlja komunalno opremljeno zemljišče. Ze v programu gradnje domov za učence in študente, ki ga je sprejela skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije, kakor tudi v družbenem dogovoru je določen pogoj, da družbenopolitična skupnost, kjer se gradi dom, prispeva komunalno opremljeno zemljišče brezplačno. Nobeden od investitorjev izven Ljubljane glede tega ni imel težav. Nereseno vprašanje zemljišč v Ljubljani pa je imelo za posledico prestatitev začetka gradnje doma mladine v trgovini in gostinstvu v leto 1978 (graditi bi se moral začeti 1976) in študentskega doma I (graditi bi se moral začeti spomladi 1977). V konstrukciji financiranja celotnega programa izgradnje domov za učence in študente, kakor tudi na osnovi virov, združena sredstva ne omogočajo nakupa komunalno opremljenega zemljišča. Kolikor bi se z združenimi sredstvi reševalo tudi vprašanje odkupa zemljišč, bi to pomenilo odstopanje od družbeno dogovorjenega programa, predvsem pa, zgrajenih bi bilo le 19 do 20 domov namesto vseh 23, kot to določa program izgradnje domov za učence in študente v SR Sloveniji.

(Gradivo je na zahtevo delegatov železarnice Ravne posredovalo v objavo samoupravna stanovajska skupnost občine Ravne na Koroškem.)

Problematika dnevnega varstva predšolskih otrok v KS Prevalje

V Informativnem fužinarju št. 18/1978 je bil objavljen članek »Kdaj dom dolgoletnih želja«. Ta med drugim ugotavlja, da se novi vrtec v KS Prevalje zaradi še ne izdelanega zazidalnega načrta soseske »Polje« ne bo pričel graditi kmalu. Počakati bo treba eno do dve leti, pa so se zato namenili na Prevaljah, da adaptirajo obstoječi vrtec.

Po izidu časopisa je VVZ Ravne na Koroškem, katerega vzgojnovarstvena enota je tudi vrtec na Prevaljah, sprejel več telefonskih klicev, v katerih so delavci iz železarnice Ravne navedli, da se informacije v Fužinarju bistveno razlikujejo od tistih, ki so bile od VVZ v septembru posredovane staršem, ki čakajo na sprejem otrok v vrtec.

VVZ Ravne na Koroškem so postavili zahteve, da se delavcem in občanom KS Prevalje odgovori na naslednji vprašanji:

1. iz kakšnih sredstev se financira obnova sedanjega vrtca na Prevaljah, in
2. ali je gradnja novega vrtca izključno vezana na lokacijo soseske »Polje«.

Na vprašanja odgovarjamo z naslednjimi dejstvi in ugotovitvami:

1. Zaradi skrajno slabih razmer, ki niso več dovoljevale kvalitetno izvajanje vzgojnovarstvenega programa, so se delavke VVZ Ravne na Koroškem v trenutku, ko se je ponovno ponudila prilika, da je objekte družbenega standarda možno graditi tudi z bančnimi posojili, če je za to zagotovljeno denarno kritje, odločile, da se iz zbrane amortizacije, ki znaša letno okrog 290.000 din, najame kredit, ki naj se odplača do 1983. leta. Pri tem je pomagala tudi občinska skup-

ščina Ravne na Koroškem, ko je iz kvote občini dodeljenih posojil, odstopila potrebni delež.

Najeti krediti, nadalje ostanek amortizacije VVZ od 1970. do 1974. leta ter 180.000 din, ki so bili letos namenjeni za vzgojnovarstveno dejavnost, pokrivajo približno 72 % investicije, ki bo z opremo znašala okrog 3.400.000 dinarjev.

Ostala sredstva so sredstva Občinske skupnosti otroškega var-

stva Ravne na Koroškem in predstavljajo ostanek sredstev za investicije v otroškem varstvu, ki so se v manjšem delu zbirala do 1976. leta s prispevnostjo. Od tedaj dalje se s prispevnostjo stopnjo za otroško varstvo zbirajo izključno le sredstva za del dejavnosti v VVZ (del dejavnosti se pokriva z oskrbninami, ki jih plačujejo starši) in danes skupnost otroškega varstva ne razpolaga z nobenimi sredstvi za investicije.

Delavke VVZ so se ob odločanju pri najemanju kredita zavedale nevarnosti in ugotavljale smiselnost takega gospodarjenja, da ostane OZD, ki ima v upravljanju šest zgradb, domala »nič«, oziroma, da prevzamejo absolutni riziko. Toda kdor je poizkusil delati v skrajno slabih prostorih, v takih pa so bili v naši občini vsi vrtci, ni okleval.

Kljub najboljši volji pa bo streha vrtca še vedno ostala pokrpana, pa tudi ureditev fasade bo treba odložiti v poznejši čas. Z adaptacijo bo vrtec v okviru možnosti dobil primerne in funkcionalne prostore, kapacitete pa se bistveno ne bodo povečale. Vrtec se je vsa leta glede na pedagoško-zdravstvene normative otepal z veliko prenaseljenostjo.

Z adaptacijo se predvsem normalizirajo pogoji za življenje otrok. Tako bo v vrtcu bivalo okrog 135—140 otrok.

2. Na področju dnevnega varstva otrok je trenutno v KS Prevalje pomanjkanje vrtčevskih prostorov največji problem v naši občini. Približno 63 otrok, za katere so letos starši iskali varstvo v vrtcu, bo komisija morala odkloniti, 30 otrok pa se že sedaj pojavlja v vrtcih na Ravnah, kjer problem tudi ne zastaja. Zaradi pomanjkanja prostorov so izpadli tudi dveletni otroci, za katere VVZ sploh ni izvršil vpisa. Če seštejemo potrebe, ugotovimo, da imamo v KS Prevalje že letos okrog 130 otrok, ki so aktualni kandidati za novi vrtec.

Predpostavljamo, da bodo prostorne stiske tako v KS Ravne na Koroškem kot v KS Prevalje zaradi večjega zaposlovanja žensk prihodnje leto občutno slabše. Razmere, ki smo jih na kratko predstavili, nas prav gotovo zavezujejo, da storimo vse, kar je v naši moči, da bi pridobili nove prostore.

V srednjeročnem planu razvoja občine Ravne na Koroškem za obdobje 1976 do 1980 je bil na skupni seji vseh zborov skupščine občine Ravne na Koroškem 28. 2. 1975 sprejet samoupravni sporazum o načinu združevanja in porabi sredstev, namenjenih za zadovoljevanje skupnih potreb v občini, s tem da so se delavci v TOZD obvezali, da bodo vsako leto prispevali po zaključnem računu od ostanka dohodka, računano po 3 % stopnji od bruto osebnih dohodkov.

Med vrstnim redom prioriteten gradnji v tem planu je tudi vrtec na Prevaljah, ki bi bil sedaj že prvi na vrsti, če bi TOZD po zaključnem računu za leto 1978 izpolnile obveznosti ali vsaj del obveznosti. Toda mnogi vidijo oviro v lokaciji in menijo, da nekako pred 1981. letom vrtca ne bi mogli zgraditi.

Vsa gradnja soseske »Polje« je res vezana na sprejetje zazidal-

Počitek

nega načrta, ki se pričakuje šele v letih 1980—1981.

Pri iskanju rešitev problema smo se med drugim obrnili tudi na urbanistični biro na Ravnah na Koroškem in izvedeli naslednje:

Po urbanističnem načrtu aglomeracije Ravne-Prevalje, ki je bil sprejet na občinski skupščini, v januarju 1971, je poleg soseske »Polje« predvidena gradnja vrtca severovzhodno od zazidane soseske »Pod gonjami«. Prek kompleksa se gradi regulirni vodni jarek, tako da bo treba lokacijo prilagoditi nastalim pogojem. Urbanistični biro nadalje navaja, da je prometna povezava na obravnavano cono ugodna iz centra Prevalj in tudi iz Dobje vasi ter da so prav tako ugodne tudi peš relacije od vzhodnega predela Prevalj. Gravitacijsko območje cone tvorijo naselja: Ob Meži, Ugasle peči, Na produ, Spodnji kraj, Pri postaji, Polje, Farna vas, Pod gonjami, Dobja vas. Od povsod je od 5 do 20 minut peš hoje.

Bivališča staršev, ki prosijo za sprejem otroka v vrtce, so v glavnem iz naselij: Trg, Stare sledi, Perzonali, Prisoje, manj pa jih je iz krajev, na katere se navezuje možna lokacija. Večina teh staršev je zaposlenih v železarni Ravne, v tovarni lesovine in lepenke ter v TOZD rezalno orodje. Vseeno predpostavljamo, da ta lokacija ne bi mogla biti prevelika ovira, saj je za mnogo staršev ob poti na delo.

Če bi se delovni ljudje in občani v KS Prevalje odločili, da se gradnja vrtca začne Pod gonjami, brž ko bodo dovoljevale finančne možnosti, je hkrati treba ugotoviti tudi naslednje:

Soseska »Polje« bo veliko naselje z mladimi družinami, ki bodo potencialni uporabniki vzgojnovarstvenih storitev. Potem bi morali načrtovati na »Polju« nov vrtce s kapaciteto približno 120—140 otrok. Izgradnja naj bi se izvršila do konca 1983. leta.

Spričo takih ugotovitev se morda ponuja za sedaj najbolj realna rešitev, da bi Pod gonjami gradili vrtce za okrog 100

otrok oziroma s štirimi ali petimi igralnicami (takšen vrtce je v Črni), ki bi pa s težavo pokrival že sedanje potrebe.

Na urbanističnem biroju so nam pojasnili, da je dopustna vseh vrst gradnja, od klasične do montažne. Pri načrtu je predvsem pomembno, da vsebuje raziskane normative, funkcionalnost, ustrezne materiale ipd. Investicija bi z urejenim igriščem, ki je enakega pomena kot igralnice, znašala po sedanjih cenah okrog 6.000.000 din.

V sestavku smo navedli vrsto vprašanj s področja dnevnega varstva predšolskih otrok na Prevaljah in nanizali tudi variantne rešitve, o katerih pa bi se dokončno morali odločiti le delovni ljudje in občani v KS. Predvsem se je treba odločiti:

— ali se sprejema v tem času edino možna lokacija Pod gonjami,

— kakšen vrtce naj se zgradi (z večjo ali manjšo kapaciteto),

— kakšna naj bo gradnja (klasična ali montažna).

Akcija bi morala biti vodena, neposredna in brez odlašanja. Na roditeljskem sestanku, ki ga je vodil VVZ 6. 10. 1978 v osnovni šoli Prevalje, je pri navedenih vprašanjih sodelovalo okrog 100 staršev. Tudi tu je bila postavljena potreba po takojšnji akciji in podprta predvidena lokacija.

Dnevno varstvo predšolskih otrok v vzgojnovarstvenih ustanovah je postalo družbenoekonomski odnos, ki omogoča staršem, da lahko sklepajo delovna razmerja, in da jih pri upravljanju del oziroma nalog ne bremeni skrb za otroke, otrokom pa omogoča hitrejši duševni in telesni razvoj.

Na vse starše in druge občane naslavljamo poziv, da se moramo zavedati, da bodo današnji otroci delali v novih razmerah, naleteli bodo na marsikaj, česar mi danes še ne poznamo, sredi svojega najbolj ustvarjalnega obdobja bodo vstopili tudi v novo tisočletje. Z njimi slutimo nove jutranje zarje, z njimi smo strnjena kolona na pohodu v novi svet.

Milka Pogačar, ravnateljica
VVZ Ravne na Koroškem

treba v teh skupnostih sistematično razvijati samostojne osebnosti, ki se bodo pripravljene boriti za zmago človečnosti.

Prevodi

Tito na Kitajskem, monografija, DZS, Lj., 88 str. 300 din.

Prvo jugoslovansko — kitajsko srečanje na najvišji ravni je bilo povod za to kratko monografijo o veliki deželi. Mihajlo Soranovič, ki je bil dopisnik TANJUGA na Kitajskem, je v knjigi prispeval največji del in govori o tej nevsakdanji deželi, o starosti in veličini kitajske civilizacije, o družbenih okoliščinah, ki so vodile v revolucijo, o njihovi lastni poti v socializem, o današnjem položaju Kitajske.

V knjigi je še 70 barvnih fotografij in zemljevid Kitajske.

Paul Frischauer, Leonardo da Vinci, življenjepisni roman. ZO, Mb., 395 str. 320 din.

Avtor je s to knjigo, ki temelji na dokumentarnih podatkih, ustvaril resnično in neretuširano podobo o življenju in delu genialnega Leonarda da Vinci. Opisuje mojstra kot mnogostransko nadarjenega umetnika, tehnika in učenjaka, ki je živahno sodobnost doživljal z odprtimi očmi, prav tako prodorno pa je politično presojal preteklost in daljnovidno napovedoval odkritja prihodnosti.

Sinclair Lewis, To se pri nas ne more zgoditi, roman, CZ, Lj., 480 str. 160 din.

Lewis je domala v vseh svojih delih kritik družbe in razmer. Vsaka njegova knjiga je pomenila senzacijo in je bila v trenutku razgrabljena. Ta roman je eno od najpogumnejših Lewisovih pisateljskih dejanj, saj je v njem brezobzirno razkril ne le ameriškega duha, marveč naslikal ameriškega »malega Hitlerja«. To delo ni le tezna, angažirana literatura, temveč tudi umetniško močan roman.

Guinnessova knjiga rekordov, almanah rekordnih dosežkov, MK, Lj., 318 str. 385 din.

Guinnessova knjiga rekordov je knjiga, ki zastari v rekordnem času, tako rekoč že med tiskom, a je kljub temu deležna rekordnega zanimanja širom po svetu. Naša izdaja je dopolnjena s sestavki o slovenskih in jugoslovanskih rekordih, skratka, polna je bolj ali manj (ne)smiselnih izjemnih dosežkov.

(Po Knjigi 78)

REDNA LETNA ZBIRKA PREŠERNOVE DRUŽBE 1978

Člani-naročniki bodo letos prejeli naslednji knjižni dar:

PREŠERNOV KOLEDAR 1979 bo kot osrednja knjiga zbirke letos še posebno zanimiv. V njem bodo poleg proze in poezije sodobnih slovenskih avtorjev tudi razprave o dogajanjih po I. svetovni vojni, pa prispevek o novem mednarodnem ekonomskem sistemu, o pojavu evrokomunizma, zapis o starih slovenskih mestih, informativno bogati zapis pred olimpiado leta 1980 v Moskvi, pa še vrsta drugih zanimivosti in informacij. Knjigo velikega formata bodo krasile barvne reprodukcije slik znamenitega impresionista Matije Jame, obsegala pa bo okrog 200 strani.

Kdaj zrastem do vrha

Boris Režek: CESTA NA MEJO, roman. Sočno in živo napisana pripoved o koroških grutarjih, njihovih hlapcih, deklah in dninarjih, ki oblikujejo in maličijo ljudi, tragična podoba razmer v predvojnem času, v kateri pa ob koncu le zaslutimo obljubo človeško boljših dni.

Miško Kranjec: ČARNI NASMEH, dve povesti. Ob 70-letnici našega velikega pisatelja smo v zbirko uvrstili dve njegovi pripovedni biserov: »Čarni nasme« in »Pot med blaženec«. Obe lirsko otožni povesti bosta nedvomno ganili srce vsakega od bralcev.

Miran Ogrin: VZHODNI VETER, potopis. Naš znani popotnik je podnaslovlil svojo pripoved: od Urala do Kitajske in do arabskih pustinj, v njegovih zapisih pa zaživi pred nami tisti svet, ki je od nekdaj buril domišljijo Evropejcev in ki nas še danes privlači s svojo tako drugačno, bogato raznolikostjo, skrivnostmi, posebnostmi in lepotami.

Drago Černelc s sodelavci: ALERGIJA, zdravstveni priročnik. O alergiji, njenih vzrokih, posledicah in še zlasti o načinih zdravljenja, vemo vse premalo, zato bo knjiga gotovo dobrodošla marsikomu in ne samo bolnikom.

Člani, ki so poravnali naročnino do 30. junija letos, bodo prejeli še nagradno knjigo:

Alan White: PODNEBJE UPORA, roman. Delo obravnava značilen primer nastanka in delovanja vsemestne gverile na vročih tleh Rla de Janelra. Prodorno in pisateljsko slikovito opisuje razmere v senci kapitalistične strahovlade, kakršna je značilna za mnoge dežele Južne Amerike, in vzroke, ki privedejo osrednje junake zgodbe do oboroženega upora z njegovimi tragičnimi posledicami.

Omenjeno knjigo lahko prejmejo tudi tisti naročniki, ki so se naročili na zbirko po 30. juniju, le da bodo morali ti doplačati zanjo 50 dinarjev (broširano) oziroma 65 dinarjev (vezano).

Vse knjige bodo člani-naročniki prejeli v drugi polovici novembra.

SPOMIN

Nekateri ljudje niso misleci samo zato, ker imajo dober spomin.
Nietzsche

S KNJIŽNE POLICE

Domača dela

Pavle Zidar, Mahatma Pandit, roman. DZS, Lj., 145 str. 140 din.

Roman vsebuje obilje prigod, asociacij, zlasti pa razmišljanj, ki so značilna za Zidarjevo največjo prozo in se dotikajo nekaterih bistvenih vprašanj človekove eksistence, smisla življenja, umetnosti, ustvarjanja, smrti, zločina, kazni, skratka vsega tistega in takega, kar očitno vznemirja Zidarja — pripovednika.

Janez Kajzer, Macesen, biografija. CZ, Lj., 400 str. 200 din.

Biografija o Ivanu Groharju je pripoved o slovenskem umetniku, ki je izšel iz najnižje družbene plasti in se s svojim darom povzpeli od pastirke, hlapca in dninarja do enega največjih slovenskih slikarjev.

Prikaz Groharjeve življenjske in umetniške poti je hkrati pri-

kaz njegove dobe, čas vzpona slovenske likovne umetnosti.

Marinka Pečjak, Gobje jedi, priročnik. CZ, Lj., 208 str. 180 din.

Knjiga vsebuje navodila za pripravo najrazličnejših gobjih jedi. Poleg standardnih načinov priprave gob so v knjigi nenavadne kombinacije z raznimi zelenjavami.

Hubert Požarnik, Kako ohranimo duševno zdravje, priročnik, MK, Lj., 264 str. 240 din.

Avtor se je s prakso dokopal do spoznanja, da za bolezenskimi simptomi vselej tiči človek. Ti simptomi so zgolj njegovo stališče, njegov odgovor na razmere, v katerih je prisiljen živeti.

Požarnik pravi: »Samoupravna oblika združevanja ljudi je največje zagotovilo za njihovo samorealizacijo, kar pomeni, da je

ZAKAJ ODPRTA LISTA

Pri zadnjih volitvah delavskih svetov in komisij samoupravne delavske kontrole v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih 25. oktobra letos se je v mnogih sredinah ponovno pojavila odprta lista. O odprti listi kandidatov smo prejšnja leta že precej govorili in jo praktično že odpravili. Na letošnjih kandidacijskih konferencah pa se je ponekod ponovno pojavila zahteva po tovrstni listi z »utemeljitvijo«, da je taka lista bolj demokratična, da niso volitve, če delavec ne more izbirati med več kandidati ipd.

Smatramo, da v teh primerih sindikat, pa tudi predstavniki drugih družbenopolitičnih organizacij niso zadovoljivo opravili svojega dela, niso ustrezno pojasnili smotra, ki ga želimo z zaprto listo doseči.

Odprta lista za člane komisij delavske kontrole sicer ni toliko problematična, ker tu ne gre za delegatsko telo, kot je delavski svet. Delavski svet temeljne organizacije pa mora biti delegatsko sestavljen. V njem morajo sodelovati predstavniki vseh samoupravnih delovnih skupin. Zagotovljena mora biti ustrezna zastopanost po vseh pogojih. Pri odprti listi pa se lahko zgodi, da izpadejo delegati, ki predstavljajo zaključni del temeljne organiza-

cije in na ta način ostane posamezen oddelek brez svojega delegata, kar pa je najbrž nesprejemljivo. Nastopajo tudi drugi elementi, ki niso toliko pomembni, vendar je že omenjeni pomemben toliko, da lahko zanesljivo ugotovimo, kako odprta lista ni sprejemljiva.

Odprta lista bi bila možna takrat, če bi imeli na listi še enkrat toliko kandidatov, kot se jih voli, to je, da bi imel vsak kandidat svojega protikandidata, kar pa bi bila v bistvu neumnost. Namen formiranja samoupravnega organa je, da vodi politiko in odloča v okviru interesov vseh delavcev — ta interes pa je na splošno določen in ugotovljen. Zato sploh ni pomembno, ali je delegat ta ali oni delavec, s to razliko, da mora katerikoli član delavskega sveta biti udeležen, angažiran, poznati interese, cilje in politiko dela in razvoja svoje samoupravne sredine in jih zagovarjati ter z aktivno udeležbo pri delu organa pripomoči, da se realizirajo.

Skratka, odprta lista je ostanek preteklosti. Upamo, da bodo spoznanja prakse po teh volitvah pokazala nesmotrnost takega pristopa in da na prihodnjih volitvah take liste ne bo več.

-deja

IZ NAŠIH KRAJEVNIH SKUPNOSTI:

V Mežici za podaljšanje samoprispevka

O krajevni skupnosti Mežica smo zadnjič pisali marca letos, kako si Mežičani prizadevajo, da bo njihov kraj komunalno urejen. Ko smo konec oktobra obiskali Mežico, smo se lahko prepričali, da so se prizadevanja izplačala, saj je rudarski kraj dobil precej novega. Nedvomno vsega tega ne bi bilo brez krajevnega samoprispevka. Prav o njem je spregovoril Leopold Golobinek, tajnik KS.

»V naši KS smo v celoti realizirali volivcem predloženi program, katerega smo izglasovali na referendumu 1975. S tem je Mežica bistveno spremenila svoj videz. Rešili smo več problemov s področja varstva in urejenosti okolja. Asfaltirali smo 23.000 m² lokalnih cest, uredili Trg svobode in prostor pred cerkvijo. Zgradili smo novo športno dvorano, ki omogoča dostojno in zdravo telesno vzgojo šolski mladini, je pa tudi velika pridobitev za rekreacijo vseh prebivalcev Mežice. Z izgradnjo TV pretvornika Polena smo omogočili boljši sprejem tv programov. Odprta je samo še ena postavka, in to sofinanciranje izgradnje telefona za Volinjak in Plat.«

»Zdaj verjetno že razmišljate o podaljšanju krajevnega samoprispevka?«

»Res je. O tem je razprava tekla na komisiji za urbanizem in komunalno gospodarstvo, v svetu KS in na skupščini KS. Na njih smo prišli do enotnega mnenja, da moramo samoprispevek podaljšati predvsem zato, da bomo lahko izvedli vse, kar je bilo v programu že leta 1975.

Nadalje smo vsi soglašali s tem, da ostane 1,5 odstotka od neto OD in 4 odstotka od katastrskega dohodka kmetov. Prav tako smo sklenili, da se samoprispevek podaljša za dobo 5 let.

Na razpravi je beseda tekla tudi o tem, koliko zbranih sredstev združiti za negospodarske objekte v občini in koliko jih zadržati za ureditev kraja. Zahtevali smo, da ostane razmerje, kot je bilo do sedaj, to je 20 odstotkov združevati in 80 odstotkov za ureditev kraja. To smo utemeljili s tem, da je to predvsem krajevni samoprispevek in da je skupni prispevek že propadel.

Kar pa se tiče programa za podaljšanje samoprispevka, smo z razpravami šele začeli ter zbiramo predloge in želje krajanov. Dalj časa je že v zasnovi rekonstrukcija Narodnega doma v Mežici, ki bi ga financirali iz samoprispevka, verjetno pa bi nekaj sofinancirala tudi republiška kulturna skupnost. Precej razprav je

tudi o nadgradnji veznega dela med športno dvorano in šolo v Mežici. Ker bi z nadgradnjo predvsem šola pridobila nekaj potrebnih prostorov, naj bi se ta dela financirala iz skupnih sredstev. Veliko smo govorili tudi o zgraditvi toplotarne za Mežico. To je sicer širši problem, za katerega bi bilo treba poiskati soinvestitorje in izdelati osnovne smernice. Za ta objekt se bomo odločili šele po temeljitji študiji o možnosti izvedbe in finančnem načrtu.«

»Kako ste realizirali letošnji program izven krajevnega samoprispevka?«

»Že v začetku leta smo si zadali vrsto nalog, ki pa jih nismo mogli realizirati. V celoti smo hoteli urediti otroško igrišče in letni bazen, ki je dotrajan. Prav tako bi radi nadaljevali z deli pri ureditvi nogometnega igrišča. Zaostaja-

mo z ureditvijo cestne razsvetljave, ki jo obnavljamo. Edino, kar nam je uspelo v tem letu realizirati, je urejena okolica mrliške veže in nekaj več asfalta na lokalnih cestah.«

»Zadnjikrat smo pisali, kako slabo so založene trgovine v Mežici. Kako je s tem danes?«

»Mežičani se še zmeraj srečujejo s pomanjkanjem osnovnih živil. Kruh dobimo okoli 10. ure, popoldne pa ga že ni več. Že lani smo izvolili svet potrošnikov, ki pa žal ne deluje, kot bi moral. Menim, da so za takšno stanje v veliki meri krivi tudi naši trgovci. Druge trgovine so lahko bolj založene s sadjem in zelenjavo, samo mi v Mežici ne. Da bomo to stanje izboljšali, bo nujno, da nam pomagajo družbeni delavci, svet potrošnikov in izvršni svet občine.«

F. Rotar

Delo prek polnega delovnega časa

Delovni čas je nasploh deležen posebne skrbi sleherne razvite družbe tako s socialnega kot tudi z ekonomskega vidika. Da delovnemu času naša družba namenja še večjo pozornost, je razumljivo, ker z dolžino delovnega časa (ekonomski vidik) obenem določa tudi dolžino delavčevega prostega časa (socialni vidik). Prosti čas pa je delavcu potreben za aktivni počitek, kot tudi za njegov kulturni in družbeni razvoj ter mu omogoča obnavljati telesne in umske zmožnosti za delo. Zato ni slučajno, da že kar ustava, za njo pa vsi zakoni, ki urejajo to področje, določajo delovni čas, ki ne sme trajati več kot 42 ur in ne manj kot 5 dni v tednu. Obe omejitvi delovnega časa zasledujeta isti cilj: najti ravnotežje med ekonomskimi potrebami in socialnimi željami družbe. Zato z ustavo in zakoni določen delovni čas teži k smotni in učinkoviti izrabi delovnih sredstev ob zadržani oziroma povečani stopnji produktivnosti, na drugi stra-

ni pa varuje delavca pred prehitro izrabo njegovih duševnih in telesnih sposobnosti. Za nekatere kategorije delavcev, ki delajo v posebnih razmerah, zakon tudi skrajšuje delovni čas.

Naj poudarimo še en vidik družbene skrbi za delovni čas, ki se kaže v obveznosti njegove smotne izrabe. Odslej smo pri zakonu vsi, ki delamo, tudi širši družbi dolžni mesečno poročati, kako smo izrabili planirani fond ur v vsaki OZD posebej. Za morebitno razliko med planiranim in dejanskim fondom ur bomo morali poiskati vzroke (slabo organizirano ali pripravljenost dela, izostanki z dela) ter zanjo najti opravičilo.

Kar zadeva delo prek polnega delovnega časa, je v zakonu o združenem delu in v zakonu o delovnih razmerjih še bolj poudarjena njegova izjemnost. Zato ni zakonite možnosti za uvedbo nadurnega dela tudi za primere, ki bi sicer posamezni OZD še ustrezali.

Razlogi za uvedbo nadurnega dela so določeni v treh členih zakona o delovnih razmerjih, v četrtem (82) pa je dana možnost, da družba s posebnimi zakoni določi še druge razloge za uvedbo delovnega časa v povečanem trajanju.

Prvi razlog za uvedbo prek polnega delovnega časa so elementarne nesreče, ki so zadele temeljno organizacijo ali se neposredno pričakujejo in sme trajati le toliko časa, kolikor je nujno, da se rešijo človeška življenja, obvaruje njihovo zdravje oziroma obvaruje materialna sredstva pred nepopravljivo škodo. Ta vrsta dela prek polnega delovnega časa ni poseben delovni pogoji, in za njegovo uvedbo delavcu ne pripada povečani osebni dohodek kot sicer za druge oblike. Delo prek polnega delovnega časa v omenjenem primeru časovno ni omejeno ter traja tako dolgo, dokler so zanj objektivni razlogi.

Perspektiva

Naslednji razlog za uvedbo dela prek polnega delovnega časa je prav tako izjemen in ga podrobno določa zakon sam (79. člen), in sicer:

— ko je nujno, da se začeto delo nadaljuje, da bi se končal delovni proces, katerega ustavitelj ali prekinitev bi glede na naravo tehnologije in organizacije dela povzročila precejšnjo materialno škodo ali spravila v nevarnost življenje in zdravje občanov;

— da se z nepretrganim delom prepreči kvarjenje surovin ali materiala ali pa odvrne okvara na delovnih sredstvih, ki bi povzročila prekinitev dela, kakor tudi, da se prepreči prekinitev dela v drugih OZD ali da se zagotovijo za njegov nepretrgan potek potrebne temeljne surovine ali zagotovi varnost ljudi in premoženja ali pa varnost prometa, vendar samo, če tega dela ne morejo opraviti drugi delavci v okviru polnega delovnega časa ali če nastane potreba po takem delu zaradi nepredvidenega izostanka delavca, ki bi moral opraviti tako delo.

Delo v omenjenih primerih se šteje kot poseben delovni pogoji.

V 80. členu zakona je predviden še en izjemen razlog za uvedbo dela prek polnega delovnega časa delavcem v materialni

proizvodnji, če je potrebno nadaljevati delo zaradi pomanjkanja energije ali da se opravi delo za vojaške potrebe. Tudi tovrstno nadurno delo se šteje za poseben delovni pogoji.

Zakon nato v 81. členu nadurno delo po 79. in 80. členu nasploh omejuje na 12 ur tedensko.

Prej omenjena člena sta vsekakor podlaga za uvedbo nadurnega dela v naši železarni, vendar po naši presoji ne pokrivata več kot 20–30 % sedanjega dela prek polnega delovnega časa. Drugih, izven zakona predvidenih možnosti si seveda ne bomo mogli izmišljati.

Kako pa vendarle opraviti delo, ki ga v normalnem delovnem času ni bilo mogoče, pa ni zakoni podlaga za uvedbo nadurnega dela? Z zaposlitvijo novih delavcev, kjer se nadurno delo redno pojavlja. Z uvedbo večizmenskega dela (tudi začasno), če je povečan obseg dela na nekaterih delih. Z organiziranjem dela, tako da ne bo prihajalo do konic (npr. obračuni). S pravočasno pridobitvijo potrebnih delavcev za nove stroje in nova dela, za katera se nedvomno ve kar precej časa prej.

Kaj več fleksibilnosti na podlagi citiranih zakonskih določb ne vidimo.

Milan Zafošnik

je dana možnost neprekinjenega postopka z vključitvijo bogatenja vložka oziroma priprave do vsipa v visoko peč in s tem do izliva surovega železa iz visoke peči.

Pri proizvodnji jekla še niso našli industrijsko sprejemljive rešitve za neprekinjeno proizvodnjo in rafinacijo, čeprav stoji že več polindustrijskih naprav, ki dajejo obetajoče rezultate.

Verjetno so zelo blizu rešitve po t. i. IRSID-ovem postopku neprekinjene rafinacije. Sedaj so uvedli kontrolo in avtomatizacijo postopka do te stopnje, da se da voditi delo računalniško in sproti prilagajati vse komponente spremembam posameznih vplivov spremenjivk vložka in prav tako na podlagi kontrole dogajanj v tekočem metalu prilagajati vložek in dodatke.

Želja, da bi povečali izkoristek proizvodnih naprav v valjarnah, je privedla v razvoju železarstva do vrste neprekinjenih postopkov v procesu valjanja. Kontinuirane valjarniške proge so dosti razširjen način valjanja predvsem za velike količine valjanih trakov, profilov, žice in pri proizvodnji cevi. Pri valjanju trakov so uvedli t. i. brezkončno valjanje leta 1971 na Japonskem pri Nippon Kokan v Fukujami. Tri leta kasneje je pričela v Rusiji obratovati profilna valjarna v Makejevki za profile do 28 mm okroglo, nekaj kasneje pa je pričela z delom v zahodno sibirski jeklarni že druga proga, ki so jo razvili v sodelovanju z NDR. Takšno valjanje »brez koncev« daja 15 do 20 % boljše rezultate.

Uporaba procesnih računalnikov v valjarnah je privedla do popol-

ne avtomatizacije in omogočila proizvodne linije brez prekinjanja z vgrajeno kontrolo kvalitete in selekcijo v samem postopku proizvodnje.

Tudi linije za toplotno obdelavo, za luženje in linije za površinsko obdelavo, kot so pocinkanje, kositrenje itd. so delane kot neprekinjene proizvodne linije, ki združujejo pripravo vložka, vse faze tehnološkega procesa, kontrolo kvalitete, prirejanje proizvoda končni porabi, embaliranje kot zaščito površine in pripravo za odpremo. Podobne neprekinjene tehnološke linije so tudi pri nadaljnji predelavi, kot npr. proizvodnja varjenih cevi, proizvodnja odprtih hladno oblikovanih profilov in drugo.

Najbližji proces neprekinjenemu postopku je v mini železarnah, grajenih z direktno redukcijo železove rude po postopkih, ki so neprekinjeni, s trdimi in plinastimi reducenti. Vroč predreduciran, metaliziran vložek zakladajo neprekinjeno v elektro peči. Pri proizvodnji jekla je zaenkrat še prekinitev. Doslej je uspela neprekinjena rafinacija in proizvodnja jekla na mali električni obločni peči z jakostjo transformatorja 4,2 MVA v 32 urah neprekinjenega obratovanja. Po neprekinjenem vlivanju je mogoče neprekinjen postopek predelave in adjustiranja do končnega izdelka in priprave za odpremo.

Docela neprekinjen postopek proizvodnje jekla trenutno še ni treba pričakovati. Mogoče so bližje rešitvi pri proizvodnji jekla izven peči — v ponvi, vendar še precej časa tudi to ne bo neprekinjen postopek. Tehnološka rešitev za

Rastoča udeležba kontinuiranih tehnoloških procesov v železarstvu

Če govorimo o neprekinjenih tehnoloških postopkih v železarstvu, nas zavede misel najprej na neprekinjeno vlivanje. Leta 1977 so odlili že okoli 117 milijonov ton surovega jekla, na ta način projektirana kapaciteta zgrajenih naprav je 140 milijonov ton in z novimi napravami, ki so v gradnji, se bo ta količina iz leta v leto še večala. Japoncem je uspelo, da so na eni napravi za vlivanje ploščatih polizdelkov brez prekinitev odlili nekaj več kot četrt milijona ton. Razvoj išče rešitve v takojšnjem valjanju še vročega, neprekinjeno odlitega polizdelka na taki napravi. Znani sta dve poti za prihranek energije, in to običajna pot, tako da gredice ali slabe razrežejo na zahtevane dolžine in jih še vroče vložijo v peči, ogrejejo na temperaturo valjanja ter nato valjajo v zelen profil. Druga rešitev išče že v konstrukciji naprave za zagotovitev čim nižjih izgub toplote. Ogrevanje (zelo sprejemljivo) je induktivno ogrevanje valjanca) je vključeno pred valjanjem na poti transporta. Valji istočasno opravljajo delo redukcije preseka in delo gonilnih valjev transporta. Da bi dosegli čim bolj enakomerno strukturo jekla pri neprekinjenem vlivanju, je firma ASEA skupaj s Concastom razvila induktivno mešanje taline v kokili med vlivanjem, podobno kot je mešanje v elektro pečeh z induktivnim mešalcem ali v ponvi pri ASEA-SKF postopku. Neprekinjen postopek je tudi s kombinacijo naprave za neprekinjeno vlivanje in kovaškim strojem, kateremu sledi valjanje v končni izdelek. Takšna kombinacija je možna pri manjših zmogljivostih ali za težko pre-

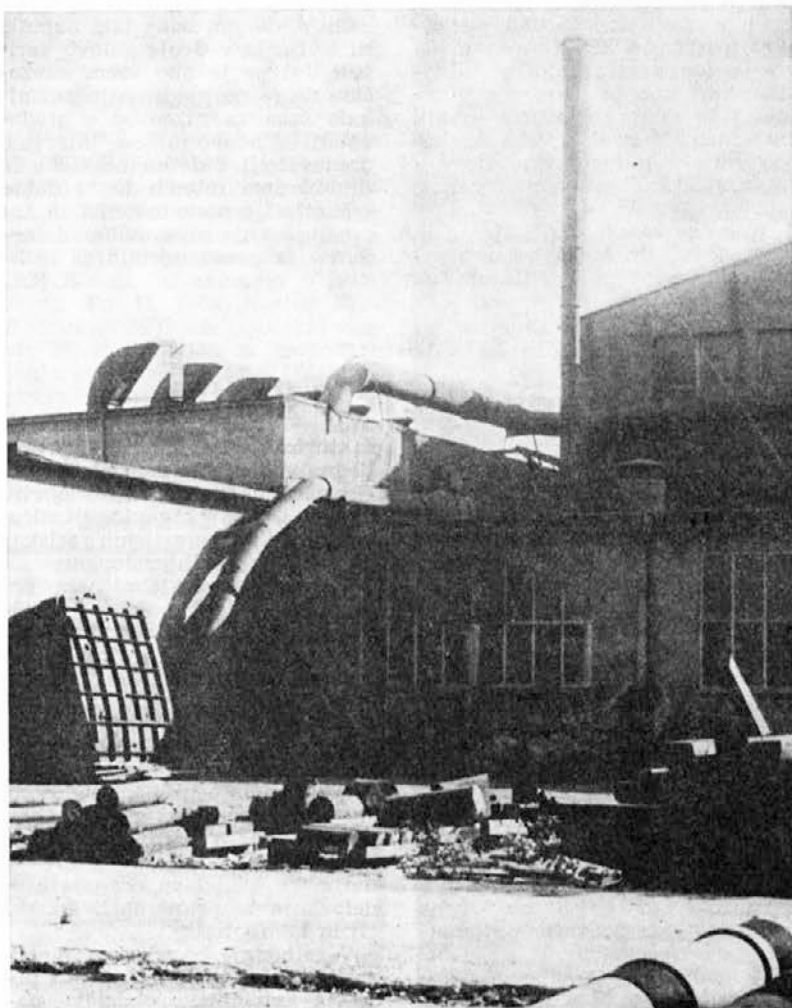
oblikovana jekla, kot npr. avstenitna.

Od 22 zgrajenih naprav za neprekinjeno vlivanje, ki imajo vgrajeno istočasno valjanje (In-line-rolling) jih 7 ne uporablja več valjanja, dve napravi sta v obratovanju kot pilotni napravi, ostale pa redno delajo. Naprave, pri katerih so funkcijo valjanja opustili, so imele samo po eno ogrodje za valjanje ali največ dve, kar se je pokazalo kot nezadostno ali pa naprava ni dajala pričakovane tehnološkega in ekonomskega rezultata.

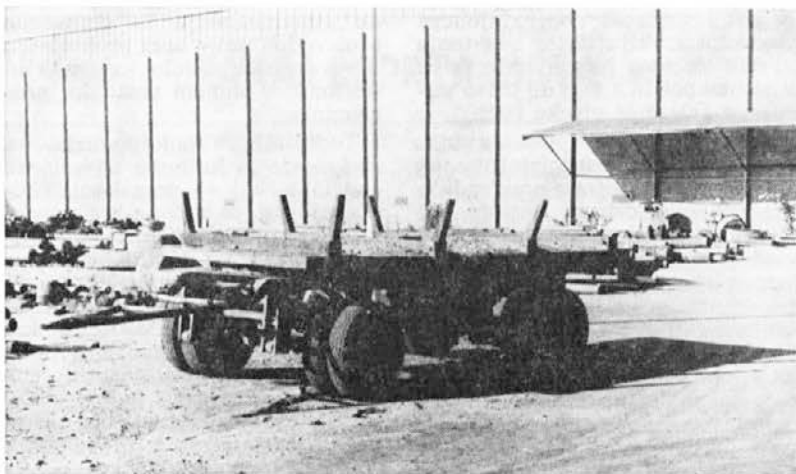
Največja naprava je v US Steel Corp. South Works, Chicago. Vлива 190 kvadrat in valja 152 kvadrat s tremi ogrodji, 127 kvadrat s petimi ogrodji in 102 kvadrat z osmimi ogrodji. Letna proizvodnja je 635.000 ton, največja mesečna 73.000 ton in najdaljše, docela neprekinjeno delo: 31 ur s 7.156 tonami proizvodnje.

Vsekakor bo neprekinjeno vlivanje ostalo člen v zaporedju od rude do gotovega izdelka, ki že nudi možnosti za izpopolnitve neprekinjenega postopka v povezavi z valjanjem. Klasični postopek od rude prek visoke peči oziroma surovega železa do jekla bo ostal še nekaj časa prekinjen po proizvodnji surovega železa. Od rude na skladišču je že ves postopek do sestave vsipa za visoke peči docela avtomatiziran in prav tako transport do visoke peči, polnjenje plavžev in sam proces v visoki peči, vse je vodeno s procesnim računalnikom.

S tem da so najnovejše aglomeracije grajene tako, da sledi sintranju na istem traku hlajenje,

Detajl

»Kolos«

proizvodnjo ene in vedno enake kvalitete jekla je blizu, ni pa še rešena. Za popolno rešitev problema in široko uporabnost rabimo v metalurgiji kar dve desetletji. Verjetno je, da bo do leta 2000

uveden postopek, ki bo zelo blizu neprekinjenemu postopku, kar bo pomenilo nadaljnji prihranek energije in izboljšanje izplena ter ekonomike v proizvodnji jekla.

Milan Marolt, dipl. inž.

USPELO POSKUSNO PREDZAKONSKO POSVETOVANJE NA RAVNAH

Z zakonom je odločeno, da se po 1. 1. 1980 ne bo mogoče poročiti, če predtem par, ki hoče stopiti v zakonski stan, ne bo obiskal predzakonskega svetovanja. Republiška skupnost socialnega skrbstva je zato organizirala s svojimi strokovnjaki v posameznih občinah poskusno svetovanje. Na Ravnah je bilo to svetovanje 25. in 26. oktobra. Prisostvovali so mu mladi pari, ki bodo v najkrajšem času stopili pred matičarja ter prevzeli dolžnosti zakonskih mož in žena ter vloge očeta in matere. Navzoči so bili tudi domači strokovnjaki, ki bodo prevzeli nalogo svetovalcev v predzakonski svetovalnici v naši občini.

Napotke za skupno življenje so posredovali dr. Maca Jogan o sociološkem vidiku, dr. Karel Zu-

pančič o pravicah in dolžnostih, ki jih prinaša zakon o zakonski zvezi s pravnega vidika. Dr. Majda Kuštrin je svoje predavanje usmerila v napotke zdravega načrtovanja družine. Psihologinja Azra Kristančič je predavala o psihološkem vidiku in tov. Vida Milošević o socialnem vidiku.

Mnenja prisotnih po končanem svetovanju so pozitivna in mladi menijo, da jim bodo taki napotki za življenje v dvoje gotovo koristili, žal pa je bilo vsem navzočim, da je po predavanju zmanjkalo časa za razgovor s predavatelji. Zadovoljni so bili tudi predavatelji z dobro udeležbo in zanimanjem mladih ter z dobro organizacijo posvetovanja, za kar gre priznanje strokovnim delavcem v skupnosti socialnega skrbstva. F. K.

IZ INSTITUTA »JOŽEF ŠTEFAN«:

ČE SE ZAPLETEJO RAČUNI

Marsikatera naša delovna organizacija je kupila elektronski računalnik in pri tem menila da ji bo zmogljivi stroj kar sam od sebe pomagal razrešiti notranje ali organizacijske težave. Brez znanja in kadrov pa pogosto ne opravijo dosti in tako pogosto iščejo pomoč drugje. Naša konzultantska skupina odseka za uporabno matematiko je sposobna gospodarskim organizacijam, ki so se znašle v računovodsko-komercialnih težavah, pomagati.

Ta odsek je z več kot dvajsetimi sodelavci ena najmočnejših softwarsko — konzultantskih skupin v Jugoslaviji. Sposobni so vskočiti, kjerkoli se kaj zaplete pri strojih znamke CDC, IBM in pri drugih harwardsko neodvisnih dejavnostih s področja avtomatske obdelave podatkov.

Komercialno — poslovno področje zajema aplikacije, kot so obračun osebnega dohodka, skladiščno poslovanje, saldokonti,

fakturiranje ter kompleksne probleme vodenja in usmerjanja poslovnih finančnih funkcij v okviru interne banke v organizaciji združenega dela, operacijskih raziskav in optimizacijskih postopkov.

Na znanstveno-tehničnem področju se odsek največ ukvarja s statističnimi obdelavami od enostavnih tabulacij in risanja podatkov, do regresije, faktorske analize, analize časovnih vrst in napovedovanja ter z linearnim programiranjem in raznimi simulacijami tehničnih procesov.

Odsek deluje tudi na področjih splošne uporabnosti računalniškega softwara in hardwarea, kot so organizacija bank podatkov in daljinska obdelava, ocenjevanje delovanja in primernosti aplikacij in konfiguracij.

V prihodnje bo odsek organiziral tudi seminarje in tečaje s področja avtomatske obdelave podatkov ter tudi tako prenašal izkušnje na uporabnike.

KRUH IN NAŠ ODNOS DO NJEGA

Čuli in videli smo zadnjič na televiziji v oddaji v živo »Vaša gnada kruha strada«, kaj vse delamo s kruhom, da ga zavržejo vsak dan kar 7 ton samo v ljubljanski občini Center itd. Pri tem se res velja zamisliti. Vsak od nas bi si moral izprašati vest in kar je še bolj važno, spremeniti svoj odnos do kruha, ki v tem primeru ni samo kruh, ampak simbolizira naše navade, našo miselnost, naš odnos do dela, pa če hočete, sploh odnos do našega vsakdanjega življenja.

Kako je s tem v naši železarni, v naših razdeljevalnicah družbene prehrane? Ali vedno vzamemo samo toliko kruha, kot ga lahko pojemo? Ali pa smo mi tudi občina Center v malem?

Kruh tudi pri nas razmetujemo! To je dejstvo in temu smo

priča vsak dan v vseh razdeljevalnicah hrane, okoli njih, na naših delovnih mestih, v predalih pisalnih miz, v garderobnih omarah in še kje. Zanimivo bi bilo narediti enkrat tako inventuro po vseh naštetih mestih in ugotoviti, kakšne teže je naš rekord odvrženega kruha. Vprašati se tudi moramo, ali s tem odvrženim kruhom redimo samo golobe ali tudi miši in podgane, ki jih boja da v naši železarni ni malo.

Železarji smo marsikdaj bili med prvimi, če je veljalo v akcijo, vedno smo razumeli, če je bilo treba pomagati širši skupnosti, bodimo tudi na tem področju prvi in začnimo ceniti kruh! Vzemimo ga vedno le toliko, kolikor ga bomo tudi pojedli in nikar ne bodimo z očmi preveč požrešni!

-ate-

PRISOTNOST DUHA

Ko je Mark Twain potoval po Evropi, je prepričeval carinika, da nima v prtljagi ničesar, razen obleke. Carinik je odprl enega od kovčkov in našel v njem steklenico viskija.

»Mislil sem, da ste rekli, da je notri samo obleka.«

»Saj je,« odgovori Twain. »To je moja nočna čepica.«

Jack Lemmon je bil obupan, ko je videl, kako Rita Hayworth trga neodprta pisma. »Stoj!« je zavpil. »Morda so notri čeki.«

»Seveda so,« odgovori Rita, »a tudi računi. Ugotovila sem, da se pokrivajo.«

Pierre-Auguste Renoir, slikar impresionist, je študiral nekaj časa pri Gleyreju, klasicističnem mojstru, ki je zastopal antični stil slikanja. Ko je Gleyre prvič videl Renoirovo delo, je suho pripomnil:

»Ni dvoma, da slikate samo za zabavo.«

Renoir je odvrnil: »Vedite, da ne bom več slikal, ko se bom nehal zabavati.«

»Bogataši so resnično drugačni od nas,« je dejal Sacha Goutry Tristanu Bernardu:

»Vsekakor,« odgovori Tristan, »imajo denar.«

Nekega dne so vprašali bivšega predsednika francoske narodne skupščine Edgarja Faura, koliko časa potrebuje, da napiše govor.

»Za desetminutno izjavo približno teden dni, za polurni tekst tri dni. Če pa želite, da govorim ure brez prestanka, lahko začnem takoj.«

»Vas politika zanima?« so vprašali Jeana Gabina.

»Ne. Najprej: politiki so slabi igralci. Če smo slabi mi, je to resno, kadar pa so slabi oni, je nevarno.«

Norveški dramatik Henrik Ibsen je nekoč v Rimu zagledal množico ljudi, ki so stali pred velikimi rdečimi plakati. Ibsen je pozabil očala v hotelu, pa zato ni mogel prebrati, kaj na njih piše.

»Signore,« je vprašal človeka ob sebi, »mi poveste, kaj pomenijo ti znaki? Pozabil sem očala.«

Italijan se je zaupno nagnil k njemu in zašepetal:

»Obžalujem, signore; tudi jaz ne znam brati.«

Stefan Bobek, Koroški svet, olje

REKREACIJA IN ŠPORT

V finalni nogometni tekmi sindikalnega prvenstva strojno gradbenega vzdrževanja je montažna skupina premagala delavnico valjarne s 6:0. Tretje mesto je osvojila centralna delavnica 1 z zmago nad pripravo dela, peta je delavnica jeklarne, šesti so industrijski zidarji in sedma centralna delavnica II.

V nadaljevanju prvenstva elektrotehničnih storitev so bili doseženi naslednji rezultati: delavnica kovačnice : delavnica mehanične 4:2, vodstvo ETS : elektromontaža 3:0, delavnica valjarne : šibki tok 16:5. Vodi delavnica mehanične pred delavnicama valjarne in kovačnice.

NAMIZNI TENIS

V prvi zvezni ženski namiznoteniški ligi je bila mlada ekipa Fužinarja dvakrat poražena s 6:0, s Partizanom v Beogradu in Naf-tasom v Kikindi.

V članski republiški ligi pa je dosegel Fužinar dve pomembni zmagi: Gorenjsko je premagal s 5:0 in ljubljansko Ilirijo s 5:2. Po tretjem kolu sta še neporažena Maribor in Fužinar.

V ženski republiški ligi tekmuje B ekipa Fužinarja, ki je doslej doma dvakrat zmagala: proti Goriskim s 6:0 in proti Obali s 6:1. V gosteh je premagala Kajuh v Ljubljani s 6:3.

V Murski Soboti so tekmovali najboljši jugoslovanski mladinci. Naš Pavič se je uvrstil na 4. mesto, premagal pa je prvo in drugo uvrščena. Na pozivnem turnirju 2. jakostne skupine se je Janežič uvrstil na 2. mesto in se s tem uvrstil v prvo.

Na Ravnah so tekmovala najboljša mladinka. V 1. jakostni skupini se je Ačkova uvrstila na 8. mesto, v 2. pa je bila Logarjeva 6., Trbižanova 7. in Horvato-va 9.

ATLETIKA

Na trinajstem jesenskem republiškem krosu, ki je bil v Ajdovščini, je teklo 1300 posameznikov iz 46 občin. Koroški atleti so se ponovno uveljavili. Mlajši mladinci so v ekipni konkurenci osvojili drugo mesto, med posamezniki pa je bil Okrogelnik dru-

gi. Mlajše mladinke so bile tretje, s tem da je bila Tanja Skuk četrta, Šteflovica pa peta. Starejše mladinke so bile prve in so osvojile pokal DELA. Zmagala je Darinka Skuk, Barlova je bila peta, Sredinškova pa osma.

ODBOJKA

V 2. kolu 2. zvezne lige so člani Fužinarja na Reki premagali Bulevard s 3:0, v 3. pa doma Bled s 3:2. Članice Fužinarja so gostovale na Jesenicah in z lahkoto zmagale s 3:0, doma pa prav tako s 3:0 premagale Metalca iz Siska. Moška tekma 2. kola Mežica — Bovec je bila preložena zaradi vojaških obveznosti, v 3. kolu pa so Mežičani izgubili v Zagrebu proti Tempu s 3:0.

Zmeraj enaka sreča

V moški republiški ligi sta zmagala oba koroška predstavnika. Žerjav je doma premagal Topolšico s 3:0, Mislinja pa v gosteh Polskavo s 3:1. Obe ženski ekipi pa sta tokrat ostali brez točk. Mežičanke so doma tesno izgubile s Kočevjem s 3:2, Mislinja pa v Celju z Golovcem s 3:1.

ROKOMET

V 2. zvezni ligi so Slovenjgradčani gostovali in izgubili z Zagre-

bom z 31:25, doma pa premagali Rudarja s 23:22.

Člani Fužinarja so doma izgubili srečanje republiške lige s Sevnico samo z golom razlike 27:26, v gosteh pa nepričakovano premagali Celje s 27:24.

V koroškem mladinskem derbi-ju je Slovenjgradec premagal Fužinarja z 20:17, v gosteh pa so naši izgubili s Šoštanjem s 25:15.

NOGOMET

V sedmem kolu koroške članske lige so bili doseženi naslednji rezultati: na Prevaljah je Akumulator premagal Korotan s 4:0, v Radljah je Fužinar izgubil s 3:1, v Mežici sta igrala neodločeno 1:1 Holmec in Leše. Tekma med Slovenjgradcem in Ojstrico se je končala brez zadetkov. Peca je bila prosta.

V osmem kolu pa so bili doseženi naslednji izidi:

Peca — Slovenj Gradec 4:2, Akumulator — Radlje 5:0, Korotan — Leše 4:4, Ojstrica — Holmec 1:0.

Stanje na lestvici je naslednje:

1. Ojstrica 11 točk, 2. Radlje 9, 3. Peca in Fužinar 8 itn.

RIBOLOV

Ob 90-letnici organiziranega športnega ribolova je priredila zveza ribiških druženj večje tekmo- vanje, na katerem je nastopilo 40 ekip in 120 posameznikov. V ekipni konkurenci so koroški ribiči v postavi Kajnik, Korinšek in Paternos osvojili prvo mesto. Med posamezniki je zmagal naš tekmovalac Evgen Korinšek.

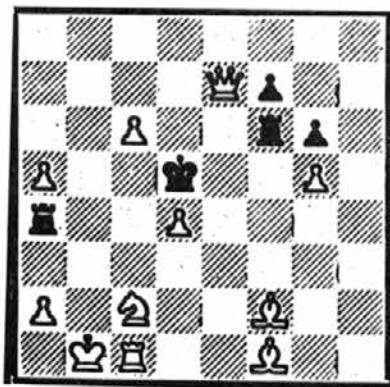
PROBLEMSKI ŠAH

Rešitve 7. problema so reševalce razvrstili takole:

po 14 točk imajo: Franc Pšeničnik, TOZD vzmetarna, Dušan Posedi, TOZD valjarna, Jože Jese- nek, TOZD pnevmatični stroji, Rok Kotnik, ni zaposlen v žele- zarni. Po 12 točk imajo: Erlih Kodrun, TOZD kontrola kakovo- sti, Maks Pešl, DS za gospodar- jenje, Anton Sirovina, TOZD pri- prava proizvodnje.

V. Pesjak

Problem št. 9 — K. Morse, 1964
Mat v dveh potezih

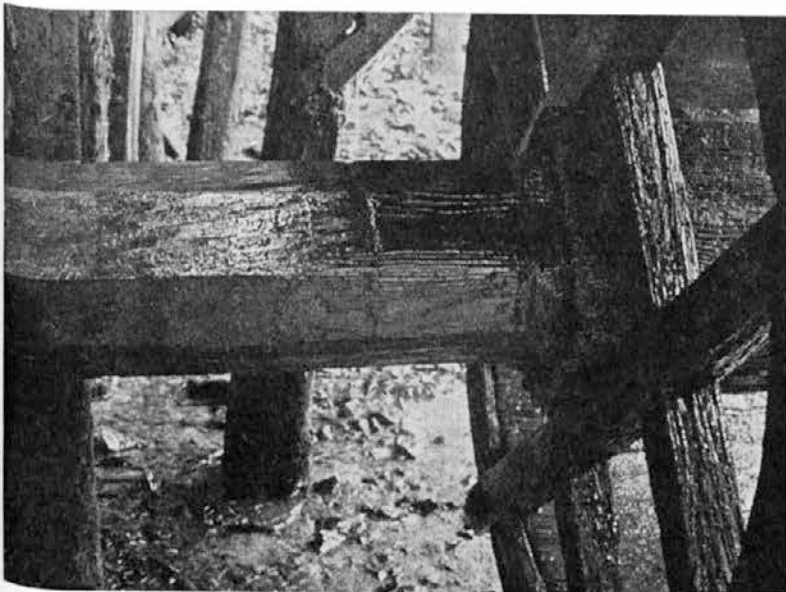
Beli: Kb1, De7, Tc1, Lf1, Sc2, a2, a5, d4, g5 (11)

Črni: Kd5, Ta4, Tf6, f7, g6 (5)

Rešitev problema št. 7: Tc4!

Mladi športniki

Pri mlinu

PRILOŽNOSTNE POŠTNE ZNAMKE

100-LETNICA KRESINSKE VSTAJE V PIRINSKI MAKEDONIJI

Ob stoletnici kresinske vstaje v Pirinski Makedoniji izdaja skupnost jugoslovanskih PTT priložnostno poštno znamko za 2 din. Do kresinske vstaje je prišlo v oktobru 1878, in sicer z uspešnim napadom na turško vojaško garnizijo v Kresni. Kresinska vstaja in njen vodja Dimitar Pop Georgiev — Berovski imata velike zasluge za uveljavitev makedonske revolucionarne in državne samostojnosti. Na znamki je prikazan pečat vstaje.

Likovna obdelava je delo Andreje Milenkoviča, natisnjena pa je bila v zavodu za izdelavo bankovcev v Beogradu v tehniki večbarvnega ofseta in polah po 25.

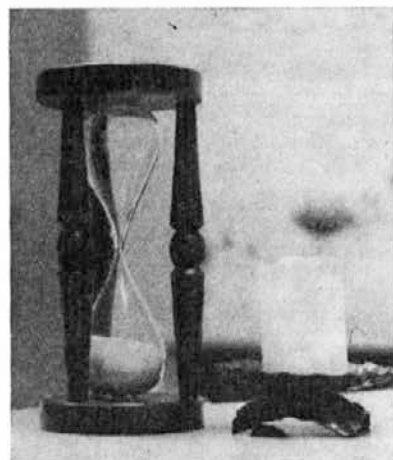
V prodajo je prišla 5. oktobra 1978. Istega dne je dal biro za poštne znamke in tisk v prodajo priložnostni ovitek za 2,50 din oziroma ovitek prvega dne (FDC) za 4,50 din.

200-LETNICA IZOBRAŽEVANJA UČITELJEV V SOMBORU

Ob dvestoletnici izobraževanja učiteljev v Somboru izdaja skupnost jugoslovanskih PTT priložnostno poštno znamko za 2 dinarja. Motiv za znamko je stara stavba učiteljske šole. Likovna obdelava je delo Andreje Milenkoviča. Znamka je bila natisnjena v zavodu za izdelavo bankovcev v Beogradu v tehniki dvo-barvnega ofseta in polah po 25. V prodajo je prišla 16. oktobra 1978. Istega dne je dal biro za poštne znamke in tisk v prodajo priložnostni ovitek za 2,50 dinarja oziroma ovitek prvega dne (FDC) za 4,50 dinarja.

100-LETNICA RDEČEGA KRIŽA HRVATSKE

Ob proslavi stoletnice Rdečega križa Hrvatske izdaja skupnost jugoslovanskih PTT priložnostno poštno znamko za 2 dinarja. Prva organizacija Rdečega križa na Hrvatskem je bila ustanovljena 22. oktobra 1978. Likovna obde-

Tako odteka čas

lava znamke je delo Ferda Bisa iz Zagreba. Natisnjena je bila v zavodu za izdelavo bankovcev v Beogradu v tehniki večbarvnega ofseta in polah po 25. V prodajo je prišla 21. oktobra 1978. Istega dne je dal biro za poštne znamke in tisk v prodajo priložnostni ovitek za 2,50 dinarja, oziroma ovitek prvega dne (FDC) za 4,50 dinarja.

f. u.

Priložnostne poštne znamke — varstvo človekovega okolja

Tudi letos izdaja skupnost jugoslovanskih PTT v okviru akcij za varstvo človekovega okolja dve priložnostni poštne znamki z vrednostmi 4,90 in 10,00 dinarjev.

Varstvo in izboljšanje človekovega življenjskega okolja v Jugoslaviji je aktivnost, ki organizirano traja že celih pet let. Nedavno je bilo končano leto varstva človekovega življenjskega in delovnega okolja, ki je spodbudilo najširše družbene sile, da se pravilno angažirajo v tej humani nalogi.

Med naravne vrednote Jugoslavije, ki jih zdaj urejajo, spadata Črno jezero na Durmitorju in reka Tara, zato sta to tudi motiva za obe znamki. Na znamki za 4,90 din je Črno jezero, na znamki za 10 dinarjev pa Tara.

Likovna obdelava je delo Andreje Milenkoviča. Znamki sta bili tiskani v nemški tiskarni »WEB Wertpapierdruckerei«, Leipzig, NDR v tehniki večbarvne heliografure v polah po 9. Datum izdaje: 20. september 1978. Istega dne je dal biro za poštne znamke in tisk v prodajo priložnostni ovitek za 2,50 din oziroma ovitek prvega dne (FDC) po ceni 17,40 dinarja.

29. kongres mednarodne astronavične federacije

V zvezi z organizacijo 29. kongresa mednarodne astronavične federacije v Dubrovniku letos izdaja skupnost jugoslovanskih PTT priložnostno znamko za 4,90 dinarja. Kongres je bil od 1. do 8. oktobra 1978. Tovariš Tito je sprejel pokroviteljstvo nad tem velikim mednarodnim sestankom.

Likovna rešitev za znamko je delo Dušana Lučiča. Znamka je bila natisnjena v nemški tiskarni »VEB Wertpapierdruckerei«, Leipzig, NDR v tehniki večbarvnega ofseta in polah po 9.

Datum izdaje: 30. september 1978. Istega dne je dal biro za poštne znamke in tisk v prodajo priložnostni ovitek za 2,50 dinarja oziroma ovitek prvega dne (FDC) za 7,40 dinarja.

f. u.

Nesreče pri delu v oktobru

Ivan Pečovnik, TOZD vzmetarna — pri brušenju vzmetnega lista v zagodo mu je tega potegnilo iz rok, pri tem pa mu je kolot poškodoval podlaket leve roke.

Zorko Petrič, TOZD stroji in deli — pri izvlačenju navojnega svedra mu ga je razneslo. Pri tem je dobil tujek v dlan leve roke.

Stanko Kobove, TOZD stroji in deli — pri ravnanju pločevine mu je ta padla na prst in mu poškodovala sredinec leve roke.

Adolf Jurač, TOZD stroji in deli — pri obdelavi nosilcev za osovine ga je rezkar zagrabil za kazalec desne roke in mu ga poškodoval.

Stanka Paradiž, TOZD pnevmatični stroji — pri pripravi stroja za naslednjo operacijo ji je prizma, ki jo je imela za podlogo obdelovanca, padla na nogo.

Ivan Lasnik, TOZD pnevmatični stroji — pri porezovanju navojev v pritrdilno ploščo za lafete je ploščad zdrsnila in mu stisnila prstanec desne roke.

Kristijan Hribnik, TOZD komerciala — med privezovanjem materiala s pomočjo verige na žerjav je ta zdrsnila, pri čemer ga je kos materiala udaril po komolcu leve roke.

Stefan Kuserban, TOZD elektrotehniške storitve — med obračanjem vozička za prevoz materiala v delavnici je z desno roko zadell v namizni primež, pri čemer si je poškodoval sredinec na tej roki.

Ana Gros, TOZD družbeni standard — med čiščenjem oken v domu telesne kulture jo je

okensko krilo pri padcu udarilo po glavi.

Bojan Ferarič, TOZD strojno gradbeno vzdrževanje — pri nameščanju odpraševalne cevi 40 t elektro obločne peči mu je med vravnavanjem izvrtnice prirobnic s pomočjo vzvoda ta zdrsnil, pri čemer je z mostu žerjava omahnil v globino in se pri tem smrtno ponesrečil.

Ivan Škratek, TOZD komerciala — pri privezovanju pločevinaste etikete na vez valjanih palic se je spotaknil ob leseno podlogo pod vezom, pri čemer je padel na tla in si poškodoval levo ramo.

Urška Oder, TOZD kontrola kakovosti — pri hoji po laboratoriju je med podboji nerodno stopila in si pri tem zvinila levo koleno.

Feliks Petrič, TOZD strojno gradbeno vzdrževanje — pri vpenjanju obdelovanca na stružnici mu je zdrsnilo, pri čemer si je zvinil kazalec na desni roki.

Franc Herman, TOZD raziskave in razvoj — med pritrditvijo jedra z zagodami na zračnem kladivu v probni kovačnici s pomočjo dveh ročnih kladiv mu je pri zabijanju zagod z nabi-jalnim kladivom po nastavnem priletel drobci nastavnega kladiva v stegno leve noge.

Branko Radič, TOZD valjarna — pri izžigjanju strnjenegega jekla v izlivku ponovce s kisikom se mu je vnela delovna bluza, pri čemer je dobil opekline po stegnih, prednjem delu telesa ter vratu.

Stanko Ledinek, TOZD jeklar-
na — pri vpihovanju taline z ar-

gonom v 5-tonski topilniški ponovci je talina v intenzivnem turbulentnem gibanju, zaradi tega je žlindrina talina bruhnila prek ponovce, pod katero se je nahajal, pri umiku pa ga je porizgalo po ledvenem delu ter desni nogi.

Ivan Pokeržnik, TOZD jeklov-
livarna — pri flemanju ulitkov mu je tujek izza očal padel v oko.

Janko Krašovec, TOZD valjar-
na — pri podajanju valjanih palic v ravnalni stroj ga je ta zaradi velike ukrivljenosti udarila po desni roki.

Pavel Popič, TOZD jeklar-
na — pri odstranjevanju odpadnega materiala mu je spodrsnilo, pri čemer si je poškodoval desno roko v rami.

Franc Smid, TOZD kovačnica — pri spajkanju materiala s pomočjo žerjavne verige se je ta delno porušil, pri odskoku pa si je poškodoval nart leve noge.

Rajko Črešnik, kovačnica — v obratu mu je zdrsnilo po stopnicah ter si je pri padcu poškodoval palec desne roke.

Janez Slemenik, TOZD jeklar-
na — pri vstavljanju izolacijske plošče v kapo mu je stisnilo prst leve roke.

Dragica Trost, TOZD kovač-
nica — pri dvigovanju kovanjih osovini iz zaboja ji je ena zdrsnila iz rok na levo nogo in ji poškodovala peti prst.

Franc Lajbaher, TOZD kovač-
nica — pri zapenjanju verige na pritrdilni drog manipulatorja se je udaril po obrazu.

Mirko Pisar, TOZD kovačnica — pri zlaganju jekler v police mu je stisnilo palec leve roke.

Anton Gostenčnik, TOZD val-
jarna — pri obračanju gredice na brusilnem stroju centroma-
skin so mu vpenjalne čeljusti stisnile palec leve roke.

Albert Tretjak, TOZD jeklar-
na — pri kovanju mu je izšlo klešče iz rok, pri čemer si je poškodoval zapestje leve roke.

MODROSTI

*Med znanjem in ustvarjanjem
je velik prepad, prek katerega je
treba zgraditi most.*

Schumann

*Če si ne želimo ničesar, imamo
vse.*

Nievo

*Civilizacija se je začela, ko je
človek prvič izkopal jamico in
zasejal seme.*

*Religija se je začela, ko je člo-
vek doumel usmiljenje Sonca do
posejanega semena.*

*Umetnost se je začela, ko je
človek sestavil himno zahvale in
slave Soncu.*

Gibran

*Nekateri poslušajo z ušesi, dru-
gi z želodcem, tretji z žepi, neka-
teri pa sploh ne.*

Gibran

*Oči in ušesa so slabe priče lju-
dem, ki imajo neizobražene duše.*
Heraklit

Gibanje zaposlenih v tovarni

od 21. septembra do 20. oktobra 1978

Tek. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	TOZD — DS	Odkod je prišel
PRIDOBILI LASTNOST DELAVCA					
1.	Bogdan Zvonimir	10. 3. 1960	SŠ elektrotehnik	elektrotehn. storitve	iz poklicne šole
2.	Brežnjak Ivan	5. 12. 1955	KV strugar	strojno gradb. vzdrževanje	iz druge delovne organizacije
3.	Cvijetinović Ratko	19. 11. 1950	NK delavec	jeklarna	iz druge delovne organizacije
4.	Čebul Rosvita	5. 12. 1959	NK delavka	jeklolivarna	ponovna zaposlitev v ŽR
5.	Čebul Danilo	26. 5. 1959	KV rezkalec	industrijski noži	iz poklicne šole
6.	Čreslovnik Bogomir	13. 10. 1953	KV ključavničar	valjarna	iz druge delovne organizacije
7.	Daka Hajdin	12. 6. 1955	PK zidar	jeklarna	iz druge delovne organizacije
8.	Filipančič Igor	15. 2. 1957	SŠ gimnazija	DS KSZ	(za določen čas)
9.	Gradišnik Tatjana	3. 4. 1954	VŠ dipl. ekonomist	raziskave in razvoj	štipendist ŽR
10.	Kadiš Ivan	4. 3. 1961	NK delavec	priprava proizv.	prva zaposlitev
11.	Kovač Izток	21. 8. 1958	SŠ veterinar. tehn.	vzmetarna	za določen čas
12.	Krof Matija	12. 1. 1952	NK delavec	rezalno orodje	iz druge delovne organizacije
13.	Kvas Vlasta	25. 11. 1954	abs. fil. f.	DS KSZ	štipendist ŽR
14.	Laznik Betka	22. 6. 1958	KV tehn. risarka	kontrola kakovosti	iz druge delovne organizacije
15.	Lužnik Gvido	27. 6. 1957	KV str. ključavničar	stroji in deli	iz poklicne šole
16.	Maze Ferdo	12. 5. 1961	KV brusilec	rezalno orodje	iz poklicne šole
17.	Mežnar Drago	13. 8. 1953	VŠ dipl. pravnik	DS KSZ	iz JLA
18.	Paradiž Milan	25. 4. 1957	SŠ met. tehnik	valjarna	iz šole
19.	Pečecnik Jakob	4. 6. 1956	NK delavec	stroji in deli	ponovna zaposlitev v ŽR
20.	Plemen Stefan	6. 12. 1958	KV žarilec o. p.	valjarna	iz JLA
21.	Porić Ziad	1. 11. 1957	NK delavec	jeklarna	za določen čas
22.	Ranc Vida	28. 10. 1955	SŠ gimnazija	družbeni standard	za določen čas
23.	Ravnjak Jože	2. 3. 1960	KV prodajalec	pnevmatični stroji	prva zaposlitev
24.	Slemnik Jože	21. 2. 1943	KV voznik mot. vozil	stroji in deli	ponovna zaposlitev v ŽR
25.	Sovič Nedeljko	27. 3. 1952	NK delavec	valjarna	iz druge delovne organizacije
26.	Spasojevič Pero	10. 7. 1954	NK delavec	komerciala	iz druge delovne organizacije
27.	Švajger Milan	1. 8. 1950	VŠ dipl. inž. met.	raziskave in razvoj	iz JLA
28.	Vučetić Mičo	19. 11. 1954	NK delavec	priprava proizv.	iz druge delovne organizacije
29.	Vujaković Miloš	15. 3. 1934	SŠ str. delov.	SGV	iz druge delovne organizacije
30.	Vuković Stanko	15. 4. 1956	NK delavec	vzmetarna	iz JLA
31.	Zlof Srečko	14. 3. 1948	NK delavec	rezalno orodje	ponovna zaposlitev v ŽR

Tek. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	TOZD — DS	Kam je odšel
IZGUBILI LASTNOST DELAVCA					
1.	Bezjak Konrad	9. 2. 1937	SŠ politolog	DS KSZ	dana odpoved
2.	Cesar Leopold	13. 11. 1955	KV str. kalupar	jeklolivarna	dana odpoved
3.	Cesnik Bilka	24. 2. 1962	NK delavka	družbeni standard	potek pogodbe
4.	Drušković Dina	29. 4. 1954	NK delavka	družbeni standard	potek pogodbe
5.	Ferarić Bojan	9. 7. 1956	KV str. ključavničar	SGV	umrl
6.	Golob Drago	25. 11. 1959	KV str. ključavničar	SGV	v JLA
7.	Gortan Marjan	6. 7. 1948	NK delavec	vzmetarna	samovoljna zapustitev dela
8.	Gostenčnik Franc I.	29. 11. 1926	KV kovač	kovačnica	starostna upokojitev
9.	Grobelnik Pavel	4. 5. 1931	NK delavec	jeklolivarna	umrl
10.	Hudovernik Mihaela	11. 9. 1932	KV delavka	industrijski noži	invalidska upokojitev
11.	Kotnik Viktor	9. 6. 1946	NK delavec	vzmetarna	samovoljna zapustitev dela
12.	Kamnik Ivan	5. 1. 1959	KV strugar	SGV	v JLA
13.	Kert Marija	27. 1. 1959	NK delavka	družbeni standard	potek pogodbe
14.	Klemenc Milan	27. 5. 1949	NK delavec	jeklarna	samovoljna zapustitev dela
15.	Ladinik Avgust	20. 10. 1947	NK delavec	jeklarna	samovoljna zapustitev dela
16.	Lešnik Oton	1. 11. 1944	NK delavec	jeklarna	samovoljna zapustitev dela
17.	Marflak Stanislav	20. 3. 1954	NK delavec	jeklolivarna	izključen po sklepu DS
18.	Merzdovnik Anica	6. 7. 1957	KV strugarka	stroji in deli	dana odpoved
19.	Mesner Ljudmila	24. 8. 1926	PK delavka	stroji in deli	starostna upokojitev
20.	Pavlovič Zofija	10. 5. 1927	NS	DS za finance	starostna upokojitev
21.	Pivka Marija	4. 10. 1931	NK delavka	družbeni standard	potek pogodbe
22.	Podgoršek Jožica	31. 1. 1959	NK delavka	družbeni standard	potek pogodbe
23.	Pongrac Anton	14. 4. 1955	KV vodov. instalater	pnevmatični stroji	samovoljna zapustitev dela
24.	Potočnik Stanka	24. 4. 1956	NK delavka	družbeni standard	potek pogodbe
25.	Pušnik Drago	30. 4. 1959	KV strugar	stroji in deli	v JLA
26.	Rahten Jože	18. 4. 1959	KV strugar	rezalno orodje	v JLA
27.	Ranc Vida	28. 10. 1955	SŠ gimnazija	družbeni standard	potek pogodbe
28.	Razdevšek Ivan	23. 7. 1926	PK delavec	kovačnica	invalidska upokojitev
29.	Repnik Branko	28. 7. 1954	KV valjavec	valjarna	samovoljna zapustitev dela
30.	Rikič Panto	24. 4. 1953	NK delavec	jeklolivarna	dana odpoved
31.	Sedar Jože	19. 1. 1951	NK delavec	kovačnica	samovoljna zapustitev dela
32.	Škratek Janez	14. 9. 1958	NK delavec	vzmetarna	samovoljna zapustitev dela
33.	Stern Marjan	6. 8. 1950	PK strugar	jeklolivarna	izključen po sklepu DS
34.	Strigl Ivan	8. 5. 1953	NK delavec	rezalno orodje	dana odpoved
35.	Struc Marica	21. 11. 1925	PK brusilka	stroji in deli	starostna upokojitev
36.	Vauh Aljoša	8. 11. 1953	KV rezkalec	rezalno orodje	dana odpoved
37.	Vušnik Marjan	21. 6. 1953	NK delavec	vzmetarna	samovoljna zapustitev dela
38.	Zvikart Ivan	9. 7. 1956	NK delavec	kontrola kakovosti	umrl

IZOBRAZBA — KVALIFIKACIJA

Pridobili lastnost delavca	1 — SŠ str. delovodja
1 — VŠ dipl. ekonomist	1 — KV strugar
1 — VŠ dipl. pravnik	1 — KV rezkalec
1 — VŠ dipl. inž. met.	2 — KV ključavničarja
1 — abs. fil. fak.	1 — KV brusilec
1 — SŠ metalurški tehnik	1 — KV prodajalec
1 — SŠ elektrotehnik	1 — KV tehn. risar
1 — SŠ živ. veterinarski tehnik	1 — KV voznik mot. vozil
2 — SŠ gimnazija	1 — PK zidar

IZOBRAZBA — KVALIFIKACIJA

1 — KV žarilec o. p.	1 — KV strojni kalupar
11 — NK delavcev	1 — KV kovač
Izgubili lastnost delavca	1 — KV valjavec
1 — SŠ gimnazija	1 — PK brusilka
1 — SŠ politolog	1 — PK strugar
2 — KV ključavničarja	1 — KV delavec
4 — KV strugarji	2 — PK delavca
1 — KV vodov. inst.	19 — NK delavcev
1 — KV rezkalec	1 — NS

NAŠI UPOKOJENCI

Ljudmila Mesner, roj. 24. avgusta 1926, v železarni od 24. marca 1947, nazadnje v TOZD stroji in deli kot skladiščna delavka. Starostno upokojena 16. oktobra 1978.

Mihaela Hudovernik, roj. 11. septembra 1932, v železarni od 19. marca 1951, nazadnje v TOZD industrijski noži kot pomožna delavka. Invalidsko upokojena 30. septembra 1978.

Ivan Razdevšek, roj. 23. julija 1926, v železarni od 6. septembra 1949 dalje, nazadnje v TOZD kovačnica kot strugar. Invalidsko upokojen 10. oktobra 1978.

Franc Gostenčnik, roj. 29. novembra 1926, v železarni od 18. julija 1945 v TOZD kovačnica, nazadnje kot ohlajevalec materiala. Starostno upokojen 31. avgusta 1978.

HUMORESKA:

JO HANNS RÖSLER

Briljant

Neki njujorški draguljar iz Brooklyna je hotel prodati briljant svojemu prijatelju na Long Islandu.

»Spoštovani poslovni prijatelj,« je pisal draguljar, »briljant je vreden 30.000 dolarjev. No, imam posebne razloge, da ga tebi ponudim za samo 20.000 dolarjev. Edini pogoj: nikakršnega barantanja za nižjo ceno! Poglej dragulj, če ti cena ustreza, ga zadrži, v nasprotnem primeru ga takoj vrni. Tvoj stari poslovni prijatelj iz Brooklyna.«

Zlata na Long Islandu je temeljito pregledal briljant. Bil je prekrasen in cena ugodna. Pa vendar...

»Dragi poslovni prijatelj! Plačam 19.000 dolarjev. Briljant ni vreden več. Čakam tvoj odgovor.«

Odgovor je dobil še istega dne. Bil je zelo kratek:

»Takoj vrni briljant!«

Draguljar z Long Islanda je napravil majhen paket in ga poslal v Brooklyn. Pred tem pa je poslal še ekspresno pismo:

»Dragi poslovni prijatelj! Jutri dobiš briljant. Pri najboljši volji ti ne morem plačati več kot 19.000 dolarjev. Prepuščaj ti, ali mi ga daš po tej ceni ali ne. Če sprejmeš mojo ponudbo, mi vrni paket, ne da bi ga odprl. Če pa vztrajaš pri ceni 20.000, zadrži paket.«

Draguljar iz Brooklyna se nikakor ni mogel odločiti. Razmišljal je in razmišljal, potem pa vseeno sprejel paket, ga odprl, toda — briljanta ni bilo. Na dnu škatlice pa je zagledal listič, na katerem je pisalo:

»Naj ti bo, vzamem briljant za 20.000 dolarjev. Tvoj stari poslovni prijatelj z Long Islanda.«

Prev.: -ar

OSNOVNI BONTON MODE

Pravila za močnejše ženske

1. Nosite ozke obleke.
2. Pazite na barve.
3. Nosite samo temne barve.
4. Tkanina naj bo tanka in kvalitetna.
5. Ogibajte se pasov.
6. Pristaja vam dvodelna obleka.
7. Ne nosite velikih ovratnikov.
8. Obleka mora biti dovolj dolga in v prsih ne preozka.
9. Negujte obraz in lase.

Pravila za vitke in majhne

1. Ne nosite dvobarvnih oblek.
2. Za vas je primeren princes — kroj.
3. Ogibajte se kril in bluzic.
4. Ogibajte se vsega, kar nosijo visoke ženske.
5. Obleke naj bodo brez pasov.
6. Ne nosite širokih pasov.
7. Pristajajo vam kostimi.
8. Nosite hlače.
9. Ogibajte se previsokih pet.

Osnovna pravila za delovno ženo

1. Nosite kostime.
2. Za službo oblačite krilo in bluzo.

3. Ne pozabite na svojo zunanjost.

4. Čevlji naj bodo taki, da se dobro počutite v njih.

5. Bodite urejene v službi in doma.

6. Madeže očistite takoj.

7. Pazite na lase in roke.

(Se nadaljuje)

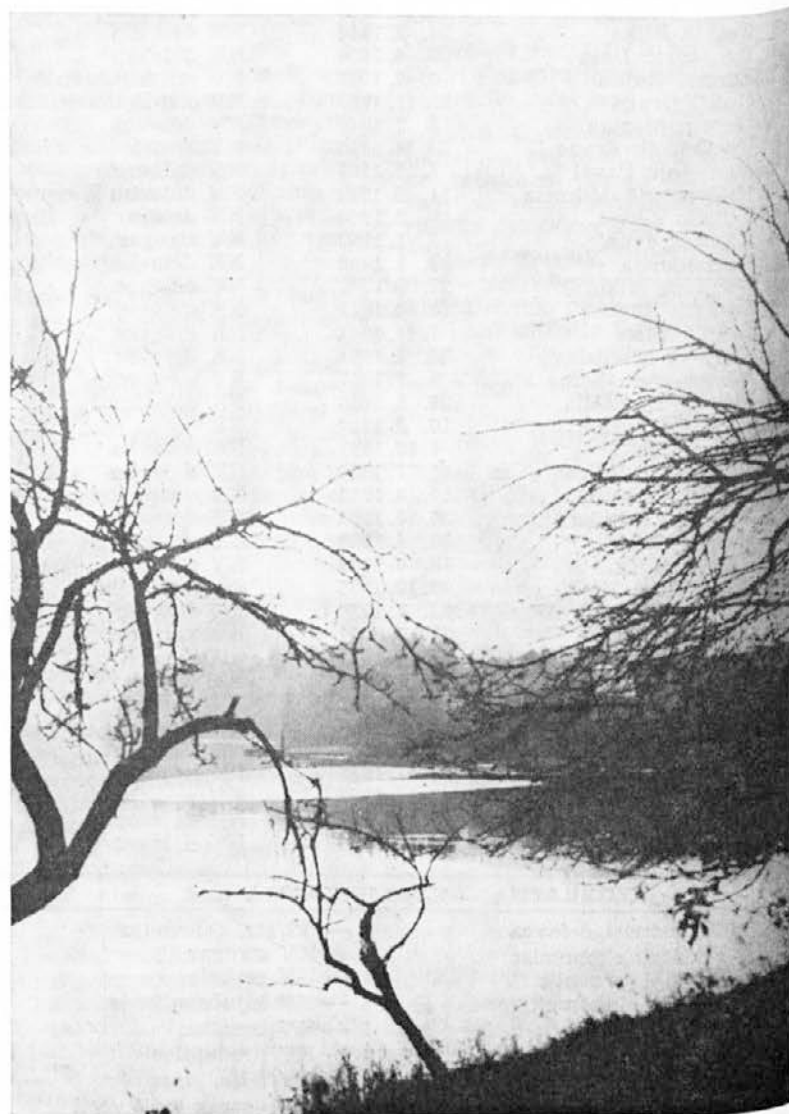
ZAHVALA SODELAVCEM TOZD STROJI IN DELI

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem in sodelavkam TOZD stroji in deli za izkazano pozornost in za sprejeta res lepa darila. Posebno se zahvaljujem za izkazano pozornost sodelavcem v novi hali.

Vsem želim še mnogo srečnih delovnih dni in delovnih uspehov.

Milka Mesner

Fotografije za to številko so prispevali: F. Keber, F. Rotar, F. Kamnik in informacijska služba.

Ogledalo jeseni